

ALFÖLDI KÖNYVTÁR

KÖNYVECSE
AZ
SZENT APOSTOLOKNAK
MÉLTÓSÁGOKRÓL
1521

MÉLTÓSÁGOKRÓL

1521

A KÖNYVVECSE
KÖNYVTÁRA ÉS MŰVEI
KÖNYVTÁRI ÉS MŰVEI

KÖNYVVECSE

RÉGI MAGYAR KÓDEXEK

1. szám

**KÖNYVECSE
AZ SZENT APOSTOLOKNAK
MÉLTÓSÁGOKRÓL**

1521

A NYELVEMLÉK
HASONMÁSA ÉS BETŰHŰ ÁTIRATA
BEVEZETÉSEL ÉS JEGYZETEKSEL

MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
BUDAPEST
1985

KÉSZÜLT
AZ EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KARA
MAGYAR NYELVTÖRTÉNETI ÉS NYELVJÁRÁSTANI TANSZÉKÉN

Az előkészítő munkacsoport tagjai
KOROMPAY KLÁRA
BÁNKI JUDIT, FODOR ADRIENNE, KOVÁCS ZSUZSA, KOZOCSA SÁNDOR

A bevezetést és a jegyzeteket írta
PUSZTAI ISTVÁN

A MUNKÁLATOK AZ MTA ÉS AZ MM KUTATÁSI PÁLYÁZATÁNAK
KERETÉBEN FOLYTAK

MB 105.899

1987

ISSN. 0237-644X

ISBN: 963-7501-67-3

Felelős kiadó: Benkő Loránd
Kiad. főig. eng. sz.: 54685/85
Készült a Kőbányai Vas- és Acélöntőde
sokszorosító üzemében
Tsz.: 851039
Felelős vezető: Kaizinger Sándor

TARTALOM

Bevezetés	7
Az idézetek és utalások lelőhelyei	17
Irodalomjegyzék	19
A kódex hasonmása és betűhű átírata	21

BEVEZETÉS

1. Az 1942-ben Codices Hungarici címmel megindított sorozat máig megjelent mindössze nyolc kötetében csupán hat korai magyar nyelvű kódexünk hasonmása került a közönség elé, holott a nemzeti kincseink és kultúránk iránt egyre növekvő és mind általánosabb érdeklődés, nemkülönben a tudományos érdek ennél szaporább ütemet követel. A sürgető igények kielégítése végett az Eötvös Loránd Tudományegyetem Magyar Nyelvtörténeti és Nyelvjárástani Tanszéke a Magyar Nyelvtudományi Társaság közreműködésével kevesebb anyagi eszközt felhasználó, egyszerűsített szerényebb kivitelezésű, de az eredetileg kitűzött főbb célokat mégis szem előtt tartó, egységes elvek alapján szerkesztett új sorozatban kívánja 15–16. századi magyar nyelvű kódexeink nehezen hozzáférhető hasonmását közzétenni.

A Régi magyar kódexek néven induló sorozatban – bár a tudományos érdek elsősorban a hasonmás közzétételéhez fűződik (BENKŐ LORÁND, ÁrpSzöv. 33–5) – nem mondunk le a betűhű átirat közléséről sem, mert a Codices Hungarici sorozat betűhű átiratot is tartalmazó köteteit több, a paleográfiától távolabb eső tudományág is hasznosítani tudta, és az általánosabb érdeklődésű közönség is elismeréssel fogadta. A sok esetben még hiányzó latin megfelelők felkutatásáról és közléséről azonban a sürgető igények és a szűkös anyagiak miatt le kell mondanunk.

A sorozat első tagjaként annak az 1521-ben keletkezett magyar nyelvű kódexnek a hasonmását és betűhű átiratát adjuk ki, amelyet írója Könyvecse az szent apostoloknak méltóságokról címmel vezet be. Kódexünk minden bizonnyal latinból való fordítás. A latin szöveget a kutatás eddig még nem tárta fel. A mégis rendelkezésünkre álló latin részletekből bevezető tanulmányunkban ízelítőt adunk, majd az idézetek lelőhelyét tételesen felsoroljuk. Teljességre ebben sem törekszünk, ahogy a kódexünkkel kapcsolatos irodalmat is – bár azt sem mindenre kiterjedően – csak megemlítjük, de nem ismertetjük. Bevezetőnkben a kódex részletes leírását tekintjük feladatunknak, s legfeljebb másokat ösztönzünk arra, hogy kiadványunkat kutatásaik során hasznosítsák.

2. A tudományos gyakorlatban általában Apostolok méltósága (bevett rövidítése: ApMélt.), ritkábban Könyvecse vagy Könyvecske néven emlegetett kódexet a budapesti Egyetemi Könyvtár őrzi. Jelzete: Cod. Hung. XVI. Nro 5. 1521. A kézirat sötétzöld színűre pácolt, érdes felületűre barkázott kecskebőrrel bevont táblába van kötve. A kötés viszonylag új, múlt századi.

Az előlső és hátsó kötéstáblákra a széleken kívül vastag vonalú, belül vékonyabb vonalú arannyal benyomott párhuzamosok futnak; az így alkotott téglalap közepén barokkos, bélyegzőkből összeállított aranydíszítmény van benyomva. A gerincet két vízszintes aranylénia három részre tagolja (a középső rész nagyobb). Az első lénia fölött arany évszám áll: 1521., a második lénia alatt pedig az egyetem címere. A két lénia közé a kódex címét: „Az zent apostoloknak méltóságokról.” aranyozott gót betűkkel nyomta be a könyvkötő. A könyvecske metszése késsel be van fröcskölve.

A mai kötéstábla mérete 143×193 mm. Itt jegyezzük meg, hogy annak a kolligátumnak a táblája, melynek a 17. században kódexünk tagja volt, s melyet máig is őriz az Egyetemi Könyvtár, 141×202 mm nagyságú a felülete. Ebből következik, hogy a kódex lapjainak magasságából csaknem 1 cm-t az újabb bekötés alkalmával levágtak. A vágás miatt a 32. és 48. lap alján csak nyomok maradtak az őrszóból, a 30. lap alján pedig szinte a felismerhetetlenségig megcsönkült egy szó (talán: *octau*). Ez utóbbi bizonyára nem is szövegünk írójának kezétől származik, de ez éppen a csönkítés miatt határozottan meg nem állapítható.

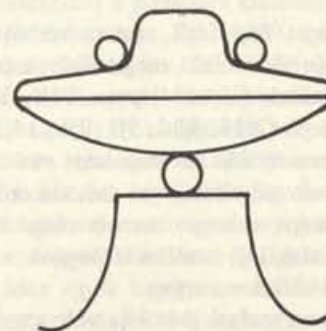
A kötéstáblát elől újabb kori barna előzéklap követi, hátul pedig ugyanilyen előzi. A kódex maga csupán 32 fólióból (tehát 64 lapból) áll, nyilván ezért nem takarékoskodott a könyvkötő a Diósgyőrből származó fehér szennylapok hozzáadásával. Elöl 2, hátul pedig 13 fóliót tett hozzá. Ezek nélkül nem alakíthatott volna ki olyan gerincet, amelyen a cím elfért volna. A 32 fóliós kézirat négy fasciculusból áll. Egy-egy fasciculusban négy-négy kettős fóliót találunk, vagyis kódexünkben négy quaternio van.

A fóliók mérete: 135×185 mm. Ez némileg kisebb ugyan az A/5-ös formátumnál, mégis hogy a hasonmás körülvágás után is tükrözze a kódexbeli fóliót, szükségzerűen némi kicsinyítéshez kellett folyamodnunk. A tőlünk közölt hasonmás felülete csak 116×172 mm, vagyis a mm²-ben számolt kicsinyítés mértéke 20% (magasságban mérve 7%, szélességben pedig 14%). Mivel a kézirat szokatlanul tiszta és jól olvasható – ennek megfelelően a hasonmás is –, a kicsinyítés ezúttal a tudományos hasznosságot nem csökkenti.

Az írástükör nagysága a kódex 3. lapján mérve 104×160 mm. A tükör sehol sincs körülhatárolva, sem bevonalazva. A tükröt a külső és belső lapszél behajtásával jelölte ki a scriptor. A bal margót különösen tisztelte, s sorai is egyenesek.

A sorok száma 19–24 között ingadozik, mégis minden lap egyforma sűrűségűnek tűnik. A kézirat külalakja, a végig egyenletes és fegyelmezett írás igen gyakorlott scriptortól eredő másolatra vall. Az egyes fejezetek elején álló iniciálékat is a másoló írta, illetőleg rajzolta be.

A kéziratunkhoz felhasznált papír eléggé finom, nem túlzottan rostos. Bizonyos, hogy egyetlen szállítmányból való. Erre utal a vízjegy is, amely ugyan sehol sem teljes – ti. mindenütt a hajtásba esik, és egy-egy lapon csak egyik fele látható (pl. alsó fele a 43. lapon, felső fele a 47. lapon) –, de a kódex elejétől végéig gyakorta feltűnik. Összeforgatás után alakja így vázolható:

Az ábra neve C.M. BRIQUET-nél (*Les filigranes. Dictionnaire historique des marques du papier dès leurs apparition vers 1282 jusqu'en 1600. Genève, 1907. I–IV.*) kalap (chapeau), s bár sok ilyet közöl, a mienkkel teljesen azonos ábrára nála sem akadunk. A tőle közölt 3401., 3407. és 3408. sz. ábra hasonlít leginkább a mienkéhez. Ezek – mint a kalapos vízjegyek általában – itáliai eredetre utalnak. A többiek egyébként mellékjelek ugyanúgy, mint a Cornides-kódexben fellelhető, egyebekben nagyon hasonló vízjegy is (CodHung. VI, II. táblázat e. figura).

A papírív eredeti nagysága – figyelembe véve a körülvágás miatti veszteséget – kb. 30×40 cm lehetett.

3. Az írás végig egyetlen kéz munkája, s annyira egyenletes, hogy még következtetni sem lehet arra, hány részletben végzett az írással a másoló. Biztosan idegen kéztől csak az 1. lap 3. sorában halványan előtűnő, grafitceruzával írt 3-as szám származik. Valószínűleg múlt századbeli kéz jegyezte be. Ezenkívül az 57. lap 5. sorában található *toruemben* adat *n*-je származhat idegen, de egykorú kéztől, és a 61. lap 17. sorában a *malazt[nak]* adatban valóban fölösleges *-nak* ragot sem a scriptor vakarhatta ki – ő ugyanis a törlést áthúzással jelölte –, hanem valaki más. Gyanús még a 64. lap utolsó sorába beerőltetett, az egész művet lezáró *finis*

szó, melynek ductusa nem a mi scriptorunké, viszont igen hasonlít a Winkler-kódex 122. lapján a 20. sorba feltehetőleg ugyancsak utólag beírt *Finis* szó ductusához. A grafitceruzával beírt fóliószámok szintén múlt századi kéztől származnak. Eredeti paginálás kódexünkben nincs.

A tinta végig sötétbarna, s itt-ott észrevehető, hogy fogytán volt a tollhegyen. Színezés csupán az 1. lapon fordul elő; az 1., 3. és 4. sorban a címet piros tintával húzta alá a scriptor vagy valaki más. Az írás típusa MEZEY LÁSZLÓ (*Codices medii aevi Bibliothecae Universitatis Budapestinensis*. Bp., 1961. passim; *Paleografia. Egyetemi jegyzet*. Bp., 1962. 69–74) terminusával élve: *gothica textualis cursiva*.

Hogy nő írta-e a szöveget vagy férfi, arra az írásból magából nem következtethetünk. A szövegben sűrűn előforduló megszólítások mind a címzetteket, mind a scriptort illetően nőre utalnak (VOLF: *Nytár*. VIII, XXXIV. 1.). Tízszor nevezi *nénéim*-nek olvasóit a másoló (2/15, 3/12, 5/8, 7/6, 14/11, 26/1, 8, 57/6, 61/3, 7), egyszer meg így ír: 26/9: *zerettjwke az dragalatos neweth hogh jstennek leanyinak mondassunk*. Persze, ha csak másolásról van szó, akkor férfi is szóba jöhet scriptorként, aki nőolvasóknak szánt szöveget tartott maga előtt. Scriptorunk azonban nemcsak másolója, hanem alakítója is volt a szövegnek, s ha férfi lett volna, az utóbbi mondatot feltehetőleg átalakította volna.

Arra, hogy a scriptor nem szolgai másolója volt a szövegnek, javításaiból következtethetünk. Néhány javítása bizonyítja, hogy maga is alakította az előtte fekvő szöveget. Például: 8/1: *yrattattak nem tñntawal [de] hanem az elo jstennek lelkeuel*; 14/9: *Merth ezek banatoth: keserwsegeth es ffelelmeth [teznek] (zereznek) ordognak*; 29/6: *mýkoron kezdend [az vr jsten] (vrunk cristus) ez spldýekerth... fýzetmý*; 36/18: *azerth yngýen seh zollýatok merth en [vagýok:] lezek fejfedelmek*; 41/22: *kýk valamel'h zenteketh meerne [ha-] egýenleimý az apostolokkal* (az abbahagyott szó hasonlítani lehetett); 46/10: *ký wl vala az o edes [vr] mesteren laba eloth*; 51/12: *nýugouek, az en [mehemben:] haýlakomban*.

Afeől, hogy a scriptor domonkos apáca volt, maga a szöveg világosít fel bennünket; a domonkos szenteket mint anyánkat, illetőleg atyánkat emlegeti: 30/6: *zenth Margýt azzon anyánk*; 60/5: *zent albert doktor atýánk*, 55/4: *zent damokos atýánk*, 25/17, 41/2, 14, 53/18, 55/1: *zenth*, ill. *zent thamas doctor atýánk*, 35/17: *zenth vinceh doctor atýánk*.

4. Kódexünk nemcsak a scriptor személyére, de keletkezési helyére, tulajdonosára és sorsára vonatkozó egykorú vagy későbbi bejegyzést sem tartalmaz. A scriptor csupán az írás idejét jegyezte fel (1521).

Kódexünk betűhű átiratát elsőként VOLF GYÖRGY adta ki (*Nytár*. VII, 127–55; kisebb betűhív részletet közöl belőle: RMDE. I, 474–6). Azt az állítását, hogy a kéz-

irat a margitszigeti dömés apáca kolostorban készült (i. m. XXXIV. 1.), eddig – nyilván ellenérv híján – még nem vitatta senki (TIMÁR KÁLMÁN: *ItK*. XXXVII [1927.], 218, XL [1930.], 268; HORVÁTH JÁNOS, *IrMűvKezd*. Bp., 1944. 146), legfeljebb VARGHA DAMJÁN bizonytalankodott kicsit (HORVÁTH SÁNDOR, *A Szent Domonkos-rend múltjából és jelenéből*. Bp., 1916. 232). Ugyanígy nem közvetlen bizonyítékokra alapozott következtetés az, hogy kódexünk, ha tényleg a margitszigeti dömés apácák birtokában volt 1521-ben, akkor osztozott az apácák sorsában, vagyis hosszú vándorlásba kezdett. A margitszigetiek utódaként már csak hét dömés apáca kér helyet 1615-ben a pozsonyi klarissza kolostorban, ahol korábban az Óbudáról menekült klarisszák is helyet kaptak. A domonkos nővérek birtokaikat, egyházi felszerelésüket, kódexeiket a pozsonyi klarisszákra hagyták (KIRÁLY ILONA, *Árpádházi Szent Margit és a sziget*. Bp., 1979. 161–3). Itt köthették egybe azt az öt kódexet (Cornides-, Bod-kódex, Példák Könyve, Könyvecse, Sándor-kódex), amely egymástól el nem választva 1841 júniusában – nem tudni mióta – az Egyetemi Könyvtár őrzetében volt. A kolligátum még 1846. május 4-én is bontatlan, de 1848. november 24-én már szét van kötve a ma ismert kódexekbe (*CodHung*. IV, 9–10). Az újabb kutatás hívta fel a figyelmet a kolligátum régi kötetlábláján levő 17. századi kéztől származó tartalomjegyzékre. Ebben kódexünk így szerepel: „Az Szent Apostolokrol Valo Irasz.” Ugyanettől a kéztől származik a Nádor- és a Weszprémi-kódex egyik bejegyzése is (LÁZS SÁNDOR. *ItK*. LXXXV [1981.], 677). Ez fontos mozzanat, ha tudjuk, hogy a Nádor- és Weszprémi-kódexet Winkler Mihály (1729–1810) pécsi c. kanonok adományozta az Egyetemi Könyvtárnak a róla elnevezett kódexszel és a Liber precumnak nevezett német nyelvű kódexszel együtt. Erről HORVÁTH ISTVÁNTÓL (*TudGyűjt*. XIX [1835.] VII, 84, VIII, 22), TOLDY FERENC TÓL (*A magyar nemzeti irodalom története*. 3. kiadás. Pest, 1862. II, 81, 83) és SZILÁGYI SÁNDORTÓL (*A budapesti m. kir. Egyetemi Könyvtár czimjegyzéke*. Bp., 1881. 112, 115) értesülhetünk. Feltehető, hogy ugyancsak Winkler Mihály vette át a II. József rendeletével 1782-ben feloszló pozsonyi klarisszáktól a most tárgyalt kolligátumot is, s adta át az Egyetemi Könyvtárnak. Ezt a feltételezést támogatja TÓTH ANDRÁSNAK az az állítása, hogy Winkler Mihály hét kéziratot adott a könyvtárnak. A megmaradó bizonytalanságot az okozza, hogy nem nevezi meg a kéziratokat, s forrására sem utal (TÓTH ANDRÁS–VÉRTESY MIKLÓS, *A budapesti Egyetemi Könyvtár története 1561–1944*. Bp., 1982. 112).

A kolligátum szétszedése után kódexünket a már ismertetett módon bekötötték. A kötés feltűnő azonosságot árul el a Winkler-, Bod-, Cornides-, Sándor-, Weszprémi-kódex és a Példák Könyve kötésével, tehát valószínűleg mind egy kéz műve. A könyvkötésre kiadott művek katalógusa szerint e kódexeket nem adták

ki idegen könyvkötőmestereknek, tehát ezeket valószínűleg Dobocsányi Ignác kö-
tötte be. Róla tudjuk, hogy 1845-től volt könyvtári szolga, és TOLDY FERENC
könyveket is kötött vele (vö. TÓTH ANDRÁS: Tanulmányok Budapest múltjá-
ból. XI [1956.], 261, 267). Említettük, hogy a szétkötés 1848 novemberében már
befejeződött (CodHung. IV, 10). 1851-ben TOLDY FERENC a Könyvecsét már
önálló kódexként ismerteti (i. m. 1. kiadás. 1851. II, 75).

Arra nézve, hogy kódexünk a 17. századi kolligátumba való kerülése előtt is
önálló volt-e, nincs nyomunk, mert a mai fűzés az egykori fűzést (fűzéseket?) el-
fedti. Tény az, hogy első és utolsó lapja feltűnően tiszta. Valószínű tehát, hogy már
kezdetben is egy kolligátum vagy egy kompilált mű tagjaként indult a margit-
szigeti domonkos kolostorból hosszú vándorútjára.

5. Átiratunk igyekszik a kéziratot betűhíven tükrözni. Ennek megfelelően gon-
dosan kiteszünk minden mellékjelet (\acute{c} , \acute{e} , \acute{g} , \acute{i} , \acute{f} , \acute{n} , \acute{o} , \acute{r} , \acute{w} , \acute{y} , \acute{z}) tekintet nélkül
arra, hogy van-e funkciója vagy nincs. Nem tekintjük mellékjelnek a z felett csak-
nem minden esetben megjelenő indító vonalat. Lemondtunk a betűvariánsokról
(alfa, francia r , hosszú s , szigma, zet), mivel hangmegkülönböztető szerepük bizo-
nyosan nincs. A $\acute{e}z$ betűkapcsolatban mindig a c fölé tesszük a mellékjelet, holott
ez sokszor átcusúsztott a z fölé.

A ma már nem használt betűk hangértéke a következő: $\acute{c} = c$ | $\acute{g} = gy$, gj | $\acute{l}' = ly$ |
 $\acute{n} = ny$ | $\acute{o} = \acute{o}$, $\acute{r} = r$ | $\acute{w} = \acute{u}$, $\acute{u} = \acute{y}$ (egyszer) = \acute{i} | $\acute{y} = \acute{i}$, \acute{i} , \acute{j} | \acute{z} (egyszer) = z .

A ma már ugyancsak nem használt betűcsoportok a következő hangokat jelölik:
 $aa = \acute{a}$ | ch (egyszer) = k | $\acute{c}h = cs$ | $\acute{cz} = c$, cs | $\acute{cz} = cs$ | $ee = \acute{e}$ | ff (szó elején) = f | $ph =$
 f | tcz (egyszer) = cc | $t\acute{e}z$ (kétszer) = cs . Az ew egyszer fordul elő (41/1), de a scrip-
tor ezt sorközi betoldással ϕ -re javította.

Megjegyezzük, hogy a h betűt csak akkor számítottuk a betűkapcsolathoz, ha
nemcsak szó végén csatlakozik a megelőző betűkhöz. Nincs tehát a táblánkban
 czh , $\acute{c}zh$, $\acute{g}h$ betűkapcsolat (vö. KNEIJSÁNAK a kódexünkre vonatkozó táblázatát:
HírTört. 136), mert ilyenek csak szóvégen fordulnak elő, ahol nemcsak a mással-
hangzókat, de még a magánhangzókat is h követi. Nézetünk szerint az ilyen adatok-
ban hangjelölő funkciója csak a cz -nek, $\acute{c}z$ -nek és \acute{g} -nek van: 28/12, 14, 16: $atczh$,
42/11: $b\acute{w}l\acute{c}zh$, 1/5: $ho\acute{g}h$, 36/4: $vezte\acute{g}h$ (ejtsd: veszteg). Ezenkívül másban is el-
tértünk KNEIJSÁTÓL: a cc , illetőleg cs hangot jelölő betűcsoportba belevettük a
hangjelölésben alkalmazott t -t is. Az ezt indokló adatok: 18/17: $Et(z)cz\acute{e}r$, 1/1:
 $k\acute{o}n\acute{w}et\acute{c}zh$, 9/2: $tanat\acute{c}zokrah$.

KNEIJSÁ táblázatához van még más megjegyzésünk is. Nemcsak az \acute{e} hangot
jelöli scriptorunk ee -vel és nemcsak néha, hanem több mint százszor, de az \acute{a} -t is
jelöli aa -val, igaz, csupán nyolcszor (pl. 22/2: $el\ rontaak$, 34/1: $magaath$ stb.). Nem
említi KNEIJSÁ kódexünk \acute{e} jelét sem, talán azért, mert ezzel csak négyszer talál-

kozunk. Hangértéke mindannyiszor \acute{e} (37/21: *kerdés*, 38/18: *gyermeczkék*, 40/13:
gyönörködnek, 58/1: *ké(z)sén*). Nemcsak zárójeles említést érdemel a palatáli-
sok \acute{y} -nal való jelölése sem, hiszen ezek (gy , ly , ty) előfordulása gyakoribb, mint
mellékjeles változatuké (t' pedig egyáltalán nincs).

A táblázatunkban nem szereplő v és u hang jelei egyaránt: v , u , w ; az sz és z
hangot többnyire z , egyszer s jelöli, az s hangot viszont mindig s . A néma h egy-
szer szó elején is megjelenik (53/15: *halazzak magokath*; ejtsd: alázzák magokat).

Az átírás során a legtöbb gondot az azonos alakú nagy- és kisbetűk megkülönböz-
tése és az egybeírás, különírás okozta. E tekintetben sok a bizonytalanság átiratunk-
ban, hiszen a betűk relatív nagyságának, illetőleg a szavak relatív távolságának mérle-
gelése során – márpedig egyéb lehetőségünk aligha volt – a szubjektivitás kiküszö-
bölhetetlen. Igen sok gondunk volt a következőkkel: $E \sim e$, $H \sim h$, $K \sim k$, $L \sim l$,
 $O \sim o$, $Q \sim q$, $T \sim t$, $V \sim v$, $W \sim w$, $Z \sim z$; az egybe- és különírások közül az ilyenekkel:
27/16: *meiorzagba*, de 3/11: *meñ orzagban*; 17/23: *vğmond*, de 20/23: *vğ mond*.
A bizonytalan esetekben a kisbetűk, illetőleg a különírás mellett döntöttünk.

Munkánk során sűrűn forgattuk a Nytár. átiratát, de ha indokoltak tartottuk,
eltértünk tőle.

Az írásjelek közül a pontot, a vesszőt, a kettőspontot és a kérdőjelet használja
scriptorunk. Ezek (különösen a kettőspont) az esetek túlnyomó részében a monda-
nivaló tagolására, illetőleg a kérdőmondat jelölésére szolgálnak. Következetlenség
azonban e téren is akad. Ebben az adatban például felderítetlen a kettőspont
funkciója: 53/23: *Andras Akayban: lön fejedelem*.

A sorvégi elválasztást a scriptor két ferde párhuzamos vonással jelölte. Kiadvá-
nyunk ezt a ma használatos jellel helyettesíti.

Írónk a munka során sok hibát vétett. Ha észrevette, javított. Legtöbbször át-
húzással – sokszor aláhúzásnak tűnik – semmisítette meg a helytelenül leírt betű-
ket. Az áthúzással törölt betűket mi szögletes zárójelbe tettük (pl. 53/4: [*bezŷd*]
[*bezedŷben*]). Ha a rosszul leírt betű alakja megengedte, akkor átirta. Mi az átir-
t betűt kerek zárójelbe rekesztettük. A helyes betű a zárójel után következik. Külö-
nösen sokat bajlódott az e betűvel (pl. 10/10: *gywmqlcz(e)qzem*, 27/10: [*ŷg(e)ŷr*]
ŷgeretŷh, 52/11: *ekes(e)ŷttek* stb.). Az itt csak példázott javítások gondos ta-
nulmányozása hangtani szempontból sokat ígérő vállalkozás.

A sorközi és lapszéli betoldásokat mi hegyes zárójelbe tettük (pl. 41/1: *Ew(φ)tp-
dŷk*). Ezek egy részében a betoldás helyét is megjelöli a scriptor, mégpedig vessző-
vel (pl. 6/17: *apo,(sto)loknak*, 36/15: *l(ŷ)ukas*, 53/11: *terŷtte"ne"mek* stb.).

A túlságosan közel került szavak szétválasztását virgulával (51/18: *az(angŷalok-
kal)* és vesszővel (51/12: *nŷugoueŷk,az*) jelöli a másoló, s van olyan adatunk is,
amelyben egy magasabbra helyezett vagy soron álló pontnak jutott ez a szerep
(14/3: *ha.alazatos*, 44/15: *mennŷ.monda*).

A szövegünkben elég gyakran előforduló latin szintagmákban szereplő rövidítéseket feloldottuk, a helyükön jelölt betűket kurziváltuk (pl. 2/9: *rē = etc*; 5/13: *ad titum primo*). A magyar szintagmákban levő rövidítéseket eredeti alakjukban írtuk át (pl. 5/21: *vrūkat*, 8/17: *pphetanak*, 12/6: *zenth yeroni9*, 60/14: *az zent qfessorok*).

6. Kódexünk egy eddig még meg nem talált, valószínűleg kéziratos latin traktátus fordításának másolatát őrzi. A latin szöveg nem lehet túl korai keletkezésű, mert a másolatunkban megnevezett egyházi tekintélyek közül Ferreri Szent Vince és Laurentius Justinianus a 15. század első felében működött.

Némi nyoma még annak is van, hogy a latin eredeti Magyarországon keletkezett, hacsak nem a magyar fordító adta ezeket hozzá: 55/5: *zent ystvan kýral'h altal*; *zent lazlo kýral'h altal*; *zent ymbreh altal* ... *nugh sok chodat t9th* (ti. az Isten).

Hogy fordítással van dolgunk, azt a sűrűn előforduló latinizmusok is mutatják. Ezekhez a latin szöveg iránti különös tisztelet vezethetett. Néhány esetben az egyébként gyéren rendelkezésünkre álló latin megfelelő bizonyítja ezt: 45/14: *ký mýnem9 ahetatossagnak edessegeuel ýlletetnek vala az halgotoknak zýw9ok* ~ (Laurentius Justinianus) *quanta dulcedinis suavitate audientium tangebantur corde*; 45/22: *mellyek l9tetnek az zent zeretnek ýeb9l* ~ (uő.) *tamquam flammigeræ caritatis emissæ arcu*; 5/13: *vallyak magokath esmery ýstent* ~ (Tit 1,16) *Confitentur se nosse Deum*; 39/18: *de ha tegedeth emberek tudnanak* ~ (Valerius Maximus) *quam si quis penitus cognoscat*.

A most felhozott példákban is kitűnik, hogy nem vagyunk teljesen latin megfelelő híján. A latinul író szerző fogalmazványát igen jól felszerelt könyvtárban készíthette, mert műve úgyszólván csakis más szerzők műveiből vett idézetekből áll, s szerencsénk meg is nevezi őket. Az eddigi kutatás sok idézet latin eredetijét feltárta, persze akad még keresni való elég.

Kódexünket az irodalomtörténet számára két nevezetes idézet teszi jelessé: az egyik a Lucanusra visszamenő első magyar hexameter, a másik pedig az első magyar Dante-fordítás.

A mi szerzőnkől Lucanus szájába adott szavak (47/14–15) a szöveggörnyezet szerint Szent Ágoston valamelyik traktátusából (hogy melyikből, még nem tudjuk) származnak. Ősforrásként HELMECZI ISTVÁN (A klasszikus irodalom hatása magyar nyelvű irodalmunkban a XVI. század közepéig. Bp., 1930. 29) HAJNÓCZY IVÁN nyomán (It. X [1921.], 140) Lucanust (Pharsalia VII, 418–9) idézi: „... tibi, Roma, ruenti | Ostendat, quam magna cadas.” Hogy valóban nem közvetlen átvételről van szó, azt a nem kifogástalan egyezés bizonyítja.

Kódexünk 48. lapjának 10. sorában Dantéra (nominativusi alakját Dantesnak írja) hivatkozik szövegünk szerzője. Az eredetiben Szent Benedek ajkáról

folyó szavak helyét (Paradiso XXII, 46–8) KAPOSÍ JÓZSEF (Dante Magyarországon. Bp., 1911. 80–1) találta meg. Az olasz szöveg ez: „Questri altri fuochi tutti contemplanti | Uomini furo accesi di quel caldo | Che fa nascere i fiori e i frutti santi.” Hogy a mi latinul író szerzőnk olaszról vagy latinból vette át az idézetet, az eldönthetetlen. Valószínűbb, hogy valamilyen latin traktátus szolgált forrásként.

Kevésbé ismertek – még szakmai körökben is – a többi latin megfelelők. Ezek közül elsősorban a SZERECZ A. IMRÉTŐL (Kódexünk párhuzamos szentírási töredékei. Bp., 1916. passim) feltárt szentírási idézetekre hívjuk fel a figyelmet, bár műve nem teljes. Be is mutatjuk itt az egyik tőle nem közölt részlet latinját azzal, hogy rávilágítsunk a további kutatás-keresés hasznára: 17/24–18/8: (Tob 4,7–10) „Ex substantia tua fac elemosinam et noli avertere faciem tuam ab ullo paupere. Ita enim fiet, ut nec a te avertatur facies Domini. Quomodo potueris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue; si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter impertiri stude. Praemium enim bonum tibi, si thesaurizas in die necessitatis, quoniam elemosina ab omni peccato et a morte liberat, et non patietur animam ire in tenebras.”

Szövegünk írójának forrásjelölő kedve segítette hozzá HELMECZI ISTVÁNT (i. m. 6) a Valerius Maximustól idézett sorok (39/14–21) latin eredetijének felderítéséhez (Exempla memorabilia VII, 2) is.

Kódexünk megnevezett forrásai között szerepel Laurentius Justinianusnak, a velencei San Giorgio in Alga Ágoston-rendi priorjának (15. sz. első fele) neve is (45/13). Rá éppen kódexünkkel kapcsolatban KARDOS TIBOR már korábban felhívta a figyelmet (A magyarországi humanizmus kora. Bp., 1955. 355; RMDE. 1960. I, 477), MEZEY LÁSZLÓ pedig (M. HORÁNYI–T. KLANICZAY ed., Italia ed Ungheria dieci secoli di rapporti letterari. Bp., 1967. 61) egy teljes lapnyi (kódexünkben 45/13–46/11) igen jól egyező latin szövegrészt közöl tőle (Divi Laurentii Justiniani protopatriarchae Veneti opera omnia. Venetiis, 1721. 189–90).

A Könyvecse egyik legszemlelőbb, némiképpen humoros része az Apostolok vetélkedése néven gyakran emlegetett, szinte önálló fejezet (a kézirat negyedik kapitulumában: 35/9–39/2). A disputa Lukács (9,46) és Máté (9,33) versével indul: ki a nagyobb az apostolok között? A válaszokat az író *zenth vinceh doctor atýank*-ra hivatkozva kezdi felsorolni (35/17). A vetélkedést Krisztus zárja le. Az igazságtételt a Mátétól (20,16) lejegyzett jól ismert szavakkal kezdi: 38/7: *az els9k vtolsok leznek es az vtolsok els9k* ~ *erunt novissimi primi, et primi novissimi*, majd az ugyan-csak Máténál (18,3) található szavaival befejezi a vitát (38/16). A vetélkedés latin szövegét mindaddig nem sikerült megtalálni. KARDOS TIBOR (RMDE. I, 477) Ferreri Szent Vincének egyik beszédét jelöli meg a vetélkedés végső forrásaként (Sancti Vincentii Ferrerii ... opera. Augustae Vindelicorum, 1729. 131–4). A kapcsolat

azonban nem terjed többre, mint arra, hogy Szent Vince megjelölt beszédének (Dominica Septuagesimae Sermo IV.) mottója azonos a mi vetélkedésünkben is szereplő Máté-idézettel (Erunt novissimi primi). Ezenkívül a vetélkedéssel még a következő néhány mondat hozható kapcsolatba: „... tamen latro fuit primus in gloria, quia eadem die fuit in paradiso et habuit paradisum, Petrus autem stetit adhuc per triginta annos ... Idem de Joanne Evangelista, qui fuit de primis discipulis Christi et de Paulo, qui fuit de ultimis ... et tamen Paulus fuit prior Joanne in gloria bene per viginti annos” (Vincentii Ferrerii opera. 133).

Az eddig fellelt latin megfelelők azzal biztatnak, hogy kódexünk latin szövege előbb-utóbb – az eredeti latin kézirat hiányában is – csaknem teljes egészében összeállítható, és segítségével mélyebben bepillantathatunk középkori fordításirodalmunk rejtelseibe.

Alábbi táblázatunk a kódexben előforduló idézeteknek és utalásoknak a korábbi kutatások során feltárt lelőhelyét, zárójelben a közzététel nevét és a közzététel helyét tartalmazza. SZÉCZ A. IMRE munkájára (Kódexeink párhuzamos szentírási töredékei. Bp., 1916.) csupán Sz. jellel és lapszámmal utalunk. A közzététel nélkül felsorolt lelőhelyeket a jelen kiadás előkészítése során találtuk meg, bár a forrásokat tervszerűen nem kutattuk. Táblázatunk nem teljes, sok idézet lelőhelye továbbra is feltáratlan. A szentírási idézetek lelőhelyét a Biblia (Szent István Társulat kiadása. Bp., 1982. 7) szerinti rövidítésekkel jelöljük.

A kódex lap- és sorszáma	Lelőhely és közlője	A kódex lap- és sorszáma	Lelőhely és közlője
1/4–5:	Jn 15,16	16/1:	En 2,10 (Sz. 66)
2/9–15:	Ef 1,4–6 (Sz. 137)	16/6–7:	En 8,5 (Sz. 68)
3/2–11:	Lk 10,17–20 (Sz. 117)	16/13–15:	En 3,4 (Sz. 66)
3/16–17:	Lk 10,20 (Sz. 117)	16/16–17:	En 2,6 (Sz. 65)
4/5–6:	Lk 9,62 (Sz. 117)	17/10–12:	Mt 5,7 (Sz. 94)
4/15–19:	Jób 21,11–13 (Sz. 58)	17/14–17:	Iz 58,10
4/20–5/3:	Bár 3,16,18,19 (Sz. 88)	17/22–18/9:	Tób 4,7
5/4–8:	Mt 19,28–29 (Sz. 102)	20/17–22:	Mt 5,11–12 (Sz. 95)
5/13–14:	Tit 1,16 (Sz. 141)	23/22–24/2:	Jel 7,14 (Sz. 149)
5/15–16:	Jak 2,26	26/6–8:	Mt 5,9 (Sz. 94)
6/9–17:	Róm 8,35,38–39	27/13–14:	Mt 10,24 (Sz. 98)
7/3–6:	Lk 10,20 (Sz. 117)	27/16–18:	ApCsel 14,21 (Sz. 132)
7/14–17:	Iz 49,15–16 (Sz. 80)	27/19:	2Tim 2,12 (Sz. 141)
8/1–2:	2Kor 3,3	28/3–6:	Mt 19,29 (Sz. 102)
8/7–8:	Péld 8,31 (Sz. 62)	30/18–19:	Mt 19,27 (Sz. 102)
10/1–3:	Mt 3,10	30/20–21:	Mt 4,20
10/3–8:	Bír 9,8–15 (csak tartalmi egyezés)	31/10–11:	Mt 23,12 (Sz. 103)
10/9–12:	Sir 24,17	31/16–32/3:	Fil 2,8–11 (Sz. 139)
11/1–2:	Mt 5,4 (Sz. 93)	33/13–17:	1Kor 1,27
11/8–9:	En 4,11	34/10–12:	Jak 4,6 (Sz. 144)
11/9–13:	Jer 24,3	35/2–3:	Ter 18,27 (Sz. 52)
11/18–21:	Lk 13,7 (Sz. 119)	35/11–12:	Lk 9,46
13/22–23:	Bölcs 4,1 (Sz. 70)	35/13–16:	Mk 9,32–33
14/14–18:	Lk 22,28–30 (Sz. 122)	37/14–17:	Mk 9,32–33
15/8–11:	Iz 65,13–14 (Sz. 82)	37/19–20:	Mt 18,1
		38/16–19:	Mt 18,3 (Sz. 101)
		39/10–11:	Mt 4,9 (Sz. 93)

A kódex lap- és sorszáma	Lelőhely és közlője	A kódex lap- és sorszáma	Lelőhely és közlője
39/14–22:	Valerius Maximus, Exempla memorabilia VII, 2 (HELMECZI ISTVÁN, A klasszikus irodalom hatása magyar nyelvű irodalmunkban a XVI. század közepéig. Bp., 1930. 6)	47/13–15:	Lucanus, Pharsalia VII, 418–9 (HELMECZI ISTVÁN i. m. 29)
40/8–10:	Zsid 5,4	48/10–13:	Dante, Paradiso XII, 46–8 (KAPOSI JÓZSEF, Dante Magyarországon. Bp., 1911. 80)
40/10–13:	Mk 8,36 (Sz. 109)	48/23–49/7:	Ef 1,4,8–9 (Sz. 137)
43/2–4:	Mk 12,30 (Sz. 110)	49/17–19:	Jel 21,14
44/1–2:	Jn 1,1 (Sz. 123)	49/20–50/2:	Mt 16,19 (Sz. 100)
44/5–7:	Jn 15,15	50/4–7:	Mt 16,18 (Sz. 100)
44/15–18:	Jn 6,69 (Sz. 126)	51/22–23:	Mk 16,15
45/13–46/11:	Divi Laurentii protopatriarchae Veneti opera omnia. Venetiis, 1721. 189–90 (L. MEZEY: M. HORÁNYI–T. KLANICZAY ed., Italia ed Ungheria dieci secoli di rapporti letterari. Bp., 1967. 61)	52/13–14:	Jer 16,16
46/11–15:	Jn 9,47	52/21–53/2:	1Kor 1,26
		53/3–7:	1Kor 2,4–5
		54/12–14:	Jn 14,12
		57/5–6:	MTörv 21,23 (Sz. 53)
		57/17:	Jn 6,69 (Sz. 126)
		58/4–5:	Mt 9,13 (Sz. 98)
		59/2–4:	Jn 20,29 (Sz. 130)
		59/16–19:	Lk 9,6
		62/4–8:	ApCsel 19,16

IRODALOMJEGYZÉK

Jegyzékünk nemcsak a bevezető tanulmányban említett műveket tartalmazza, hanem még néhány olyat, amely kódexünkkel kifejezetten foglalkozik. Teljesebbé akkor válik, ha az ezekben közölt irodalmat is figyelembe veszi az olvasó.

- BENKŐ LORÁND, Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegei. Bp., 1980.
- BRIQUET, C. M., Les filigranes. Dictionnaire historique des marques du papier dès leurs apparition vers 1282 jusqu'en 1600. Genève, 1907.
- BOGNÁR ANDRÁS és LÉVÁRDY FERENC, Példák Könyve 1510 Bp., 1960. CodHung. IV.
- BOGNÁR ANDRÁS és LÉVÁRDY FERENC, Cornides-kódex. Bp., 1967. CodHung. VI.
- FARKAS VILMOS, Fonémastatisztikai problémák a nyelvjárástípus-történetben. Bp., 1966. NytudÉrt. 55. sz.
- HAJNÓCZY IVÁN, Az első magyar hexameter: It. X (1921.), 140.
- HELMECZI ISTVÁN, A klasszikus irodalom hatása magyar nyelvű irodalmunkban a XVI. század közepéig. Bp., 1930.
- HORVÁTH ISTVÁN, A Magyar Nyelv régi Maradványairól: TudGyűjt. XIX (1835.) VII, 84–92, VIII, 21–7.
- HORVÁTH JÁNOS, A magyar irodalmi műveltség kezdetei. Bp., 1944.
- HORVÁTH JÁNOS, Az irodalmi műveltség megoszlása. Bp., 1935.
- IMRE SÁNDOR, A középkori magyar irodalom stíljáról. Bp., 1890.
- KAPOSI JÓZSEF, Dante Magyarországon. Bp., 1911.
- KARDOS TIBOR, Középkori kultúra, középkori költészet. Bp., 1941.
- KARDOS TIBOR, A régi magyar színjátszás néhány kérdéséhez: MTA I. OsztKözl. VII (1955), 17–64.
- KARDOS TIBOR, A magyarországi humanizmus kora. Bp., 1955.
- KARDOS TIBOR szerk., Régi magyar drámai emlékek. Bp., 1960. I.
- KIRÁLY ILONA, Árpád-házi Szent Margit és a sziget. Bp., 1979.
- KLANICZAY TIBOR szerk., A magyar irodalom története 1600-ig. Bp., 1964.
- KNIEZSA ISTVÁN, Helyesírásunk története a könyvnyomtatás koráig. Bp., 1952.
- KOVÁCS, S. L., Dante nella letteratura ungherese antica (1521–1664): Italia ed Ungheria dieci secoli di rapporti letterari a cura di M. HORÁNYI e T. KLANICZAY. Bp., 1967.
- Könyvkiállítási kalauz. Bp., 1882.
- Divi Laurentii Justiniani protopatriarchae Veneti opera omnia. Venetiis, 1721.
- LÁZS SÁNDOR, A Cornides-kódex körül: ItK. LXXXV (1981), 671–83.
- MEZEY LÁSZLÓ szerk., Középkori magyar írásk. Bp., 1957.
- MEZEY LÁSZLÓ, Codices medii aevi Bibliothecae Universitatis Budapestinensis. Bp., 1961.
- MEZEY LÁSZLÓ, Paleográfia. Egyetemi jegyzet. Bp., 1962.

- MEZEY, L., Lorenzo Giustiniani e la letteratura medievale in Ungheria: Italia ed Ungheria dieci secoli di rapporti letterari a cura di M. HORÁNYI e T. KLANICZAY. Bp., 1967.
- Nyelvmléktár VIII (1881.). Könyvecske a szent apostolok méltóságáról (betűhű átirat). 127–55.
- PINTÉR JENŐ, Magyar irodalomtörténet. Bp., 1930. I.
- STOLL BÉLA–VARGA IMRE–V. KOVÁCS SÁNDOR, A magyar irodalomtörténet bibliográfiája 1772-ig. Bp., 1972.
- SZERECZ ALAJOS IMRE, Kódexeink párhuzamos szentírási töredékei. Bp., 1916.
- SZILÁGYI SÁNDOR, A budapesti m. kir. Egyetemi Könyvtár codexének címjegyzéke. Bp., 1881.
- TIMÁR KÁLMÁN, Adalékok kódexeink forrásaihoz: ItK. XXXVI (1926.), 264–70.
- TIMÁR KÁLMÁN, Magyar kódex-családok: ItK. XXXVII (1927.), 210–24.
- TIMÁR KÁLMÁN, Domonkos-rendi magyar kódexek: ItK. XL (1930.), 265–76.
- TOLDY FERENC, A magyar nemzeti irodalom története. Pest, 1851., 1852., 1862. I–II.
- TÓTH ANDRÁS, Az Egyetemi Könyvtár története 1874-ig: TÓTH ANDRÁS–VÉRTESY MIKLÓS, A budapesti Egyetemi Könyvtár története 1561–1944. Bp., 1982.
- TÓTH ANDRÁS, A pesti egyetemi könyvtár a modern fejlődés útján: Tanulmányok Budapest múltjából XI (1956.), 243–74.
- VARGHA DAMJÁN, A Szent Domonkos-rend a magyar kódexirodalomban: HORVÁTH SÁNDOR szerk., A Szent Domonkos-rend múltjából és jelenéből. Bp., 1916. 222–56.
- Sancti Vincentii Ferrerii opera. Augustae Vindelicorum, 1729.
- VOLFGYÖRGY: Nyelvmléktár VII, XXXVI. I.
- VOLF GYÖRGY: Nyelvmléktár VIII, V., VI., XXXIII–IV. I.
- WALDAPEL IMRE, Humanizmus és nemzeti irodalom: It. XXII (1933.), 15–49.
- ZOLNAI GYULA, Nyelvmlékeink a könyvnyomtatás koráig. Bp., 1894.

A KÓDEX HASONMÁSA ÉS BETŰHŰ ÁTIRATA

Vrnak neuebeh kezdetyk egh kőnwetczeh
az zent apostoloknak meltosagokrol: es
dwczosegekről: első Capitulum

En valasztalak twtőketh es zerzelek twtőketh
hogh el mennyetek es gywmolczq hozjatok
es az tw gywmolczq meg maraggjon:
Ez aldot zenth ygeek meg vadnak yrwan zent
yanos ewangelystanak ewangeljomj kőnweneke
tyzen qtd rezeben: monda vrunk² yesus
az q zeretq baratynak az zenth apostoloknak
yelentwen az q nagh meltosagokath: es malaztyok-
nak tokelletes voltath: Az q meltosagok yelente-
tyk az valasztalbol hogh qketh az edes ysten valazta
qroktol fogwa ez nagh meltosagra: hogh apostolok
lemmenek: mert vgh mond zenth dyenes doctor
hogh myntzen nagyob meltosagh anyja zentegh
hazban: mynt az apostoly meltosagh: Mert vgyi-
an vadnak qk anyja zentegh hazban: mynth
az Seraphyn angyalok men orzagban: Azok
kegygh meltosagobak mynden kar angyalok-
nal: bqlczebbek: malasztobak: zebbek: fenesbek:

Vrnak neuebeh kezdetyk egh kőnwetczeh

az zent apostoloknak meltosagokrol: es

dwczosegekről: első Capitulum¹

En valasztalak twtőketh es zerzelek twtőketh

5 hogh el mennyetek es gywmolcz(e)qth hozjatok
es az tw gywmolczqth meg maraggjon:

Ez aldot zenth ygeek meg vadnak yrwan zent
yanos ewangelystanak ewangeljomj kőnweneke
tyzen qtd rezeben: monda vrunk² yesus

10 az q zeretq baratynak az zenth apostoloknak
yelentwen az q nagh meltosagokath: es malaztyok-
nak tokelletes voltath: Az q meltosagok yelente-
tyk az valasztalbol hogh qketh az edes ysten valazta
qroktol fogwa ez nagh meltosagra: hogh apostolok

15 lennenek: mert vgh mond zenth dyenes doctor
hogh nynczen nagyob meltosagh anyja zent egh
hazban: mynt az apostoly meltosagh: Mert vgyi-
an vadnak qk anyja zent egh hazban: mynth
az Seraphyn angyalok men orzagban: Azok

20 kegygh meltosagobak mynden kar angyalok-
nal: bqlczebbek: malasztobak: zebbek: fenesbek:

¹ A grafitceruzával írt és halványan látszó 3-as számjegy jóval későbbi (talán 19. századi) kéztől származik.

² A v fölött látható horog a feljebb álló ewangeljomj szó első y-jának a szárához tartozik.

tqr-elletelbek: zeretettel gerjédezőbbek: hatal-
 masbak: dörzösegesbek: ýstenhez közelbek:
 Es minden nemő malasztal es aýandokokkal
 az tqb kar angýalokath felljól mullýak: ezen-
 keppen az zenth apostolok anýa zent egh hazban:
 meltosagosban aýandokoztatanak mindeneknel:
 Es va orok valasztasrol zol zent pal apastal eg-
 gyk leueleben: ad ephesios primo capto monduan:
 Elegit nos in valasztah mwnekth qmmagaban
 ez vylagnak teremtesenek elotteh. hogh lennenk
 zentek es artatlanok q elotteh az zent zeretetlen.
 ky elo kwldeh mwnekth ifyaknak valasztasara:
 yesu cristus myat q benne: az q akarattya ze-
 renth, az q malasztyanak dörzösegenek dýczere-
 tyreh: (ý)lelek zerenth en edes neneým o mel naqh
 meltosagh kyket ýsten valaszt az mennyey vj-
 gasagrah: es mel¹ naqh qrom: Mert vgh mondok
 hogh semmyth nem haznaltanak volna az aposto-
 lok es vylagy dörzöseggel: es meltosaggal: ha
 az orok elo kqnben be nem ýrta volna ýsten az q

- 2
 1v
 tokelletesbek: zeretettel gerjédezőbbek: hatal-
 masbak: dörzösegesbek: ýstenhez közelbek:
 Es minden nemő malasztal es aýandokokkal
 az tqb kar angýalokath felljól mullýak: Ezen-
 5 keppen az zenth apostolok anýa zent egh hazban:
 meltosagosban aýandokoztatanak mindeneknel:
 Ez [va] orok valasztasrol zol zent pal apastal eg-
 gyk leueleben: ad ephesios primo capitulo monduan:
 Elegit nos etc valasztah mwnekth qmmagaban
 10 ez vylagnak teremtesenek elotteh. hogh lennenk
 zentek es artatlanok q elotteh az zent zeretetlen:
 ky elo kwldeh mwnekth ifyaknak valasztasara:
 yesus cristus myat q benne: az q akarattya ze-
 renth, az q malasztyanak dörzösegenek dýczere-
 15 tyreh: (ý)lelek zerenth en edes neneým o mel naqh
 meltosagh kyket ýsten valaszt az mennyey vj-
 gasagrah: es mel¹ naqh qrom: Mert vgh mondok
 hogh semmyth nem haznaltanak volna az aposto-
 lok ez vylagy dörzöseggel: es meltosaggal: ha
 20 az orok elo kqnben be nem ýrta volna ýsten az q

¹ Nincs diakritikus jel az l mellett; az annak tűnő vonal az l indító szára; vö. 14/23: melh.

neuketh: Errol vgh oluasunk az zent euangelijom:²
 ban. luce decimo capto. hogh vrunk mykor nagh
 edesen predykalna az nepek eloth: megh yutanak
 az q zerelmes tanytwanij: es kezdenek monda:
 nij q nekij nagh qrommel: Edes mesterwnk d
 nagh hatalmunk vagyon: hogh meegh az satano-
 kes felnek mij tollwnk: Reayok kezdeh vrunk
 yesus neznij nagh edes zemekkel es monda: ze-
 retq ffyaym neh qrwengyetek annak: de csak
 az legyen vygasagtok: hogh az tw neutek ffl
 yrattatok men orzagban: Ezenkeppen myes ne
 qrollijwnk en edes neneym ez vylagij tyztes-
 segnek: seh qromnek: se tudomannak: seh mel-
 tosagnak: seh zepsegnek: seh atyanknak: seh
 anyanknak: seh atyank fyaynak: seh baratynk-
 nak: seh csak az legyen qromwnk: hogh
 ffl yrattatoth men orzagban az mij newwnk:
 Byzonyawal kegigh ffl yrattatoth: Mert el
 hattuk ez vylagoth mynden pompasagauat:
 Myes vygadhatnank ez vylagon mykenth

neueketh: Errol vgh oluasunk az zent euangelijom-
 ban, luce decimo capitulo, hogh vrunk mykor nagh
 edesen predykalna az nepek eloth: megh yutanak
 az q zerelmes tanytwanij: es kezdenek monda-
 ny q nekij nagh qrommel: Edes mesterwnk ol
 nagh hatalmunk vagyon: hogh meegh az satano-
 kes felnek my tollwnk: Reayok kezdeh vrunk
 yesus neznij nagh edes zemekkel es monda: ze-
 retq ffyaym neh qrwengyetek annak: de csak
 az legyen vygasagtok: hogh az tw neutek ffl
 yrattatok men orzagban: Ezenkeppen myes ne
 qrollijwnk en edes neneym ez vylagij tyztes-
 segnek: seh qromnek: se tudomannak: seh mel-
 tosagnak: seh zepsegnek: seh atyanknak: seh
 anyanknak: seh atyank fyaynak: seh baratynk-
 nak: deh csak az legyen qromwnk: hogh
 ffl yrattatoth men orzagban az mij newwnk:¹
 Byzonyawal kegigh ffl yrattatoth: Mert el
 hattuk ez vylagoth mynden pompasagauat:
 Myes vygadhatnank ez vylagon mykenth

¹ A scriptor először az első w-re tette a mellékjelet, majd áthúzta a másodikra.

Ez vylagnak zeretqij: ha apartur vana: deh
 megh gondolwan ez vylagnak el mulando voltan
 megh vialok qteth: el gagijok atjank atj: anijm,
 kuth: megh tagadok atjank ffjajth: lassuk
 hogb hatra neh nezzwnk: Mert valakij hatra
 neez nem melto mennjeknek orzagara: Merth
 so balwannija valtozjk: mjkent lotnak fe-
 lesegeh: mjkor az angijal kj vjnnce qteth
 sodomabol hogb el neh vezneh: Myert megh
 zokta vala ez vylagnak hangossagath es ygen
 megh zeretteh vala: hatra tekjnteh: nem
 rzak tettj zemejuel: de nagyobbban kjwan,
 sagawal: el maradah az orok elott elettl:
 Merth vgh vagyon megh jrwan: yob patriarkanak
 kqnweben. xxi. capto: Exultant lusibus etc. orwendnek
 yatekokban: kjntorna[k]th es hegedwth tartnak
 kezekben: es vjgadnak az orgona zoban: vjselyk
 yokban az q napokath: es egh pontban pokolrah
 zalnak: Kerdezkedyk Baruk pphetaes tercio
 capto ez vylagnak zeretqijrol s ugh mond: Hol

Ez vylagnak zeretqij: ha akartuk volna: deh
 megh gondolwan ez vylagnak el mulando voltath
 megh vialok qteth: el hagyok atjankath: anyan-
 kath: megh tagadok atjank ffjajth: lassuk
 5 hogb hatra neh nezzwnk: Mert valakij hatra
 neez nem melto mennjeknek orzagara: Merth
 so balwannija valtozjk: mjkent lotnak fe-
 lesegeh: mjkor az angijal kj vjnnce qteth
 Sodomabol hogb el neh vezneh:¹ Myert megh
 10 zokta vala ez vylagnak hangossagath es ygen
 megh zeretteh vala: hatra tekjnteh: nem
 czak testj zemejuel: de nagyobbban kjwan-
 sagawal: el maradah az orok [elott] elettl:
 Merth vgh vagyon megh jrwan: yob patriarkanak
 15 kqnweben. xxi. capitulo: Exultant lusibus etc. orwendnek
 yatekokban: kjntorna[k]th es hegedwth tartnak
 kezekben: es vjgadnak az orgona zoban: vjselyk
 yokban az q napokath: es egh pontban pokolrah
 zalnak: Kerdezkedyk Baruk pphetaes tercio
 20 capitulo ez vylagnak zeretqijrol² s ugh mond: Hol

¹ Vizfolt takarja a kettőspontot.

² Az első q fölötti vonás szándéktalannak tűnik.

vadnak kük aranyat es ezüstöt küncezeknek
 es ninczen wegeh ffenekeh az o telhetetlensegeknek
 Megh holtanak vñ mond es pokolra zallottanak:
 Mýnekwnk kegýgh vñh mond az zúzeknek ekes
 Koronája: Býzon mondom twneknek hógb twn
 kük en ertem mýndeneketh el hattatok es kque-
 tetek engemeth: zaz anneeth veztek: es az orok ele-
 teth býryatok: De lassuk en edes neneým: Merth
 vñh mondnak zenth ýrasbelý doktorok: hógb harom
 rendbelý emberek kquetýk vrunk ýesusth¹ Nekýk
 kquerýk býttel mert kereztyenek: de nem kq-
 uetýk ézelekedettel: kýkról vñh mond zent pal
 apastal ad titum primo: vallýak magokath esmerný
 ýstent: tetemenýekkel kegýgh megh tagaggýak:
 Mert az hógb zent ýakab apastal mondasa zerent
 az ýozagos mýwelkedeteknel kwl megh holt:
 ýayh menezet o tölleh el zakadunk: Mert vñh mōd
 az nağh penitencia tarto zenth ýeronýmos doctor
 Valamenezet ember halalos keppen verkezýk
 annezor tagaggýa megh ýstenth: o rettenetes
 es felelmes ýgek: Nekýk kquerýk vrunk
 býttel es ézelekedettel: de nem, vegýg maradassal:

- vadnak kük aranyat es ezüstöt küncezeknek
 es ninczen wegeh ffenekeh az o telhetetlensegeknek
 Megh holtanak, vñ mond, es pokolra zallottanak:
 Mýnekwnk kegýgh vñh mond az zúzeknek ekes
 5 koronaýa: Býzon mondom twneknek hógb twn
 kük en ertem mýndeneketh el hattatok es kque-
 tetek engemeth: zaz anneeth veztek: es az orok ele-
 teth býryatok: De lassuk en edes neneým: Merth
 vñh mondnak zenth ýrasbelý doktorok: hógb harom
 10 rendbelý emberek kquetýk vrunk ýesusth¹ Nekýk
 kquetýk býttel mert kereztyenek: de nem kq-
 uetýk ézelekedettel: kýkról vñh mond zent pal
 apastal, ad titum primo: vallýak magokath esmerný
 ýstent: tetemenýekkel kegýgh megh tagaggýak:
 15 Mert az hógb zent ýakab apastal mondasa zerent
 az ýozagos mýwelkedeteknel kwl megh holt:
 ýayh menezet o tölleh el zakadunk: Mert vñh mōd
 az nağh penitencia tarto zenth ýeronýmos doctor
 Valamenezet ember halalos keppen verkezýk
 20 annezor tagaggýa megh ýstenth: o rettenetes
 es felelmes ýgek: Nekýk kquetýk vrunk
 býttel es ézelekedettel: de nem, vegýg maradassal:

¹ A h után vízfolt van.

Nykema yudas: El hagyak vgh monda yosue secundo
 Capitulo ygen hamar az vtat kyn yaranak az o
 attyok: Nem eleegh az yot el kezdeny: de vegygh
 kel vyfelnny: Nekyk kquetyk vrunkath: hyttel:
 ezelekedettel: es vegygh maradassal mynth az
 zenth apostolok kyk yol leheeth haborgattat-
 nanak: de soha az cristustol el nem zakadanak
 kyrol zol zent pal apostal ad Romanos octauo capitulo
 sugb mond: Ky zakazthatna mwnekth el az cristu-
 snak zerelmetol: haborosage: keserwsege: ehsegee:
 ruhatalansagee: vezedeleme: ellensege: thore? By-
 zonjos vagyok hogh sem halal: sem eleth: sem angya-
 lok: sem feyedelmek: sem yozagok: sem yelen valok
 sem yquendok: sem erossegh: sem magassagh: sem
 meelsegh: sem egyeb teremtetth allath: nem zakazt-
 hath el mwnekth ystennek zerelmetol: [k] melh
 vagyon az cristus yesuban my vrunkban: o apo, (sto) lok-
 nak zerelmeknek nagh volta: de ya yh mynekwkw
 Merth vgh mond mya zent eghaznak vylagossaga
 zenth agoston doctor: Jgen syralmas hogh az apo-
 stolok sem fenyegetesekkel: sem kynokkal el nem

Mykent yudas: El hagyak vgh monda yosue secundo
 Capitulo ygen hamar az vtat kyn yaranak az o
 attyok: Nem eleegh az yot el kezdeny: de vegygh
 kel vyfelnny: Nekyk kquetyk vrunkath: hyttel:
 5 ezelekedettel: es vegygh maradassal mynth az
 zenth apostolok kyk yol leheeth haborgattat-
 nanak: de soha az cristustol el nem zakadanak
 kyrol zol zent pal apostal ad Romanos octauo capitulo
 s ugh mond: Ky zakazthatna mwnekth el az cristu-
 10 snak zerelmetol: haborosage: keserwsege: ehsegee:
 ruhatalansagee: vezedeleme: ellensege: thore? By-
 zonjos vagyok hogh sem halal: sem eleth: sem angya-
 lok: sem feyedelmek: sem yozagok: sem yelen valok
 sem yquendok: sem erossegh: sem magassagh: sem
 15 meelsegh: sem egyeb teremtetth allath: [nem] zakazt-
 hath el mwnekth ystennek zerelmetol: [k] melh
 vagyon az cristus yesuban my vrunkban: o apo, (sto) lok-
 nak zerelmeknek nagh volta: de ya yh mynekwkw
 Merth vgh mond mya zent eghaznak vylagossaga
 20 zenth agoston doctor: Jgen syralmas hogh az apo-
 stolok sem fenyegetesekkel: sem kynokkal el nem

zakazthathanak ýstennek zerelmetöl: mwnket
 kegýgh neha az hewolkodo bezedek es vlatatos
 ézelekedetek zakaztnak el: orollýetek azerth
 en edes ffýaým vgh mond az kegýes cristus: Merth
 az tw neue^{tek} be ýrattatolgh mennýeknek or:
 zagaban: orollýetek neegh okaerth en edes neneým:
 Mert Elqzor: merth az q kónuebeh ýrtha holoth
 megh nem hamossoltathatýk: Az teh kónuedben
 vghmond zent dauid ýrattatnak mynd: Masodzor:
 Merth az q palotajaban: honnath ký nem vakartat-
 hatýk: orollýetek vghmond merth az tw ne-
 wetek ffeleýtheth: Nem deh el ffeleýthetý vghmond az
 azzonýallath az q ffýath, hogh megh neh emlekez-
 zek az q zwlóttetöl: de ha q el ffeleýtý en [en]
 el nem ffeleýtlen tegedeth: Merth ýme az en
 kezeýmen ýrtalak ffele tegedeth: Jsaýe. xlix. capitul(o):
 Negýedzer: Merth az q kegýes zwuereh ýrta:
 kýth soha nem gýwólqlgh: o dýczqseges zent
 pal myth mondaz eröl: secunda ad Corintios tercio:

- zakazthathanak ýstennek zerelmetöl: mwnket
 kegýgh neha az hewolkodo bezedek es vlatatos
 ézelekedetek zakaztnak el: orollýetek azerth
 En edes ffýaým vgh mond az kegýes cristus; Merth
 5 az tw neue[keth](tek) be ýrattatolgh mennýeknek or-
 zagaban: orollýetek neegh okaerth en edes neneým:
 [Mert] Elqzor: merth az q kónuebeh ýrtha holoth
 megh nem hamossoltathatýk: Az teh kónuedben
 vghmond zent dauid ýrattatnak mynd: Masodzor:
 10 Merth az q palotajaban: honnath ký nem vakartat-
 hatýk: orollýetek vghmond merth az tw ne-
 wetek ffele ýrattatolgh mennýekben: luce. x. capitul(o):
 Harmadzor: Merth kezeýreh ýrtah. kýt el nem
 ffeleýtheth: Nem deh el ffeleýthetý vghmond az
 15 azzonýallath az q ffýath, hogh megh neh emlekez-
 zek az q zwlóttetöl: de ha q el ffeleýtý en [en]
 el nem ffeleýtlen tegedeth: Merth ýme az en
 kezeýmen ýrtalak ffele tegedeth: Jsaýe. xlix. capitul(o):
 Negýedzer: Merth az q kegýes zwuereh ýrta:
 20 kýth soha nem gýwólqlgh: o dýczqseges zent
 pal myth mondaz eröl: secunda ad Corintios tercio:

Cristusnak la leueley vattok: yrattattak nem
 tñntawal de hanem az elo ýstennek lelkeuel
 O mennyei nagb edessegh: o ýsteni aýandoknak
 foghatatlan volta: o ýsteni zeretnek velhe-
 tetlen volta: Býz(e)onýaua be tellýesýtteed en
 edes ýstenem ammyt regenteh mondottal vala
 prouerbiort octauo: Az en gyónýorqsegým: len-
 nem embereknek fýaýual: Nagb meltosagh
 azeug az dñwzqseges zenth apostoloknak fogg
 az vr ýsten qroktol ffogwa valazta qkegh: En
 valaztalak vñmond tñwtqkegh: Az q malaztyok-
 nak tqkelletes volta ýelentetyk az q gywmql-
 czqnek megh maradasabol: hogb vñmond gyw-
 mqlczqg teremczetek: es az tw gywmqlczqg
 megh maraggýon: Ez nemes gywmqlcz fakath
 megh muttatta vala az vr ýsten latasban zenth
 esdras pphetanak ky hallýa vala az vr ýsten-
 nek zouat monduan anyia zenth egghaznak:
 Neg ffelg ffýaknak annyah: Merth tegedeg
 malaztalak: kwldqm teneked segedelmql az en

Cristusnak [la] leueley vattok: yrattattak nem
 tñntawal [de] hanem az elo ýstennek lelkeuel
 O mennyei nagb edessegh: o ýsteni aýandoknak
 foghatatlan volta: o ýsteni zeretnek velhe-
 tetlen volta: Býz(e)onýaua be tellýesýtteed en
 edes ýstenem ammyt regenteh mondottal vala
 prouerbiort octauo: Az en gyónýorqsegým: len-
 nem embereknek fýaýual: Nagb meltosagh
 azerth az dñwzqseges zenth apostoloknak hogb
 az vr ýsten qroktol ffogwa valazta qketh: En
 valaztalak vñmond tñwtqketh: Az q malaztyok-
 nak tqkelletes volta ýelentetyk az q gywmql-
 czqnek megh maradasabol: hogb vñmond gyw-
 mqlczqg teremczetek: es az tw gywmqlczqg
 megh maraggýon: Ez nemes gywmqlcz fakath
 megh muttatta vala az vr ýsten latasban zenth
 esdras pphetanak ky hallýa vala az vr ýsten-
 nek zouat monduan anyia zenth egghaznak:
 Neh ffelg ffýaknak annyah: Merth tegedeth¹
 valaztalak: kwldqm teneked segedelmql az en

¹ A g körül vízfolt van.

gyermekymeth ysajasth es yeremyasth kŷknek
 .tanatczokrah zentelek es zerzek teneked tŷzen
 keug gyŷmqlcz ffakath: meg tellŷeseketh kŷ,
 lomb kŷlomb gyŷmqlczokkel: es anne kuth
 fejeketh folŷuan meezel es teŷel: es geug magassa.
 es regŷeketh: vŷragosokath rosaua es liliuma.
 quarti esdre sŷmdu capto: Mŷth ŷelent vala az vr
 ŷsten es tŷzen keth gyŷmqlcz ffan, nem egŷebeth bŷ,
 zonŷaua hanem czak az apostolokath. kŷk tellŷe,
 sek valanak kŷlomb kŷlomb feleth gyŷmqlczel
 Mŷkorth ok rakwa lewen malasztal mŷnd es
 zeles wŷlagoth megh ffenesŷtteek: ok lonek az
 mezzel es keth teŷel ffolŷo kutakes, az q mezzel
 zel ffolŷo edes bolczesegekereth: ok valanak az
 rosaua es liliuma megh vŷragozoth
 magassago hegŷekes: az ŷstenŷ elmekedesnek
 naŷh voltaerth: kŷk pŷrossak valanak mŷnt
 az pŷros rosa: veret hullasaua: feŷerek mŷnt
 az lilium tŷztasaggal: ŷo ŷllatouak czoda tete,
 lekkel: Lelek zerenth mŷnketes az cristus
 gyŷmqlcz ffanak mond: Mathei. iij. capto:

gyermekymeth ysajasth es yeremyasth kŷknek
 tanatczokrah zentelek es zerzek teneked tŷzen
 keeth gyŷmqlcz ffakath: [neh] tellŷeseketh kŷ-
 lomb kŷlomb gyŷmqlczokkel: es anne kuth
 5 feŷeketh folŷuan meezel es teŷel: es heeth magassa-
 gos hegŷeketh: vŷragosokath rosaua es liliuma:
 quarti esdre secundo capitulo: Mŷth ŷelent vala az vr
 ŷsten es tŷzen keth gyŷmqlcz ffan, nem egŷebeth bŷ-
 zonŷaua hanem czak az apostolokath. kŷk tellŷe-
 10 sek valanak kŷlomb kŷlomb feleth gyŷmqlczel
 Mŷkorth ok rakwa lewen malasztal mŷnd es
 zeles wŷlagoth megh ffenesŷtteek: ok lonek az
 mezzel es [tel] teŷel ffolŷo kutakes, az q mezzel
 15 ffolŷo edes bolczesegekereth: ok valanak az
 [ma] rosaua es liliuma megh vŷragozoth
 magassago hegŷekes: az ŷstenŷ elmekedesnek
 naŷh voltaerth: kŷk pŷrossak valanak mŷnt
 az pŷros rosa: veret hullasaua: feŷerek mŷnt
 az lilium tŷztasaggal: ŷo ŷllatouak czoda tete-
 20 lekkel: Lelek zerenth mŷnketes az cristus
 gyŷmqlcz ffanak mond: Mathei. iij. capitulo:

bolot ffenyegeth mwnketh ha gywmolczoth nem
 teremtwnk: hogh ky vagath az halallal es-
 az twozreh vetteth: Harom ffele gywmolcz ffasth
 talalunk Iudicum nono capto: 39lo ffasth: Aro-
 ge ffasth: olayh ffasth: Az 39lyffak az lelkj paz-
 torok: kyknek kelh gywmolczoznyek: lelkj tyz-
 tasagoth: yo hyrth tyztassaghal: yo hyrrel newel:
 vylagosytto bolczeseggel: bolcznek mondasa zereth
 ecclesiastici. xxiii: capto: En mykent az 39ly tqkeh
 gywmolczozem yllatnak gyonyorosegeth es az en
 gywmolczym tyzteletnek es tyztessegnek gyw-
 molczj: De mostan azth mongya azoknak az
 cristj: En tegedeg plantalalak valasztot zoloth
 mynden tyzta magoth: mykeppen valtoztattal
 gonozza ydegen zolq: Be tellyesedeth az myth
 monda zent dauid: za yok vagyon de nem zolnap
 zemek vagyon de nem latnak: fwlok vagyon
 de nem hallanak: Labok vagyo[k]n nem yarnak:
 Az ffwgeh ffasth az zerzetesek: kyknek kel gyw-
 molczoznyek edes gywmolczoth: zwuokben: za yok-
 ban: tetemenyekben: hogh mondassanak meltan

holot ffenyegeth mwnketh ha gywmolczoth nem
 teremtwnk: hogh ky vagath az halallal es
 az twzreh vetteth: Harom ffele gywmolcz ffasth
 talalunk Iudicum nono capitulo: zolq ffasth: ffw-
 ge ffasth: olayh ffasth: Az zoloffak az lelkj paz-
 torok: kyknek kelh gywmolczoznyek, lelkj [tyz-
 tasagoth: yo hyrth] tyztassaghal: yo hyrrel newel:
 vylagosytto bolczeseggel: bolcznek mondasa zereth
 ecclesiastici. xxiii: capitulo: En mykent az zolq tqkeh
 gywmolcz(e)ozem yllatnak gyonyorosegeth. es az en
 gy(w)wmolczym tyzteletnek es tyztessegnek gyw-
 molczj: De mostan azth mongya azoknak az
 cristj: En tegedeth plantalalak valasztot zoloth
 mynden tyzta magoth: mykeppen valtoztattal
 gonozza ydegen zolq: Be tellyesedeth az myth
 monda zent dauid, za yok vagyon de nem zolnak
 zemek vagyon de nem latnak: fwlok vagyon
 de nem hallanak: Labok vagyo[k]n nem yarnak:
 Az ffwgeh ffasth az zerzetesek: kyknek kel gyw-
 molczoznyek edes gywmolczoth: zwuokben: za yok-
 ban: tetemenyekben: hogh mondassanak meltan

6
 6 rollok Bodogok az kegjesek: mert ok byryak
 az ffoldeth: Myczoda az kegjessegh: vgh mond zenth
 yeronim doctor: zwnek edessegeh: kyt semmynemq
 keserw[gh]segh megh nem gyoz: Mert ystennel rakua
 Tiem haborozyk megh soha sem magaban: sem egye-
 bekben akar miy bozzosagh eryah: Meegh az kymba-
 nees orol es az q zwuenek edessegeh el nem uezty
 errql mongya bolczh canticorum, iiij, lepes meez az
 te aiyakayd: meez es teyh az te nyelued alath: Ezth
 mutatta vala megh az vr ysten zenth yeremyas ppe-
 tanak latasban: kynek vgh monda az vr ysten: Myt
 te latch yeremya? feleleg: yo ffwgeh ffakath ygen
 yokath: gonoz ffwgeh ffakath ygen gonozokath: hie-
 remie xxiiij: ra: Merth vgmond zenth yeronimus
 doctor: Mykenth nem talaltam yobbakath mynt az
 kyk zerzetben neu yol eltenek: azonkeppen nem talal-
 tam gonozbakath mynt kyt oq gonozol eltenek:
 Ez gonoz ffwge ffarol monda vrunk yesus az ygeketh
 Jme vgmond harom eztendeyeh vagyon hogh gywmol-
 czqth keresek ez ffwgeh ffan: de nem talalok:
 vakkj azerth qteth: Myth foglallya hyaba az ffoldeth
 wltesswk vyragoth helyebbeh: luce. xiiij: ra: My-
 czoda az harom eztendq: nem egyeb hanem az

11
 6r
 5
 10
 15
 20
 q rollok, Bodogok az kegjesek: mert ok byryak
 az ffoldeth: Myczoda az kegjessegh: vgh mond zenth
 yeronim doctor: zwnek edessegeh: kyt semmynemq
 keserw[gh]segh megh nem gyoz: Mert ystennel rakua
 Nem haborozyk megh soha sem magaban: sem egye-
 bekben akar miy bozzosagh eryah: Meegh az kymba-
 nees orol es az q zwuenek edessegeh el nem uezty
 errql mongya bolczh canticorum, iiij, lepes meez az
 te aiyakayd: meez es teyh az te nyelued alath: Ezth
 mutatta vala megh az vr ysten zenth yeremyas ppe-
 tanak latasban: kynek vgh monda az vr ysten: Myt
 te latch yeremya? Feleleg: yo ffwgeh ffakath ygen
 yokath: gonoz ffwgeh ffakath ygen gonozokath: hie-
 remie xxiiij: capitul(o): Merth vgmond zenth yeronimus
 doctor: Mykenth nem talaltam yobbakath mynt az
 kyk zerzetben [neu] yol eltenek: azonkeppen nem talal-
 tam gonozbakath mynt kyt oth gonozol eltenek:
 Ez gonoz ffwge ffarol monda vrunk yesus az ygeketh
 Jme vgmond harom eztendeyeh vagyon hogh gywmol-
 czqth keresek ez ffwgeh ffan: de nem talalok:
 vakkj azerth qteth: Myth foglallya hyaba az ffoldeth
 wltesswk vyragoth helyebbeh: luce. xiiij: capitul(o): My-
 czoda az harom eztendq: nem egyeb hanem az

harom józagb kých tartozyk mynden zerzetes: elso
 tyztasagh: masod: zegensegb: harmad engedelmessegb:
 El yowen azerth az cristus latwan ez nemes gyw-
 molczoketh my bennwnk orwend es megh ayan-
 dokoz: hanem talallya fenyegeth: vegreh el vezth:
 Ez okaerth mongya zenth yeronig doctor: Nem zerze-
 tesse lenny deh zerzetesql elny dycteretes: Az tunya
 tanytwanth nem zerety az cristus: Nem byzon zerze-
 tes ky nem meer megh halny az allapatban: ky
 ben meer elny: vgmond zent gerger doctor: Az yga-
 zaknak erossegh testnek gyosseg: tulaydon aka-
 ratnak neh engedny: Ez vylag gyonyorosegnek
 ellene allany: Ez vylagnak keserwsegyth az orok
 yutalmakerth zerethny: az yo zerenenzenek hylke-
 desyth megh vialny: es az gonoz zerenenzenek ffe-
 lelmeeth megh gyozny: Akarode hogh. leegh zenth
 zerzetnek ekessegh: zeressed az tyztasagnak vragath
 az zegensegnek yozagath: engedelmessegnek zepsegeth:
 ysteny es atyaffyuy zeretnek tyztasagath: Merth
 vgh mond zent Bernard doctor: Az zerzeth zegenseggel
 fondaltatyk engedelmesseggel rakattatyk: zenteltetyk
 tyztasagath: oryztetyk alazatosagath: megh tokelletetyk

harom józagb kých tartozyk mynden zerzetes: elso
 tyztasagh: masod: zegensegb: harmad engedelmessegb:
 El yowen azerth az cristus latwan ez nemes gyw-
 molczoketh my bennwnk orwend es megh ayan-
 dokoz: hanem talallya fenyegeth: vegreh el vezth:
 Ez okaerth mongya zenth yeronig doctor: Nem zerze-
 tesse lenny deh zerzetesql elny dycteretes: Az tunya
 tanytwanth nem zerety az cristus: Nem byzon zerze-
 tes ky nem meer megh halny az allapatban: ky
 ben meer elny: vgmond zent gerger doctor: Az yga-
 zaknak erossegh testnek gyosseg: tulaydon aka-
 ratnak neh engedny: Ez vylag gyonyorosegnek
 ellene allany: Ez vylagnak keserwsegyth az orok
 yutalmakerth zerethny: az yo zerenenzenek hylke-
 desyth megh vialny: es az gonoz zerenenzenek ffe-
 lelmeeth megh gyozny: Akarode hogh. leegh zenth
 zerzetnek ekessegh: zeressed az tyztasagnak vragath
 az zegensegnek yozagath: engedelmessegnek zepsegeth:
 ysteny es atyaffyuy zeretnek tyztasagath: Merth
 vgh mond zent Bernard doctor: Az zerzeth zegenseggel
 fondaltatyk engedelmesseggel rakattatyk:¹ zenteltetyk
 tyztasagath: oryztetyk alazatosagath: megh tokelletetyk

¹ A második a-t utólag írta be a scriptor?

zeretettel: Valaký az első ellen tezen vgh mond zenth Gerger.
 Doot hogh az zerzetesnek ha egh ffyllereh leend aldo,
 masnal kwl: nem eer egh ffyllereh: Az engedelmessegről
 vghmond zenth yeronim doctor hogh ha valaký az egbeh
 emeltetneek mykenth Maria magdalena az nagh lelky
 edesseznek nyattag es nem tenne ammyt neký had,
 nak: nem volna wduosseznek vtan: Ez okaerth mon,
 nya vala humbertus mester: Nagh vtalatossagh hogh
 az ristus engedelmes vala myndemben Marianak es
 yosephnek: az zerzetes kegýgh engedetlen ffeyledelme-
 nek: Nagyob vtalatossagh hogh az zegeneknek he-
 lyen golong az kazdagok sanýarosagot zenuednek. az
 zegenek gyonyorosegh keresnek: holot az týzteletes-
 zemelyek alazatosagok keresnek: az ala nemből valok
 týztesseghre ffohazkoggýanak: Ennel nagyob vtatós-
 sag hogh az kýk kwwl munkanal kwl nem elhet-
 tenek volna az zerzetben hyuolkodny akarnak: Az
 kýk azzu darab kenyérral megh elegettenek volna
 ymmar az semlyen ffyntorogýanak: hasonlatosok
 azokhoz kýk mongýak vala: Emelyegh az my yohunk
 ez etekkel: Az týztasagrol vghmond zenth amburus doc.
 hogh emberth angýalla tezen: O mel'h ýgen zep az týz-
 tasagh az fenesseghel vghmonda bolczh: Annal kwl

zeretettel: Valaký az első ellen tezen vgh mond zenth Gerger
 Doctor¹ hogh az zerzetesnek ha egh ffyllereh leend aldo-
 masnal kwl: nem eer egh ffyllerth: Az engedelmessegről
 vghmond zenth yeronim doctor hogh ha valaký az egbeh
 5 emeltetneek mykenth Maria magdalena az nagh lelky
 edesseznek myattah es nem tenne ammyt neký had-
 nak: nem volna wduosseznek vtan: Ez okaerth mon-
 gýa vala humbertus mester: Nagh vtalatossagh hogh
 az cristus engedelmes vala myndemben Marianak es
 10 yosephnek: az zerzetes kegýgh engedetlen ffeyledelme-
 nek: Nagyob vtalatossagh hogh az zegeneknek he-
 lyen holoth az kazdagok sanýarosagot zenuednek. az
 zegenek gyonyorosegh keresnek: holot az týzteletes
 zemelyek alazatosagok keresnek: az ala nemből valok
 15 týztesseghre ffohazkoggýanak: Ennel nagyob vtatós-
 sagh hogh az kýk kwwl munkanal kwl nem elhet-
 tenek volna, az zerzetben hyuolkodny akarnak: Az
 kýk azzu darab kenyérral megh elegettenek volna
 ymmar az semlyen ffyntorogýanak: hasonlatosok
 20 azokhoz kýk mongýak vala: Emelyegh az my yohunk
 ez etekkel: Az týztasagrol vghmond zenth amburus doc(r):
 hogh emberth angýalla tezen: O mel'h ýgen zep az týz-
 tasagh az fenesseghel vghmonda bolczh: Annal kwl

¹ A kéziratban az -or szóvég jól kivehető.

az zerzetes dýznool awwağh kamorazek: Az alazatosagrol
 vğh mond zem Ber: doc: hoğh meegh az zvw Maria sem lqth
 volna ýstennek annya ha alazatos¹ nem uolt volna: Az zenth
 zeretetról kegyetlen ýmezen keppen ýra azon zenth
 Ber: doc: Igen kýtsýnt ffel az ordogh az vgyázoktol
 bgytolqktol: týztaktol: mert ezek kozzql sokakath
 vont pokolrah: de az bekesegeketh es ýstennek ha-
 zaban egzwwo elqketh: eggyesqlteketh ýstennel es
 egmassal zem zeretettel igen ffelý: Merth ezek bana-
 toth: keserwsegeth es ffelelmeth ^{zeretnek} ~~tezek~~ ordognek:
 O en edes neneým mel nağh orom az ýo eletnek gyw-
 molczeh: Merth vğh mond mynekwnk kýk mynden
 ez vylagyakath megh vtaltunk az zvwseknek výraga
 ýesw halalunknak ýdeyen: Tw vattok kýk meg
 maradatok en velem az en kesertetymben: Enýs
 zerzek twnektek: mykenth zerzeh ennekem az
 en atyam orzagoth: hoğh egyetek es ýgyatok az
 en aztalomon az en orzagomban: luce, xxij, capitulo
 O mel nağh orom az ýoknak de nağh sýralom az
 gonozoknak: Merth mykoron mwneketh vlteth az
 az q aldot aztalához: az gonozokath vetý pokolrah:
 holot wlnek luciffer melleth: Nekwnk az cristus
 qmmaga zolgal az q edesseq annýaual: oh melh

az zerzetes dýznool awwağh kamorazek: Az alazatosagrol
 vğh mond zent Ber: doc: hoğh meegh az zvw Maria sem lqth
 volna ýstennek annya ha alazatos¹ nem uolt volna: Az zenth
 zeretetról kegyetlen ýmezen keppen ýra azon zenth
 5 Ber: doc: Igen kýcsýnt ffel az ordogh az vgyázoktol
 bgytolqktol: týztaktol: mert ezek kozzql sokakath
 vont pokolrah: de az bekesegeketh es ýstennek ha-
 zaban egzwwo elqketh: eggyesqlteketh ýstennel es
 egmassal zent zeretettel ýgen ffelý: Merth ezek bana-
 10 toth: keserwsegeth es ffelelmeth [tezek] (zeretnek) ordognek:
 O en edes neneým mel nağh orom az ýo eletnek gyw-
 molczeh: Merth vğh mond mynekwnk kýk mynden
 ez vylagyakath megh vtaltunk az zvwseknek výraga
 ýesw, halalunknak ýdeyen: Tw vattok kýk meg
 15 maradatok en velem az en kesertetymben: Enýs
 zerzek twnektek: mykenth zerzeh ennekem az
 en atyam orzagoth: hoğh egyetek es ýgyatok az
 en aztalomon az en orzagomban: luce, xxij: capitulo
 O mel nağh orom az ýoknak de nağh sýralom az
 20 gonozoknak: Merth mykoron mwneketh vlteth [az]
 az q aldot aztalához: az gonozokath vetý pokolrah:
 holot wlnek luciffer melleth: Nekwnk az cristus
 qmmaga zolgal az q edesseq annýaual:² oh melh

¹ A pont ezúttal a szétválasztást akarja jelölni?

² Különös indítási l; vö. 2/17: mel.

nagb edelen kĳnal elonkbeh rakwan: egjel sĳgĳal es
 lakĳal vĳgan eneder leanĳm: őrwenĳetek¹ en velen
 en zerelmes ĳegĳesĳm: Az angĳalok enekelnek: az
 zentek vĳgadnak: Az gonozok sĳrnak: ĳaĳgatnak:
 atkozodnak: pokolban: etkek lezen kĳgĳo. beka:
 ĳtalok. bųdųs doĳs kĳnkųwųs langh: Errol
 monda az vr ĳsten zent ĳsaĳas pphetanak zaĳa altal:
 ĳme az en zolgaĳm eznek: tų eheztek: az en
 zolgaĳm ĳznak: tų zomĳuhoztok: az en zolgaĳm
 enekelnek zųwųknek vĳgasagabol: tų kegĳg
 ordĳttotok zųueteknek keserųsege mĳath:
 halgassatcha² hoĳh mond az mezzel folĳo edes beze-
 dų zenth Ber: doc: az ĳoknak halalokrol: Jo az
 ĳgaznak halala az nĳugodalmerth: ĳob az vĳhsa-
 gerth: nemesb az batorsagerth: Mert ot³ nĳugodalom
 lezen munkanal kųl: bekeseĳh ellensegtųl: gĳų-
 nĳųųseĳh az vĳhsagtųl: batorsag az őrųsegtųl:
 vĳgasag es edesseĳh ĳstennek zĳnenek latasa-
 bol: O dųczųseĳes zenth ĳerųg doc. te mĳth mondaz
 ez melle: zol ųųs erųl s ųĳ mond: Mĳnemų lezen az
 nap mĳkoron vrunk ĳesusnak edes annĳa Maria elųdbe
 ĳųuend: kųetuen ųteth az zenth zųzek: mĳkoron az
 őrwenndetes vųlegenĳes az zentekkel elųdbe ĳųued

15
 8r
 nagb edesen kĳnal elonkbeh rakwan: egjel sĳgĳal es
 lakĳal vĳgan en edes leanĳm: őrwenĳetek¹ en velem
 en zerelmes ĳegĳesĳm: Az angĳalok enekelnek: az
 zentek vĳgadnak: Az gonozok sĳrnak: ĳaĳgatnak:
 5 atkozodnak: pokolban: etkek lezen kĳgĳo. beka:
 ĳtalok, bųdųs doĳs kĳnkųwųs langh: Errol
 monda az vr ĳsten zent ĳsaĳas pphetanak zaĳa altal:
 ĳme az en zolgaĳm eznek: tų eheztek: az en
 zolgaĳm ĳznak: tų zomĳuhoztok: az en zolgaĳm
 10 enekelnek zųwųknek vĳgasagabol: tų kegĳg
 ordĳttotok zųueteknek keserųsege mĳath:
 Halgassatcha² hoĳh mond az mezzel folĳo edes beze-
 dų zenth Ber: doc: az ĳoknak halalokrol: Jo az
 ĳgaznak halala az nĳugodalmerth: ĳob az vĳhsa-
 15 gerth: nemesb az batorsagerth: Mert ot³ nĳugodalom
 lezen munkanal kųl: bekeseĳh ellensegtųl: gĳų-
 nĳųųseĳh az vĳhsagtųl: batorsag az őrųsegtųl:
 vĳgasag es edesseĳh ĳstennek zĳnenek latasa-
 bol: O dųczųseĳes zenth ĳerųg doc. te mĳth mondaz
 20 ez melle: zol ųųs erųl s ųĳ mond: Mĳnemų lezen az
 nap mĳkoron vrunk ĳesusnak edes annĳa Maria elųdbe
 ĳųuend: kųetuen ųteth az zenth zųzek: mĳkoron az
 őrwenndetes vųlegenĳes az zentekkel elųdbe ĳųued

¹ Az ų alatt elfolyt a tinta.

² Értsd: 'hallgassadsza'.

³ Talán e-ből alakított o van itt?

monduan: Kelh ffel syesh en zep zeretom: ygyel koronaz:
tassal megh: Merth ymmar az tel el multh az go harmaz
el menth es el tauazoth: Akkor repolzh az vlegennnek
az edes yesusnak karyara: haýtuan ffeýedeth az q zenth
mellyereh: Latuan az angyalok czodalkoznak mōduan:
Kyrzoda es ky yodogel ez puztabol: gyonyorkodwen
vgyasagban haýtuan magath az q zeretqyereh: Latnak
tegedeth syonnak leany es kyralne azzonnak dytzer:
nek: Akkoron az sas neguen neegh ezer artatlan gyer-
meket ystennet zeky elqth es huzon neegh
wen atyak elqth enekelnek kezekben tartwan hege-
dwýoketh: wýh eneketh: Akkoron nağh batorsaggal
megh qleled az vlegenth monduan: Megh talaltam az
kyth zereth az en lellem: megh tartom qth es soha
el nem bozatom: Akkoron nağh edesen enekled:

Bal kezeg ffem alath: es yob karyaul megh
qleled engemeth: Akkoron yobnak heug ffyay: ky
nagyob mynd azoknal kyk lakoznak nap tamadatnak
bodogh tartomanyaban: vendegsegeth zereznek myn-
denyk az q napyan: oda hyak az q hugokath es mond-
nak teneked: Egýel sygyal es lakyal vgyan. merth
malaztoth talalal: az ffelseges vrnal: te akkoron
ffelelzh nağh qrommel: Ezem ffe syzom es qrwendek

monduan: Kelh ffel syesh en zep zeretom: ygyel koronaz-
tassal megh: Merth ymmar az tel el multh az ho harmath
el menth es el tauazoth: Akkor repolzh az vlegennnek
az edes yesusnak karyara: haýtuan ffeýedeth az q zenth
mellyereh: Latuan az angyalok czodalkoznak mōduan:
Kýczoda ez ky yodogel ez puztabol: gyonyorkodwen
vgyasagban haýtuan magath az q zeretqyereh: Latnak
tegedeth syonnak leany es kyralne azzonnak dytzer-
nek: Akkoron az zas neguen neegh ezer artatlan gyer-
meket ystennet zeky elqth es [hv] (az) huzon neegh
wen atyak elqth enekelnek kezekben tartwan hege-
dwýoketh: wýh eneketh: Akkoron nağh batorsaggal
megh qleled az vlegenth monduan: Megh talaltam az
kyth zereth az en lellem: megh tartom qth es soha
el nem bozatom: Akkoron nağh edesen enekled:
Bal kezeg ffem alath: es yob karyaul megh
qleled engemeth: Akkoron yobnak heug ffyay: ky
nagyob mynd azoknal kyk lakoznak nap tamadatnak
bodogh tartomanyaban: vendegsegeth zereznek myn-
denyk az q napyan: oda hyak az q hugokath es mond-
nak teneked: Egýel sygyal es lakyal vgyan. merth
malaztoth talalal: az ffelseges vrnal: te akkoron
ffelelzh nağh qrommel: Ezem [syb] syzom es qrwendek

Merth magasztatek ma az en lelkelem eletemnek minden
 napj ffeleth: o bizonyaua hallatlan magasztatas: o bodogh
 es vıgasagos naıssagh mınemı soha ez vılagon nem hal-
 lottatoth: alıttom hogh ha ezt megh gondolnok. ezekhez
 kepesth minden ez vılagı zepsegek es vıgasagok:
 nyaualyasagoknak es keserısegeknek lattatnanak:
 Ez olajffak ez vılagı emberek: kıknek kel vıragoz-
 nyok es gıwmolczoznyek ırgalmassaggal: de sokan va-
 dnak ollatenok mınt az ffıwz ffa kıknek leueleh
 hasonlatos az olajffahoz: de gıwmolczoztlen: ez ıllıyenek
 keem mıerth nem ırgalmasok ırgalmassagot nem
 mıernek: az ırgalmasok kegygh naıgh zep gıwmolczoz-
 teremtnek kırıl vıhmond zent ısaıas ppheta
 lvııı iostanı raplo Mıkoron kı ontandod lelkedeth
 az ehezınek es az keserıes- lelkeı megh elegıttlen-
 ded: ffel thamad az sıtethseıben az te vılagossagod: es
 az te sıtethseııh lezınek mıkent az del zın: es nıu-
 godalmath ad teneked az te vrad ıstened mındenkor:
 es be tıltı fenessegekkel az te lelkedeth es az te tete-
 meıdeth megh zabadıttıah, es leezh mınt az
 mulato kerth: es mıkenth elı kut ffı: kıknek el
 nem fıgnak vızeı: Ez gıwmolcznek teremtesereı
 tanıtuın thobıas az edes ffıath vımond vala quarto
 capitulo: Az te ızagodbol teegh alamosnath es el neh

Merth magasztatek ma az en lelkelem eletemnek minden
 napj ffeleth: o bizonyaua hallatlan magasztatas: o bodogh
 es vıgasagos naıssagh mınemı soha ez vılagon nem hal-
 lottatoth: alıttom hogh ha ezt megh gondolnok. ezekhez
 5 kepesth minden ez vılagı zepsegek es vıgasagok:
 nyaualyasagoknak es keserısegeknek lattatnanak:
 Az olaj ffak ez vılagı emberek: kıknek kel vıragoz-
 nyok es gıwmolczoznyek ırgalmassaggal: de sokan va-
 dnak ollatenok mınt az ffıwz ffa, kıknek leueleh
 10 hasonlatos az olaj ffahoz: de gıwmolczoztlen: ez ıllıyenek
 [ken] mıerth nem ırgalmasok, ırgalmassagot nem
 nıernek: az ırgalmasok kegygh naıgh zep gıwmolczozth
 teremtnek kırıl vıhmond zent ısaıas ppheta
 lvııı [octauo] capitulo: Mıkoron kı ontandod lelkedeth
 15 az ehezınek es az keserıes lelkeı megh elegıttlen-
 ded: ffel thamad az sıtethseıben az te vılagossagod: es
 az te sıtethseııh lezınek mıkent az del zın: es nıu-
 godalmath ad teneked az te vrad ıstened mındenkor:
 es be tıltı fenessegekkel az te lelkedeth es az te tete-
 meıdeth megh zabadıttıah, es leezh mınt az
 20 mulato kerth: es mıkenth elı kut ffı: kıknek el
 nem fıgnak vızeı: Ez gıwmolcznek teremtesereı
 tanıtuın thobıas az edes ffıath vımond vala quarto
 capitulo: Az te ızagodbol teegh alamosnath es el neh

fordýhad orcadath egh zegen nyomorlth elolees: Merth
 vgh lezen hogh te tollod sem fordol el ýstennet orcáya:
 Ammeneregh legergh annera legh ýrgalmas: ha sok
 leend teneked, bõseggel agh: ha keues leend az keue-
 setes orqmesth agh kqzollýed: Merth ýo ýutalmath
 kýmzezh magadnak az zwksegek napýara: Merth
 az alamosna mynden bwnthol es az halaltol megh
 zabadýth: es nem haggýah az lelkeh az sõtethsegek-
 reh menný: Ez okaerth mongýa vala aran zaýo
 zenth ýanos: Az alamosna ýstennet zeretqyeh es
 myndenkor elqtegh alg: valakýknek akarýah. kon-
 nyen malaztoth nyer: az bwnoknek kqteleýth el
 zaggattýah: az sõtethsegek el tauaztattýah: pokol,
 nak twzeth megh oltýah: q neký men orzagnak
 kapvya nagh orqmel megh nýlyk: Pelda alamos-
 nas zenth ýanos: ký mykoron meegh ýffýuczka
 volna es lakoznek az skolaban: etzer mykor
 nyugonnek agýaban el ýqueh az ýrgalmas-
 nagh zep zwz leannak kepeben: olay ffa agbol
 kqtoth kozoro ffeýeben, es kezde qlgetny qtegh
 kýn es nemes ýffýu ýgen megh ýedeh alýtuan
 qtegh es vylagý leannak lenny es kezde tollod

fordýhad orcadath egh zegen nyomorlth elolees: Merth
 vgh lezen hogh te tollod sem fordol el ýstennet orcáya:
 Ammeneregh leheth annera legh ýrgalmas: ha sok
 leend teneked, bõseggel agh: ha keues leend, az keue-
 setes orqmesth [ezt] kqzollýed: Merth ýo ýutalmath
 kýmzezh magadnak az zwksegek napýara: Merth
 az alamosna mynden bwnthol es az halaltol megh
 zabadýth: es nem haggýah az lelkeh az sõtethsegek-
 reh menný: Ez okaerth mongýa vala aran zaýo
 zenth ýanos: Az alamosna ýstennet zeretqyeh es
 myndenkor elqtegh alh: valakýknek akarýah. kon-
 nyen malaztoth nyer: az bwnoknek kqteleýth el
 zaggattýah: az sõtethsegek¹ el tauaztattýah: pokol-
 nak twzeth megh oltýah: q neký men orzagnak
 kapvya nagh orqmel megh nýlyk: Pelda alamos-
 nas zenth ýanos: ký mykoron meegh ýffýuczka
 volna es lakoznek az skolaban: Et(z)czet mykor
 nyugonnek agýaban el ýqueh az ýrgalmas
 nagh zep zwz leannak kepeben: olay ffa agbol
 kqtoth kozoro ffeýeben, es kezde qlgetny qtegh
 kýn ez nemes ýffýu ýgen megh ýedeh alýtuan
 qtegh ez vylagý leannak lenny es kezde tollod

¹ A negyedik e fölött pizokfolt van.

nagh haraggal el tazýgalnî: Monda az ýrgalmassagh¹⁰
Mýth tazýgalzh engemeth nam en te zeretqd vagýok
Nam ugh zeretzh engemeth hogh soha ezedból kÿ
nem vethetzh: annal ýnkab megh busula az ýffýu
es monda: hogh merz gonoz leanzo ýllyen bezede.
peth mondanod: ha soha zememel sem lattalak:
ffel agerý ýmmer hamarsaggal: O týztasagnak
nemes edeneh: ottýs fel az týztasagh holoth nem
kelleneh felny: Monda az ýrgalmas nagh vÿg
orçaua: Sogh lattal es ýmmar en velem gýwrot
valtottal: smýreh tagadod megh: Ne wzzel ager
merth el nem megýek: hanem te ueled lakom:
Nerth te vagh az en zeretqm: Monda zenth ýanos:
Kÿ vagh te hogh ýllyen erossen kptotted en reã
magadath: Monda az ýrgalmassagh: En vagýok
ýstennek zeretq leanya: Kýnek zerelmeýerth
q mehorzagbol le zallah az zwnnek mehebeh es
megh hala: Azerth en edes baratom megh neh
vtalh engemeth: de ugh teegh mýnt ez koraygh
zeresh engemeth es en tegedeth ýstennek eleýbeh
výzlek: Ezth meg monduan az ýrgalmassagh el ffel
meneh mennýeknek orzagara: Es ammýth fogada
be tellýesýtte: Nerth lattýa vala egh frater mýkenth

nagh haraggal el tazýgalnÿ: Monda az ýrgalmassagh¹⁹
Mýth tazýgalzh engemeth nam en te zeretqd vagýok^{10r}
Nam ugh zeretzh engemeth hogh soha ezedból kÿ
nem vethetzh: annal ýnkab megh busula az ýffýu
5 es monda: hogh merz gonoz leanzo ýllyen bezede-
keth mondanod: ha soha zememel sem lattalak:
fvssel azerth ýnneth hamarsaggal: O týztasagnak
nemes edeneh: ottýs fel az týztasagh holoth nem
kelleneh felny: Monda az ýrgalmas nagh vÿg
10 orçaua: Sogh lattal es ýmmar en velem gýwrot
valtottal: smýreh tagadod megh: Ne wzzel azert
merth el nem megýek: hanem te ueled lakom:
Merth te vagh az en zeretqm: Monda zenth ýanos:
kÿ vagh te hogh ýllyen erossen kptotted en reã
15 magadath: Monda az ýrgalmassagh: En vagýok
ýstennek zeretq leanya: kýnek zerelmeýerth
q mehorzagbol le zallah az zwnnek mehebeh es
megh hala: Azerth en edes baratom megh neh
vtalh engemeth: de ugh teegh mýnt ez koraygh
20 zeresh engemeth es en tegedeth ýstennek eleýbeh
výzlek: Ezth meg monduan az ýrgalmassagh el ffel
meneh mennýeknek orzagara: Es ammýth fogada
be tellýesýtte: Merth lattýa vala egh frater mýkenth

Koronazja vala qterq az igralmassagh halala ydeyen
es nagh qrommel vynnij ystennet elejbeh: Ez nemes
gywmolczoknek teremtesere valazta vrunk
iesus az q zeretq tanytuanyt: az zent apostolok
kijnek gywmolczok qrokké megh marad: En
valaztalak vgmond tvtoketh hogh el mennyetek
es gywmolczoth hozzatok es az tw gywmolczotok
megh maraggjon: Masod Capitulum

Haluán ezeketh kerdj az ahetatos lelek: vajone men
oragban nagyob zenth az apostoloknal: Ez kerdesre
kegy keppen ffelelnet: Nekyk azth mongyak hogh
vadnak: nekjk azth mongyak hogh nynczenek:
Akkjk azth mongyak hogh vadnak megh byzonyt
tyak harom okossaggal: Elqzor kynzenuedesnek
okossagual vgmondnak zenth yrasbelj doctorok: hogh
meneuel ember tobbet zenued ystenerth anneual tob
yutalma vagyon vrunknak mondasa zerenth: Bodo-
gok vattok mykoron atkozandnak tvtoketh emberek
es haborgatandnak tvtoketh emberek es mondandnak
mynden gonozth tw ellenetek hamossan: en ertem:
qrwengyetek es vggaggyatok merth az tw yutal-
matok bseges mennyekben: Mathei. v. Ez mellee
zol zend dauid kyralhs vg mond: Az en zwuemek
banatynak sokassaga zerenth vggaztalak az en lel,

koronazja vala qterq az igralmassagh halala ydeyen
es nagh qrommel vynnij ystennet elejbeh: Ez nemes
gywmolczoknek teremtesere valazta vrunk
iesus az q zeretq tanytuanyt: az zent apostolokath
5 kjknek gywmolczok qrokké megh marad: En
valaztalak vgmond tvtoketh hogh el mennyetek
es gywmolczoth hozzatok es az tw gywmolczotok
megh maraggjon: Masod Capitulum
Haluán ezeketh kerdj az ahetatos lelek: vajone men
10 oragban nagyob zenth az apostoloknal: Ez kerdesre
keeth keppen ffelelnet: Nekyk azth mongyak hogh
vadnak: nekjk azth mongyak hogh nynczenek:
Akkjk azth mongyak hogh vadnak megh byzonyt-
tyak harom okossaggal: Elqzor kynzenuedesnek
15 okossagual vgmondnak zenth yrasbelj doctorok: hogh
meneuel ember tobbet zenued ystenerth anneual tob
yutalma vagyon vrunknak mondasa zerenth: Bodo-
gok vattok mykoron atkozandnak tvtoketh emberek
es haborgatandnak tvtoketh emberek es mondandnak
20 mynden gonozth tw ellenetek hamossan: en ertem:
qrwengyetek es vggaggyatok merth az tw yutal-
matok bseges mennyekben: Mathei. v. Ez mellee
zol zend dauid kyralhs vg mond: Az en zwuemek
banatynak sokassaga zerenth vggaztalak az en lel-

kemeth az te vȳgaztalasȳd vr mȳndenható ȳsten: Megh
 bȳzonȳttȳah ezth arañzajȳ zenth ȳanos monduan
 walameneuel ember ȳstenerth tȳbbeth zentecb: az
 qȳrȳt elerben anneual nagȳobban dȳwczqȳltetȳk:
 O dȳwczqȳseges zent ȳeronimȳ doctor: s te mȳt mondas
 emmellee: Mene sebeketh fel vezwȳnk. anne koro-
 nath erdemlȳwȳnk: Walameneuel azerth tȳbbeth zen-
 ued valakȳ ȳstenerth: anneual nagȳob erdemeh es
 dȳwczqȳseges lezen menȳorzagban: ha ȳgh vagȳon
 tahath nagȳob zentek vadnak menȳorzagban az
 apostoloknal: Merth sokakrol oluassuk hogȳ na-
 gȳob kȳnokath zenuedenek az apostoloknal: zent
 kȳnimeh nagȳ sok veresegeknek vtannah megh
 swteek: zenth ȳsaȳas pphetath ffabol ȳzȳnalth
 ffwrezzel metueek altal: zent vinceeth mȳnek
 vtannah vas gerebenekkel zaggata[n]k: megh swtek:
 zenth ȳgnaciusth es zenth ȳakab martȳrth: ȳzȳol
 ȳzreh meteleek: s megȳs azth mongȳak vala: O
 en edes ȳstenem volnanak megȳs tȳb tagaȳnk
 hogȳ te erted athatruk: zenth Erasmolth Erasmȳ-
 nak beelȳth kȳ keterek: zent katherȳnath mȳnek
 vtannah megh ostorozak borotua kerekreh veteek:
 zenth apȳlȳn azzonȳon mene sok kȳnth tȳnek: zenth

- kemeth az te vȳgaztalasȳd vr mȳndenható ȳsten: Megh
 bȳzonȳttȳah ezth arañzajȳ zenth ȳanos monduan
 walameneuel ember ȳstenerth tȳbbeth ze(m)nved: az
 qȳrȳt eletben anneual nagȳobban dȳwczqȳltetȳk:
 5 O dȳwczqȳseges zent ȳeronimȳ doctor. s te mȳt mondas
 emmellee: Mene sebeketh fel vezwȳnk. anne koro-
 nath erdemlȳwȳnk: Walameneuel azerth tȳbbeth zen-
 ued valakȳ ȳstenerth: anneual nagȳob erdemeh es
 dȳwczqȳseges lezen menȳorzagban: ha ȳgh vagȳon
 10 tahath nagȳob zentek vadnak menȳorzagban az
 apostoloknal: Merth sokakrol oluassuk hogȳ na-
 gȳob kȳnokath zenuedenek az apostoloknak: zent
 lȳrȳnceth nagȳ sok veresegeknek vtannah megh
 swteek: zenth ȳsaȳas pphetath ffabol ȳzȳnalth
 15 ffwrezzel metueek altal: zent vinceeth mȳnek
 vtannah vas gerebenekkel zaggata[n]k: megh swtek:
 zenth ȳgnaciusth es zenth ȳakab martȳrth: ȳzȳol
 ȳzreh meteleek: s megȳs azth mongȳak vala: O
 en edes ȳstenem volnanak megȳs tȳb tagaȳnk
 20 hogȳ te¹ erted athatnok: zenth [Erasmoth] erasmos-
 nak beelȳth kȳ keterek:² zent katherȳnath mȳnek
 vtannah megh ostorozak borotua kerekreh veteek:
 zenth apȳlȳn azzonȳon mene sok kȳnth tȳnek: zenth

¹ A r melletti vonás szándék talannak tűnik.

² A t és a k akaratlan felcserélése (kȳ tekerek helyett)? Vö. 55/14: [tȳke] kȳnke.

Dorottyah azzonth el fforro olajban megh fozwen
az q zepseg gyengeh orcajath el rontaak: zenth
Sophia azzonjon az q edes gyengeh leankaual
mene zorniwseges kynokath tonek: Az heeth
Makabeus atyafyakath melh zornien kynok
ha mynd ele neueznok az nemes yffyakath es
zwzeketh gyengeseges zwzeketh: kyk mondha-
tatlan nagh kynokath zenuedenek: nagyobba-
kath hogh nem az apostolok: nyelwink az
wdowel hamarab el ffofnah hoghem ky mondhat-
nok: Kyknek martyromsagoknak nagh voltarol
zol zent Cyprianus ugh mond: O bodogh martyro-
mok mynemq dycteretkek dycteryelek twtqeth
O erosseges vitezek: az tw testeteknek erossegeeth
zonak mynemq zongeseuel mongyam: Mynd az
dwczosegnek veteleyglen zenuedetek kemenseges
kerdesth: az kynoknak sem keduezetek: de ynka-
ok keduezenek twnektek: Mynemq vala ysten-
nek az tekyntheth? Melh felseges: melh nagh: melh
draga es kellemetes: o melh nagh wygh orcaual
al vala oth az cristq: melh nagh oromesth q benne-
k vyaskodeek es dyadalmath von: az q zent neueyera
vyaskodokath es byzonsagh teuoketh fel emelee

- Dorottyah azzonth [ol] fforro olajban megh fozwen
az q zepseg gyengeh orcajath el rontaak: zenth
Sophia azzonjon az q edes gyengeh leankaual
mene zorniwseges kynokath tonek: Az heeth
5 Makabeus atyafyakath melh zornien kynzak
ha mynd ele neueznok az nemes yffyakath es
[zwzeketh] gyengeseges zwzeketh: kyk mondha-
tatlan nagh kynokath zenuedenek: nagyobba-
kath hogh nem az apostolok: nyelwink az
10 wdowel hamarab el ffofnah hoghem ky mondhat-
nok: Kyknek martyromsagoknak nagh voltarol
zol zent Cyprianus ugh mond: O bodogh martyro-
mok mynemq dycteretkek dycteryelek twtqeth
O erosseges vitezek: az tw testeteknek erossegeeth
15 zonak mynemq zongeseuel mongyam: Mynd az
dwczosegnek veteleyglen zenuedetek kemenseges
kerdesth: az kynoknak sem keduezetek: de ynka-
ok keduezenek twnektek: Mynemq vala ysten-
nek az tekyntheth? Melh felseges: melh nagh: melh
20 draga es kellemetes: o melh nagh wygh orcaual
al vala oth az cristq: melh nagh oromesth q benne-
k vyaskodeek es dyadalmath von: az q zent neueyera
vyaskodokath es byzonsagh teuoketh fel emelee

12
 megh erőssítte es megh batorította: zol ez mellee az
 tüzteletes Beda doctor sugmond: Ezek: kék mý,
 koron zenuednenek sýralommal kquetý vala
 anýa zenteghaz: ký zóle oketh, de mýhelt ýnnet
 ký mennek vala az mennýej ýerusalem nagh
 orvendetes kezzel vezý vala: es az q vrokna
 qrokkol valo qromebh koronazwa be výtý
 vala: Alnak mostan ýstennek zeký elqth ko-
 ronaztatuan: kýk ennek elqth fekezne
 vala ez földý býrak elqth kýnokkal kýnzattat-
 van: Alnak az barannak elqth: semmý okkal
 az q dýczqsegenek elmelkedesetql el nem zakad-
 dok: kýnek zerelmetql ýth ez földqn kýnokkal
 sem zakaztatathanak el: kýknek dýczqsege-
 keth latwan zenth ýanos ewangelista ézodal-
 kozýk vala: es ézodalattýaban nem tud vala
 mýth mondaný: Latwan ezth monda egh az
 huzon neegh ween atýak kqzzql: kýk wnek
 ýstennek zeký kqrnýql: ýanos tudode ký,
 ézodak ezek es honnat ýottenek? Mondah
 zenth ýanos: vram nem tudom: te tudod: Mon-
 dah az zenth atýah: Ezek kýk ýqwenek
 nagh haborosagbol es megh mosogatak az q

23
 12r
 megh erőssítte es megh batorította: zol ez mellee az
 tüzteletes Beda doctor sugmond: Ezek: kék mý-
 koron zenuednenek sýralommal kquetý vala
 anýa zenteghaz: ký zóle oketh, de mýhelt ýnnet
 5 ký mennek vala az mennýej ýerusalem nagh
 orvendetes kezzel vezý vala: es az q vrokna
 qrokkol valo qromebh koronazwa be výtý
 vala: Alnak mostan ýstennek zeký elqth ko-
 ronaztatuan: kýk ennek elqth fekezne
 10 vala ez földý býrak elqth kýnokkal kýnzattat-
 van: Alnak az barannak elqth: semmý okkal
 az q dýczqsegenek elmelkedesetql el nem zakad-
 dok: kýnek zerelmetql ýth ez földqn kýnokkal
 sem zakaztatathanak el: kýknek dýczqsege-
 15 keth latwan zenth ýanos ewangelista ézodal-
 kozýk vala: es ézodalattýaban nem tud vala
 mýth mondaný: Latwan ezth monda egh az
 huzon neegh ween atýak kqzzql: kýk wnek
 ýstennek zeký kqrnýql: ýanos tudode ký-
 20 ézodak ezek es honnat ýottenek? Mondah
 zenth ýanos: vram nem tudom: te tudod: Mon-
 dah az zenth atýah: Ezek kýk ýqwenek
 nagh haborosagbol es megh mosogatak az q

ruhajokath es megh feyer(e)ytte(tte)ek az barannak ve-
 reben: mostan koronasztatnak es palmat veznek:
 Ezth meegh regentees megh mutattah vala az
 vr ysten zenth esdras pphetanak: k yrq by
 zonsagot tezen qnnqmmagah qiti esdre sando rap:
 sugh mond: Ego esdras vidi in monte syon
 En esdras lateek syonnak hegyen nagh sere-
 geth kyt kytz megh nem zamlalhateek: es
 mynd nyayan enekkel dyczeryk vala az vr
 ystent: es q kozottok vala egh magash yffyw
 az tobbynel magash: es myndenyknek feyebeh
 koronath tezen vala: s annal ynkab fel magast
 tyk vala: En kegiglen ezodalatossagban tartatom
 vala: Tahath me[e]gh kerdem az angyalh es
 mondeek: vram, kydzodak ezek: ky felelwen
 mondah ennekem: Ezek: kyt az halando ruhath
 le vetettek es halhatatlanh vottenek: es
 vallottak ystennek neweeth: Mostan koronasztat-
 nak es palmath veznek: S mondeek az angyal-
 nak: Az yffyw kydzodah ky qketh koronazzah
 es kezekbeh palmath ad? felelwen mondah en-
 nekem: Az ystennek ffya, kyth ez vylagon val-
 lottanak: En kegigh kezdem magasztatny qketh

ruhajokath es megh feyer(e)ytte(tte)ek az barannak ve-
 reben: mostan koronasztatnak es palmat veznek:
 Ezth meegh regentees megh mutattah vala az
 vr ysten zenth esdras pphetanak: kyrq by-
 zonsagot tezen qnnqmmagah quarti esdre secundo capitul(o):
 s ugh mond: Ego esdras vidi in monte syon etc
 En esdras lateek syonnak hegyen nagh sere-
 geth [kys] kyth megh nem zamlalhateek: es
 mynd nyayan enekkel dyczeryk vala az vr
 ystenth: es q kozottok vala egh magash yffyw
 az tobbynel magash: es myndenyknek feyebeh
 koronath tezen vala: s annal ynkab [fel] magaszt-
 tyk vala: En kegiglen ezodalatossagban tartatom
 vala: Tahath me[e]gh kerdem az angyalh es
 mondeek: vram, kydzodak ezek: ky felelwen
 mondah ennekem: Ezek: kyk az halando ruhath
 le vetettek es halhatatlanh vottenek: es
 vallottak ystennek neweeth: Mostan koronasztat-
 nak es palmath veznek: S mondeek az angyal-
 nak: Az yffyw kydzodah ky qketh koronazzah
 es kezekbeh palmath ad? felelwen mondah en-
 nekem: Az ystennek ffya, kyth ez vylagon val-
 lottanak: En kegigh kezdem magasztatny qketh

kýk erossen allottanak vrnak neweyerth: ta,
hath mondah ennekem az angyal: Nennjel híz,
dest meg az en nepemnek mel nağh es mýne-
mę [czodakath] ýstený czodakath lattal: ým hal,
haz zelmetek az martýromoknak nağh dw,
czosegeketh: kýk menewel tobbeth zenwedenek
annawal tob aýandokoth es dwczosegeth vonek:
az eny ennekem vğh tetzyk hogh nagyob zen,
tek vudnak az apostoloknal: merth nagyobba
kath zenwedenek: Harmadyk Capitulu

Masodzor eysz meg bizonyttom fogh nagyob
zentek vudnak az apostoloknal ez vylagnak
megh vlatatossagawal: vğh mond zenth agoston
doctor: Walameneeth vtal ember ýsteneeth: an-
nera zeretý ýstenth: Ez okaerth mongya vala
az angyalý elet zenth zenth doctor atýank
In opusculis hogh keeth ýozagh newely ember,
ben az zenth zereteth: elsq haborosagban beke-
segh tartas: Masodýk ez vylagtol valo el zaka-
das: Az elsqról vğ monda vrunk qmmagah
qröllyetek vğaggýatok az mel napon en ertem
zenuettek: megh bqseges az tw ýutalmatok

kýk erossen allottanak vrnak neweyerth: ta-
hath mondah ennekem az angyal: Mennýel hýr-
desd meg az en nepemnek mel nağh es mýne-
mę [czodakath] ýstený czodakath lattal: ým hal-
5 lya zelmetek az martýromoknak nağh dw-
czosegeketh: kýk menewel tobbeth zenwedenek
annawal tob aýandokoth es dwczosegeth vonek:
azerth ennekem vğh tetzyk hogh nagyob zen-
tek vudnak az apostoloknal: merth nagyobba-
10 kath zenwedenek:

Harmadyk Capitulu

Masodzor ezth meg bizonyttom hogh nagyob
zentek vudnak az apostoloknal ez vylagnak
megh vlatatossagawal: Vğh mond zenth agoston
15 doctor: Walameneeth vtal ember ýsteneeth [l]rth: an-
nera zeretý ýstenth: Ez okaerth mongya vala
az angyalý elet zenth thamas doctor atýank
In opusculis, hogh keeth ýozagh newely ember-
ben az zenth zereteth: elsq haborosagban beke-
20 segh tartas: Masodýk ez vylagtol valo el zaka-
das: Az elsqról vğ monda vrunk qmmagah
qröllyetek vğaggýatok az mel napon en ertem
zenuettek: megh bqseges az tw ýutalmatok

menniekben. Mij leheth en edes neneym nagjov
 es borseges jutalom: mijny met orzagoth byr-
 nyah es ystennek fyanak mondathny:
 Bodogok vg monda az edes yesus kyk habo-
 rosagoth zenuednek az ygassagerth merth ovek
 mennieknek orzagah: Bodogok az bekese-
 gesek merth ystennek fyañnak hyvattat-
 nak: kywannyuke en edes neneym az
 mennyei bodogsagoth: zcettýwke az draga-
 latos neweth hogh ystennek leanynak mondas-
 sunk: zenweggywnk az edes yesuserth: Merth
 sokath zenwedeh my ertwnk: zenwedwen
 neh zugoggýwnk de bekeseget legýwnk:
 Byzon byzon mondom: nem melto men orzagrah
 az zugodo: az az bozzo allo: az haborosagah
 zerzo: az sugarlo: No semmyt neh twrh
 merth nagh vagh: zep vagh: nemes vagh
 nagh nembol valo vagh: bolczh vagh: tudos
 vagh: Myczoda te hozzad kepesth az ky te
 raytad bozzoth toth: csak fel kezedyb job
 annal: de Neh haggýad: ne twryedh: neh
 zenwedh: forh zwwedben: eegh elmedben

menniekben: Mý leheth en edes neneým nagýob
 es borseges jutalom: mýnth meñ orzagoth býr-
 nyah es ýstennek fyanak mondathný:
 Bodogok vg monda az edes ýesus kýk habo-
 5 rosagoth zenuednek az ygassagerth, merth ovek
 mennieknek orzagah: Bodogok az bekese-
 gesek merth ýstennek fyañnak hyvattat-
 nak: kýwannýuke en edes neneým az
 mennyei bodogsagoth: zcettýwke az draga-
 10 latos neweth hogh ýstennek leanynak mondas-
 sunk: zenweggywnk az edes ýesuserth: Merth
 o sokath zenwedeh mý ertwnk: zenwedwen
 neh zugoggýwnk, de bekeseget legýwnk:
 Býzon býzon mondom: nem melto meñ orzagrah
 15 az zugodo: [e] az bozzo allo: az haborosagah
 zerzo: az sugarlo: No semmyt neh twrh
 merth nagh vagh: zep vagh: nemes vagh
 nagh nembol valo vagh: bolczh vagh: tudos
 vagh: Mýczoda te hozzad kepesth az ký te
 20 raytad bozzoth toth: csak fel kezedyb job
 annal: [de] Neh haggýad: ne twryedh: neh
 zenwedh: forh zwwedben: eegh elmedben

mynd addygh seh had myglen bozzoth allaz¹⁴
 fantom ffanth: ha(z)h q azth merteh tennij te
 raytad: myreh nem merned teh: k(y) rth.
 bug tegeth: vauy cjar k egh kewes
 vduy: syngyammayd megh kostolod my
 legyen az haborosagnak: bozzoallasnak: beke-
 telensegnek gywmplczeh: Tange montes
 et fumigabunt: Merth az nagsagh gyakorta
 oka az beketelensegnek: el felettete vrunk-
 nak edes ygeretijth: Nem yuthee ezed-
 beh az aldot ygeh: Menewel nagyob vagh
 alazd megh magadath myndenekben: es malasztot
 talalzh: Byzon byzon mondom nem nagyobh
 az zolgh az vrnal: ha qveth haborgatak
 kiben semmy gonoz nem vala: gyonyoroseggel
 akarunke my meiorzagba menni: Nagh sok
 haborosagnak myattah kel nekwnk meiorzag-
 bah mennwnk vg monda zent pal: actuum xiiij:
 Ha zenwedwnk az cristussal: vralkodunk q veleh:
 Az masykrol [az] ez vylagnak megh vtalasarol
 vgh monda zent agoston doctor: Annera zeretij
 ember ystenth: menereh vtallyah ez vylagoth

mynd addygh seh had myglen bozzoth allaz
 Fantom ffanth:¹ ha(z)h q azth merteh tennij te
 raytad: myreh nem merned teh: k(y) rth-
 beth tehetch: Warh czak [k] egh kewes
 5 wdqth: syngyammayd² megh kostolod my
 legyen az haborosagnak: bozzoallasnak: beke-
 telensegnek gywmplczeh: Tange montes
 et fumigabunt: Merth az nagsagh gyakorta
 oka az beketelensegnek: el felettete vrunk-
 10 nak edes [yg(e)y]r] ygeretijth: Nem yuthee ezed-
 beh az aldot ygeh: Menewel nagyob vagh
 alazd megh magadath myndenekben: es malasztot
 talalzh: Byzon byzon mondom nem nagyobh
 az zolgh az vrnal: ha qveth haborgatak
 15 kiben semmy gonoz nem vala: gyonyoroseggel
 akarunke my meiorzagba menni: Nagh sok
 haborosagnak myattah kel nekwnk meiorzag-
 bah mennwnk vg monda zent pal: actuum xiiij:
 Ha zenwedwnk az cristussal: vralkodunk q veleh:
 20 Az masykrol [az] ez vylagnak megh vtalasarol
 vgh monda zent agoston doctor: Annera zeretij
 ember ystenth: menereh vtallyah ez vylagoth

¹ 'Szeget szeggel' (TESz. fánton-fánt alatt).
² 'Azonnal' (TESz. ingyen alatt).

28
 14v
 walaký azert tóbeth hağh el ýnkab zeretý ýstenth:
 es tób aýandokoth vezen: kýrql vğh monda vrunk
 onnqmmagah: Mathei: xix: Býzon mondom twnek-
 tek hoğh twn kýk mýndeneketh el hattatok es
 kowettetek engemeth: zaz anneeth veztek es
 az qroq eleteth býryatok: O ýstený zeretnek
 ézodalatos kegýelmessegeh, ký nem akar megh
 gýozzettetný aýandokokkal: de mýndenkor zaz
 anneet ad es az qroq orzagoth: ez okaerth
 mongýa vala zent gerger doctor: Ez vylagý ýozagh
 mýkoron oztogattatýk: megh sokasodýk: ha egh
 fýllerth atczh az zegennek: zazath adnak meñ-
 orzagban erteh es az qroq eleteth: ha egh forýntoth
 atczh: zazath adnak teneked meñ orzagban es
 az qroq eleteth: o nağh nyeresegh: ha egh
 ruhath atczh az ruhatalannak: nem az ruhas-
 nak: zazath adnak erteh meñ orzagban es az
 qroq eleteth: ha mýndenestol el hagýod ammyth
 býrzh, ýstennek zerelmeýerth: zaz anneth veezh
 erteh meñ orzagban es az qroq eleteth: Fýzeth vğ-
 monda zenth ýeronig doctor, az vr ýsten az kýczene-

5
 10
 15
 20

15
 kens mijne nagijokas: ez kenskens qroetol
 valokas: ez et mullandkens roetbetekemkens:
 ez feldjekens mennijekens: Ezen prwend nala
 zens agoston doctor mndwan: Ikinens tezen: en
 ides atijamfijaj az genteket dibe: zsege: es mel
 nach qrom: mijstoen tezend ^{vink} ^{anijay} ~~az~~ ^{er} ^{ijten} ez feldje:
 kens mennijekens: ez veldjekens valokens qroetol
 valokas: ez kijtenekens nagijokas fuzemij
 es vijmij veld az kentekas az qatijanak dui,
 zsege: es veldmij qkens az q dno: zsege
 zeketen menozagben: es zalgaratansaggen qkens
 aijand: kens: kijre qkens valasta es meg vala
 az q rosa fijne zj pijvor dragalatos zens ve.
 reuel: De jaij afoknak kijz esz: es vijlagens
 megz ragadwan fura nens: jaij afoknak
 kijz semmijt es vijlagon nem birtak: immar: az
 zegenfegnet heljen kijvannak valammijt bijnija:
 kij jstimmijt nach vatalatoffag es emberetmel
 etelenfegb: vatalakij zens ijtenens tabberij
 vatal: to: jntalmash vezen: ha vgh vazijon:
 bask nagijok zentek vadnak az zens agostonfeg,
 nat: Mens olmafunk fokatrol kijz nagijok nach

kerth [n̄yago] nag̃yokath: ez keuesekerth q̃rakkq̃l
valokath: ez el mulandokerth wekhetetleneketh:
ez föld̃yekerth menn̄yēyēketh: Ezen q̃rwend vala
zenth agoston doctor mondwan: M̄ynem̄ lezen en¹
5 edes at̄yāmf̄yāy az zenteknek d̄w̄cz̄sege[k](h): es mel
nagh q̃rom: m̄ykoron kezdend [az vr̄ ȳsten] (vrunk cristus) ez föld̃ye-
kerth menn̄yēyēketh: ez w̄d̄o zerenth valokerth q̃r-
kq̃l valokath: ez k̄ȳczenekerth nag̃yokath f̄ȳzetn̄y
es v̄ynn̄y veleh az zenteketh az q̃ att̄yānak d̄w̄-
10 c̄z̄segebeh: es w̄ltetn̄y q̃keth az q̃ d̄w̄cz̄seges
zekekben mēn orzagban: es halhatatlanassaggal q̃keth
āyandokozn̄y: k̄yreh q̃keth valazta es meg valta
az q̃ rosa z̄ȳnq̃ zep p̄yros dragalatos zenth ve-
revel: De ȳay azoknak k̄ȳk ēgzer ez v̄ylagoth
15 megh tagadwan hatra neznek: ȳay azoknakes
k̄ȳk seinm̄yt ez v̄ylagon nem b̄yrtak: ȳm̄mar. az
zegensegnek hel̄yēn k̄ȳvannak valam̄yt b̄ȳrn̄ya:
k̄ȳ ȳstennel nagh v̄talatossagh es embereknel
ektelensegh: Walak̄y azerth ȳstenerth tq̃bbeth
20 v̄talh: tq̃b ȳutalmath vezen: ha v̄gh vag̃yon:
hath nag̃yob zentek vadnak az zenth apostolok-
nal: Merth olwasunk sokakrol k̄ȳk nag̃yokath

hattanak el ýstenerth: Franciaý laos kýralh: kýral-
 sagath: zent elek edes attýath annýath: zerelmes-
 ýegýeseth es zamlalatlan kýr ýezeth: zenth
 Thamas doctor: zenth Vinceh, zenth bonauventura
 5 Zenth katherina kýralh leanýa vala: zenth
 dorotýa senator leanýa: zenth Margýt azzoñ
 anyank bela kýralh leanýa: zenth Cecilia
 Romaý senator leanýa: zenth Barbara nağh
 vr leanýa: zenth apalýn gorogh ézazar leanýa
 10 Zenth Sophia azzoñ az q edes leanýval orzagath:
 zenth Margýth azzoñ attýath annýath [a] es
 nağh kýnczeth, ol' mýnt patriarkanak leanýah
 Ezek mýnd es nağh [sokath] sokak kýketh mýnd
 ele nem neuezhetwnk: valamýt býranak es
 15 býrhattanak volna: vrunk ýesusnak zerelme-
 yerth mýnd el hagýak: Ha te mondanad: Lam
 az apostolok es mýndent el hagýanak: kýknek
 kepekben vg monda zent Peter: vram ýmee
 mý mýndeneketh el hagýank: De mýth? Am megh
 20 mongýa zenth Mate: el hagwan haloýokath
 es az haýoóczkath kquetek qeth: Mathei. iiij:

hattanak el ýstenerth: Franciaý laos kýralh: kýral-
 sagath: zent elek edes attýath annýath: zerelmes
 ýegýeseth es zamlalatlan kýnczeketh: zenth
 Thamas doctor: zenth Vinceh, zenth bonauventura
 5 Zenth katherina kýralh leanýa vala: zenth
 dorotýa senator leanýa: zenth Margýt azzoñ
 anyank bela kýralh leanýa: zenth Cecilia
 Romaý senator leanýa: zenth Barbara nağh
 vr leanýa: zenth apalýn gorogh ézazar leanýa
 10 Zenth Sophia azzoñ az q edes leanýval orzagath:
 zenth Margýth azzoñ attýath annýath [a] es
 nağh kýnczeth, ol' mýnt patriarkanak leanýah
 Ezek mýnd es nağh [sokath] sokak kýketh mýnd
 ele nem neuezhetwnk: valamýt býranak es
 15 býrhattanak volna: vrunk ýesusnak zerelme-
 yerth mýnd el hagýak: Ha te mondanad: Lam
 az apostolok es mýndent el hagýanak: kýknek
 kepekben vg monda zent Peter: vram ýmee
 mý mýndeneketh el hagýank: De mýth? Am megh
 20 mongýa zenth Mate: el hagwan haloýokath
 es az haýoóczkath kquetek qeth: Mathei. iiij:

0 magh kagdagfagi : meg egy rossz-jutó es-fel, 16
105. fagi : meg egy volna kijj pengz.

Nejedlý Capitulum:

Armað okossagales megh bijzonijak qk
 19 q mondasakusg bijk asg tartjak zogs na,
 gijel jinkik vadnak as apostolekual sugmond,
 nak: Nij harmel okossagales megh bijzonijak
 hattijak bog's nagijel jinkik vadnak as aposto-
 lekual: alayatossaomak okossagual: Vg monder
 as d's voduqijak jesus: valokij qummagasg
 megh alazsa f. l. magastatik: jinnig asg v.
 bijkivok okossagual: bog's munnel jinkab
 ember alazsa magasg, annueal nagijellam ma,
 gastatik: homasg erdemle vunnk onstus atija,
 nak duvzosegys jinkig: Am megh mongijag
 jinnig pal apstal ad pphipontis sds: Len as
 onstus engedimv mijetvunk mijnd galalaijg
 13 kerejink kagijg galalaijg: kijnig jenes-
 fel magastata qkig: es ada nerovij qumkij
 mlig vagijon mijnden nerovok feletoq: Nust
 asak q jink mink kermesg jinnig vale fijen:
 bog's jesusnak newelg megh gajiolijon mijnden

O nağh kazdagsagh: [meg] egh rozzas halo es fol-
tos haŷo: megh ert volna tŷz penzth:

Negyedyk Capitulum:

Harmad okossaggales megh bÿzonÿtyak ok

- 5 az q mondasokath kÿk azth tartÿak hoĝh na-
gÿob zentek vadnak az apostoloknal s uĝ mond-
nak: Mÿ harmad okossagales megh bÿzonÿt-
hattÿuk hoĝh nagÿob zentek vadnak az aposto-
loknal: alazatossagnak okossagaul: Vĝ monda
10 az edes wduozÿttq Jesus: Valakÿ ommagath
megh alazza fel magaztatÿk: ÿnneth azth ve-
hettÿwk okossagunkal: hoĝh menewel ÿnkab
ember alazza magath, anneual nagÿobban ma-
gaztatÿk: honnath erdemle vrunk cristus atÿa-
15 nak dÿwczqseges zekÿth: Anÿ megh mongÿah
zenth pal apastal ad philipenses secundo: Lön az
cristus engedelmes mÿ ertwnk mÿnd halalÿgh
Az kereztnek kegÿgh halalalÿgh: kÿerth ÿstenes
fel magaztata qteth: es ada neweth q nekÿ
20 melh vagÿon mÿnden newnek feletteh: Mert
czak q ÿstennek termezeth zerent valo ffÿa:
hoĝh vesusnak neuebeh megh haÿollÿon mÿnden

terd: mennyejéke: földjéke: es pokolbeljéke: es
 minden nyelwh vallja: merth az cristus vr
 vagyon atja ystennek dőczősegeben: honnath
 edemle az edes zűz Maria hogh ystennek an-
 nija lenne es minden kar angyaloknak feletteg
 magasztatneek? An meg mongya az edes bezedő
 zensz bernard doctor: ha alazatos nem volt volna
 az Maria: soha ystennek annija nem volt volna:
 ha mindeneknel ynab nem alazta volna magath
 soha az minden kar angyaloknak feletteg nem
 magasztatot volna: Ezi meg bizonyítja qm
 magath mikoron mongyah: Megh tekýntee az
 qz zolgaló leányának alazatosagath: Nem monda
 zolgalósegeth: sem zűzsegeth: sem kaszagosat
 hanem alazatosagath: smjt gondolzh te ký
 keuelkedel: nem akarod magadat meg alazni:
 tudde hogh vagyon megh ýrwan: Soha nem voltanak
 teneked kellemetesek qrok ýsten az keueljék: tud-
 de mýth olwazh az soltarban: Non habitabit in
 medio domus mee qui facit superbiam: Merth meegh
 onnates le hagýgalak: Kýwanode azerth hogh
 nagh leegh mennyeknek orzagaban: ýgen alazatos

terd: mennyejéke: földjéke: es pokolbeljéke: es
 minden nyelwh vallja: merth az cristus vr
 vagyon atja ystennek dőczősegeben: honnath
 edemle az edes zűz Maria hogh ystennek an-
 5 nija lenne es minden kar angyaloknak feletteg
 magasztatneek? Am megh mongya az edes bezedő
 zenth bernard doctor: ha alazatos nem volt volna
 az Maria: soha ystennek annija nem volt volna:
 ha mindeneknel ynab nem alazta volna magath
 10 soha [az] minden kar angyaloknak feletteg nem
 magasztatot volna: Ezt meg bizonyítja qm-
 magah mýkoron mongyah: Megh tekýntee az
 q zolgaló leányának alazatosagath: Nem monda
 zűzsegeth: sem zepsegeth: sem kazdagsagath
 15 hanem alazatosagath: S mýt gondolzh te ký
 keuelkedel: nem akarod magadat meg alazni:
 tudde hogh vagyon megh ýrwan: Soha nem voltanak
 teneked kellemetesek qrok ýsten az keueljék: tud-
 de mýth olwazh az soltarban: Non habitabit in
 20 medio domus mee qui facit superbiam: Merth meegh
 onnates le hagýgalak: Kýwanode azerth hogh
 nagh leegh mennyeknek orzagaban: ýgen alazatos

leegh myndemben mygh nagyob vagh: mynd zvwued,¹⁷
 ben. nagyob bwnqst ne alytwan tollednel: mynd zad,
 ban: neh zolwan nehez: kemeñ: [kerd] kerkedq: ma,
 ga ganyo: bozzo: haragh: gonoz: bezedeth: zemejdben:
 naqsagos tekjnteteth. neh tewen: yzlesedben: nya,
 valyasokath megh neh vtalwan: lepesedben: yara,
 sodban: ruhazatodban: ekes ruhath ranos palastoth
 es egyeb ez vylagy ekessegeth: lagh gyengelh ruhat
 nem kywanwan: dolgaydban: ala valo dolgokath
 ynkab zeretwen hog nem naqsagosokath: kyuan,
 sagydban: tyztesssegeketh es vylagy elemeneteketh
 nem kywanwan: Rowyd bezeddel legyen teneked
 regulad zent pal apastalnak mondasa: Stultus sis
 vt sapiens fias: balgath leegh hogh bwlce le,
 hesh: quia que stulta sunt mudi elegit deus: Mert¹
 ammellyek ez vylagnak balgath: valazta ysten:
 Emlekezele amaz zwzrol zent pyteriusnak ele-
 teben: kyt az tob zwzek bolondnak alytanak
 vala es megh czufolwan kohnya poklanak
 hyak vala: Am az vr ysten nagyobba tewe az
 zent atyanal: Egh zwz czak² azerth karhozek

leegh myndemben mygh nagyob vagh: mynd zvwued-
 ben, nagyob bwnqst ne alytwan tollednel: mynd zad-
 ban: neh zolwan nehez: kemeñ: [kerd] kerkedq: ma-
 ga hanyo: bozzo: haragh: gonoz: bezedeth: zemejdben:
 5 naqsagos tekjnteteth neh tewen: yzlesedben: nya-
 valyasokath megh neh vtalwan: lepesedben: yara-
 sodban: ruhazatodban: ekes ruhath ranos palastoth
 es egyeb ez vylagy ekessegeth: lagh gyengelh ruhat
 nem kywanwan: dolgaydban: ala valo dolgokath
 10 ynkab zeretwen hog nem naqsagosokath: kyuan-
 sagydban: tyztesssegeketh es vylagy elemeneteketh
 nem kywanwan: Rowyd bezeddel legyen teneked
 regulad zent pal apastalnak mondasa: Stultus sis
 vt sapiens fias: balgath leegh hogh bwlce le-
 15 hesh: quia que stulta sunt mudi elegit deus: Mert¹
 ammellyek ez vylagnak balgath: valazta ysten:
 Emlekezele amaz zwzrol zent pyteriusnak ele-
 teben: kyt az tob zwzek bolondnak alytanak
 vala es megh czufolwan kohnya poklanak
 20 hyak vala: Am az vr ysten nagyobba tewe az
 zent atyanal: Egh zwz czak² azerth karhozek

¹ A kéziratban a szennyeződés ellenére jól kivehetők a betűk.
² A szó előtt talán egy félbehagyott hosszú szárú betű nyoma van.

hogh zrueden yobnak alyttya vala magaath: honnath
 vagyon hogh mykor megh fednek valakyt bwnerol.
 megh haragzyk: es semmy yot nem tetethetnek
 veleh: sem enekel: sem koral: sem karba nem me-
 gyen: sem tanul: mast sem tanyt: sem foz: sem
 mos: hanem yar ahol zerety: sem edes zo: sem
 kemen bezed: sem fenyegetes: sem kyn qteth
 megh nem lagythattyah: merth keuelh: yob volt
 volna ez vylagra seh zwleteth volna: Bankodyk
 mynden kor: soha nem vygadhat: Merth ysten
 ellent tart az keuleknek es az alazatosoknak:
 aggyah az malaztoth: El hyruadot banattyaban
 halgat mynt egh arwa ordogh: Mentij magath
 nagh sok hazugsaggal: vet es szwlyeztyi lelkij
 az nagh sqtetsegh: Mynden bwnok el futnak
 ysten elqth, czak az atkozot keulessegh aal
 zembek veleh: Draga az lelek ystennel kij
 alazatos es menewel ynka alazatosb anneual
 ynka zeretetesb: ha ygh vagyon haath na-
 gyob zentek vадnak az apostoloknak: Merth
 sokakath talalunk kyk nagh hatalmasok

34
 17v
 hogh zwueben yobnak alyttya vala magaath: honnath
 vagyon hogh mykor megh fednek valakyt bwnerol.
 megh haragzyk: es semmy yot nem tetethetnek
 veleh: sem enekel: sem koral: sem karba nem me-
 5 gyen: sem tanul: mast sem tanyt: sem foz: sem
 mos: hanem yar ahol zerety: sem edes zo: sem
 kemen bezed: sem fenyegetes: sem kyn qteth
 megh nem lagythattyah: merth keuelh: yob volt
 volna ez vylagra seh zwleteth volna: Bankodyk
 10 mynden kor: soha nem vygadhat:¹ Merth ysten
 ellent tart az keuleknek es az alazatosoknak
 aggyah az malaztoth: El hyruadot banattyaban
 halgat mynt egh arwa ordogh: Mentij magath
 nagh sok hazugsaggal: [esel] es (z)swlyeztyi lelkij
 15 az nagh sqtetsegh: Mynden bwnok el futnak
 ysten elqth, czak az atkozot keuels()egh aal
 zembek veleh: Draga az lelek ystennel ky
 alazatos es menewel ynka alazatosb anneual
 ynka zeretetesb: ha ygh vagyon haath na-
 20 gyob zentek vадnak az apostoloknak: Merth
 sokakath talalunk kyk nagh hatalmasok

¹ Az első a alatti halványabb hurok áttűnés a túloldalról.

18
voltanak: deh semmijnek aljítottak magokath: Mjnt
abraham k̄y v̄gh mond vala: hogh mer̄yek en zol,
nem az vr̄ ystennek por hamu lewen: Am mjkor
zent dauid tancolna az ystennek zekrenyeh el̄th
megh v̄tala az q̄ felesegeh m̄kol azzoñ Saul k̄yralh
leanya: k̄yt tuduan zent dauid monda: Tanco-
lok hogh v̄talatosbnak¹ lattassam: M̄y keḡy[gh] ha
megh meetnek m̄wnketh ottan m̄ynden yoth
el haḡyunk: Az apostolok yll̄yen alazatosok
nem valanak: merth v̄gh mond zent lukačz hogh
v̄cekednek vala mell̄yk volna naḡyob q̄ ko(s)zzol-
lok: Ennek ertelmereh v̄gh mond zent Mark euan-
gelista Nonu capitulo hogh mjkoron mennek vr̄unk
eḡzer az q̄ zereto than̄ytwan̄yval kaffarnaombah
disputalnak vala az tan̄ytwan̄yok mell̄yk
volna naḡyob: M̄y modon disputalnak vala! ha
v̄gh mond zent vinch doctor at̄yank: Elee
allah zent peter es monda En vaḡyok fejedel-
metek: Mert ennekem ygere vrunk mjkor
monda ennekem: Te h̄yuattatol cephasnak
k̄y magyaraztat̄yk f̄nek: Monda zent andras-
Alh hatrab peter: Nemdeh bat̄yad vaḡyoke en te,

35
18r
voltanak: deh semm̄ynek al̄yttottak magokath: M̄ynt
abraham k̄y v̄gh mond vala: hogh mer̄yek en zol-
nom az vr̄ ystennek por hamu lewen: Am m̄ykor
zent dauid tancolna [az] ystennek zekrenyeh el̄th
5 megh v̄tala az q̄ felesegeh m̄kol azzoñ Saul k̄yralh
leanya: k̄yt tuduan zent dauid monda: Tanco-
lok hogh v̄talatosbnak¹ lattassam: M̄y keḡy[gh] ha
megh meetnek m̄wnketh ottan m̄ynden yoth
el haḡyunk: Az apostolok yll̄yen alazatosok
10 nem valanak: merth v̄gh mond zent lukačz hogh
Wetikednek vala mell̄yk volna naḡyob q̄ ko(s)zzol-
lok: Ennek ertelmereh v̄gh mond zent Mark euan-
gelista Nono capitulo hogh m̄ykoron mennek vrunk
eḡzer az q̄ zereto than̄ytwan̄yval kaffarnaombah
15 disputalnak vala az tan̄ytwan̄yok mell̄yk
volna naḡyob: M̄y modon disputalnak vala? [ha]
V̄gh mond zent vinch doctor at̄yank: Elee
allah zent peter es monda En vaḡyok fejedel-
metek: Mert ennekem ygere vrunk m̄ykor
20 monda ennekem: Te h̄yuattatol cephasnak
k̄y magyaraztat̄yk f̄nek: Monda zent andras
Alh hatrab peter: Nemdeh bat̄yad vaḡyoke en te-

¹ A t függőleges szára meg van vastagítva; nem olvasható -tt-nek.

nekéd: Monda zent jános ewangelista: Mýt zoltok
 tró: veztegyetek: Sqt en lezen fejedelmetek: Mert
 en zvwz vagjok sa zvwzék ygen kellemetesek ystenek
 Monda nagyob zent jakab: veztegh te jános: ézoda
 hogb zolhatch Nemdeh batjad vagjoke en teneked: zvwz
 vagje teh: enijb zvwz vagjok: es ristusnak secretariusza:
 Ele allanak az kőzebső Marianak harom fíjaj: kőv/
 lebzent jakab: thadeus es symon: monduan: Mij
 ezen ézodalkozunk hogb ézak zolhattok trógh:
 Onem tuggjatoke hogb mij vagjunkt az ristusnak
 kőzebső rokonsagj: halgassatok azert merth
 mij lezwnk nagyobbak tolleteknel: halwan zent
 Mathe monda: Sqt en lezek merth en sokakath
 hattam el az ristuseus: Mýt hattatok tró: égh
 rogh halogh: kőkab ézolnakogh: Monda zent
 philop: alh hatra mate: veztegyetek trógh
 mynd: Nemdeh engem hývae elqzr myndentek:
 nel az ristus az q tulaydon zayaua: azert yngyen
 leh zolljatok merth en nagyok: lezek fejedelme-
 tek: Ele allah zent bertalan monduan: Al touab
 te philop: tuggjatoke kő vagjok en: Nemdeh
 kőralh fýue? hat ézoda hogb zolhattok: en lezek:

nekéd: Monda zent jános ewangelista: Mýt zoltok
 tró: veztegyetek: Sqt en lezen fejedelmetek: Mert
 en zvwz vagjok s az zvwzék ygen kellemetesek ystenek
 Monda nagyob zent jakab: veztegh te jános: ézoda
 5 hogb zolhatch Nemdeh batjad vagjoke en teneked: zvwz
 vagje teh: enys zvwz vagjok: es cristusnak secretariusza:
 Ele allanak az kőzebső Marianak harom fýaý: kws-
 seb zent jakab: thadeus es Symon: monduan: Mý
 ezen ézodalkozunk hogb ézak zolhatt[k]k twh:
 10 S nem tuggjatoke hogb mý vagjunkt az cristusnak
 kőzelb valo rokonsagý: halgassatok azert merth
 mý lezwnk nagyobbak tolleteknel: halwan zent
 Mathe monda: Sqt en lezek merth en sokakath
 hattam el az cristuserth: Mýt hattatok tró? egh
 15 rozh haloth: l(y)ukas ézolnakoth: Monda zenth
 phýlop: alh hatra mate: veztegyetek twh
 mynd: Nemdeh engem hývae elqzr myndentek-
 nel az cristus az q tulaydon zayaua: azert yngyen
 seh zolljatok merth en [vagjok:] lezek fejedelme-
 20 tek: Ele allah zent bertalan monduan: Al touab
 te philop: tuggjatoke kő vagjok en: Nemdeh
 kőralh fýue? hat ézoda hogb zolhattok: en lezek:

Monda zent thamas: Nemdeh az bölczéknek kelle
 vralkodnyok: Sapiens enim dominabitur astris: vgh
 monda ptolomeus: Az bölczh vralkodýk az egeken:
 Mýt tuttok twh zegen gorombak: csak az a b cet
 sem tuggyatok en kegýglen doctor vagýok: azert
 en lezek: haluan ezeketh ludas kozýkbeh esek
 nagh haraggal monduan: Czoda hogh nem ze-
 gyenlytek ammýt zoltok: Nemdeh en vagýok c
 sapharotok: addýgh sem ehettek sem ýhattok
 myglen en me[e]gh zerzem: vayh nem leztek
 hanem en: Mert meegh mostan kezem alaa
 adattattatok: Leez de pokolban: Vrunk yesus
 mendegel vala elottok az vton es tettety vala
 ha yngyen nem hallana: kýk mykoron az zalla-
 son volnanak megh kerde vrunk oketh my-
 rol disputaltanak volna: kýk zegyenlet[y]ke)-
 ben nem meryk vala megh mondaný: hanem
 mondanak mykent zent Mathe ýryah: xvij. ca:
 ýarolanak az thanýtwanyok yesushoz monduan
 kýr czoda nagyob mennyeknek orzagaban? Monda
 vrunk o: nagh kerdés ez: es ýob annal am-
 myt tw zoltok vala az vton: de no myt vegezetek

Monda zent thamas: Nemdeh az bölczéknek kelle
 vralkodnyok: Sapiens enim dominabitur astris: vgh
 monda ptolomeus: Az bölczh vralkodýk az egeken:
 Mýt tuttok twh zegen gorombak: csak az a b cet
 sem tuggyatok en kegýglen doctor vagýok: azert
 en lezek: haluan ezeketh ludas kozýkbeh esek
 nagh haraggal monduan: Czoda hogh nem ze-
 gyenlytek ammýt zoltok: Nemdeh en vagýok c
 sapharotok: addýgh sem ehettek sem ýhattok
 myglen en me[e]gh zerzem: vayh nem leztek
 hanem en: Mert meegh mostan kezem alaa
 adattattatok: Leez de pokolban: Vrunk yesus
 mendegel vala elottok az vton es tettety vala
 ha yngyen nem hallana: kýk mykoron az zalla-
 son volnanak megh kerde vrunk oketh my-
 rol disputaltanak volna: kýk zegyenlet[y]ke)-
 ben nem meryk vala megh mondaný: hanem
 mondanak mykent zent Mathe ýryah: xvij. ca:
 ýarolanak az thanýtwanyok yesushoz monduan
 kýr czoda nagyob mennyeknek orzagaban? Monda
 vrunk o, nagh kerdés ez: es ýob annal am-
 myt tw zoltok vala az vton: de no myt vegezetek

Mýd veztegh halgatnak vala mert zegyenlyk vala megh
 mondanij: Monda azert vrunk elqzqr peternek:
 Peter te azt mondoghogh te lezh nagyob: mert feye-
 delem es ffq vagh: s nemdeh lucifer feyedelmek va-
 lae az angyaloknak: snam karhozok: Andras te azt
 mondoghogh nagyob vagh es elsq: s nem hallottade
 en töllem hogh az elsok vtolsok leznek es az vtolsok
 elsok: Janos te azt mondoghogh zvwz vagh: Nemdeh
 adam s eua zwzek valanake mykoron paradýzom-
 bol ky wzettetenek: ezenkeppen zola mynd az tobb-
 nek: ennek vtanna monda: Vala mellýtek nagyob
 akar lenni kqzqtetek: legyen tw zolgotok: Merth
 valakij megh alazza magat fel magasztatyk: hogh
 kegýglen az q edes tanusagah ýnkab zvwqkbeh
 tóneek: kqzykbeh hyua az kws gyermeckek
 es monda: Býzon mondom tw nektek hogh ha
 megh nem fordolandotok es ollýanok nem leztek
 mynt az kws gyermeckek be nem mentek men-
 nyeknek orzagabah: Valakij azerth megh alazan-
 gya magath mykent az kws gyermeckek: az
 nag lezen mennýeknek orzagaban: ýme azerth az
 apostolokban keuelsegeth talalunk: Merth az fe-

Mýd veztegh halgatnak vala mert zegyenlyk vala megh
 mondanij: Monda azert vrunk elqzqr peternek:
 Peter te azt mondoghogh te lezh nagyob: mert feye-
 delem es ffq vagh: s nemdeh lucifer feyedelmek va-
 lae az angyaloknak: snam karhozok: Andras te azt
 mondoghogh nagyob vagh es elsq: s nem hallottade
 en töllem hogh az elsok vtolsok leznek es az vtolsok¹
 elsok: Janos te azt mondoghogh zvwz vagh: Nemdeh
 adam s eua zwzek valanake mykoron paradýzom-
 bol ky wzettetenek: ezenkeppen zola mynd az tobb-
 nek: ennek vtanna monda: Vala mellýtek nagyob
 akar lenni kqzqtetek: legyen tw zolgotok: Merth
 valakij megh alazza magat fel magasztatyk: hogh
 kegýglen az q edes tanusagah ýnkab zvwqkbeh
 tóneek: kqzykbeh hyua az kws gyermeckek
 es monda: Býzon mondom tw nektek hogh ha
 megh nem fordolandotok es ollýanok nem leztek
 mynt az kws gyermeckek be nem mentek men-
 nyeknek orzagabah: Valakij azerth megh alazan-
 gya magath mykent az kws gyermeckek: az
 nag lezen mennýeknek orzagaban: ýme azerth az
 apostolokban keuelsegeth talalunk: Merth az fe-

¹ A határozott névelőt bizonyára utólag írta be a scriptor.

fejedelmeknek kyuansagah myndenkoron keuel; 20
 segel vagyon: Kyrol vgh mond aranzajo zomah
 yanos sup Martin: Mykoron kyuandaz naggya
 es fejedelme lenned: es mynd ezeket zemed elot tar-
 twan: kyuand be tellyesedni: tuggjad hogh teneked
 az satan es vylagnak orzagat mutattyah: ha megh
 akarod azokath nyerned. zwksegh hogh az ordo-
 goth ymaggjad: Neng vgh monda az satan az nagh
 magas hegven az kristusnak mutogatuan q nekij
 es vylagnak dwczsegeth: ha leesuen ymadandaz
 engemeth. mynd ezeket teneked adom: valakij
 azert kyuand vrasagot. fejedelmsegeth: leesuen
 ymaggja az satanah es keuelh. Ez okaerth vgh mond
 Valerius maximus: hogh mykoron egh nemes
 yffiyath akarnanak kyrallya tennij es az koro-
 nat akarnak fejedelm tennij: kezebeh veue az
 aran koronah az yffiu es monda: o zepseges koroa
 ygen zep vagh: de ha tegedeth emberek tudnanak
 meegh az zemeten sem vennenek fel: Ezt mon-
 duan el hagyta az koronath: es ffel nem veue az
 kyralysagah: ha es vylagyak ygyen futtanak az
 fejedelmsegh eloth: meneuel ynab kel zerzete.

39
 20r
 fejedelmeknek kyuansagah myndenkoron keuel-
 segbol vagyon: Kyrol vgh mond aran zayo zenth
 yanos super Matheum: Mykoron kyuandaz naggya
 es fejedelme lenned: es mynd ezeket zemed elot tar-
 5 twan: kyuand be tellyesedni: tuggjad hogh teneked
 az satan es vylagnak orzagat mutattyah: ha megh
 akarod azokath nyerned. zwksegh hogh az ordo-
 goth ymaggjad: Merth vg monda az satan az nagh
 magas hegven az cristusnak mutogatuan q nekij
 10 ez vylagnak dwczsegeth: ha leesuen ymadandaz
 engemeth, mynd ezeket te neked adom: valakij
 azert kyuand vrasagot. fejedelmsegeth: leesuen
 ymaggja az satanah es keuelh: Ez okaerth vgh mond¹
 Valerius maximus: hogh mykoron egh nemes
 15 yffiyath akarnanak kyrallya tennij es az koro-
 nat akarnak fejedelm tennij: kezebeh veue az
 aran koronah az yffiu es monda: o zepseges koroa
 ygen zep vagh: de ha tegedeth emberek tudnanak
 meegh az zemeten sem vennenek fel: Ezt mon-
 20 duan el hagyta az koronath: es ffel nem veue az
 kyralysagoth: ha es vylagyak ygyen futtanak az
 fejedelmsegh eloth: meneuel ynab kel zerzete.

¹ A szó után piszokfolt van.

seknek: Mert ha kyuannya: qrok karhozattjara vagyon:
 de ha valakyt valasztand az vr ysten annak az ylen,
 segeh hogh soha yngyen sem velteh: syngyen sem
 gondolta hogh q melto volna fejedelemsegeh: sqth
 myndennel nyaualyasbnak alyttotta magath: ha
 valasztjak: haat csak az zent engedelmessegeh
 vetety fel q veleh: Errol mongyah zent pal apa,
 stal: ad hebreos quinto: Senky maganak tystel,
 segeh neh vegyen: haneha hyuatandyk mynth
 aaron: Mert myt haznalna ember veleh vrunk
 nak edes mondasa zerent ha ember mynd ez ze,
 les vylagoh megh nyerne: ha mynden kedueh
 zerent volna: qrolneh vvgadnah es gyonyor,
 kpdnek kedueh zerent myndemben: ha terten,
 neek az leleknek pokolra menny: holot qrokkol
 qrokkol kyzattatneek: o melh ygen sokan egh ke,
 ues gyonyor segeh zenuedyk qrokkol qrokkol
 pokolnak rettenetes kynnyath: No azerth, vgh
 mondak akkyk azt tartjak hogh nagyob
 zentek vadnak az apostoloknal: ym megh by:
 zenyittottuk harom ers okossaggal hogh nagyob
 zentek vadnak az apostoloknal menorzagban:

seknek: Mert ha kyuannya: qrok karhozattjara vagyon:
 de ha valakyt valasztand az vr ysten annak az ylen-
 segeh hogh soha yngyen sem velteh: syngyen sem
 gondolta hogh q melto volna fejedelemsegeh: sqth
 5 myndennel nyaualyasbnak alyttotta magath: ha
 valasztjak: haat csak az zent engedelmessegeh
 vetety fel q veleh: Errol mongyah zent pal apa-
 stal: ad hebreos quinto: Senky maganak tyztes-
 segeth neh vegyen: haneha hyuatandyk mynth
 10 aaron: Mert myt haznalna ember veleh vrunk-
 nak edes mondasa zerent, ha ember mynd ez ze-
 les vylagoh megh nyerne: ha mynden kedueh
 zerent volna: qrolneh. vvgadnah es gyonyor-
 kpdnek kedueh zerent myndemben: ha terten-
 15 neek az leleknek pokolra menny: holot qrokkol
 qrokkol kyzattatneek: O melh ygen sokan egh ke-
 ues gyonyor segeth. zenuedyk qrokkol qrokkol
 pokolnak rettenetes kynnyath: No azerth, vgh
 mondak akkyk azt tartjak hogh nagyob
 20 zentek vadnak az apostoloknal: ym megh by-
 zonyttottuk harom ers okossaggal hogh nagyob
 zentek vadnak az apostoloknal menorzagban:

Lassuk meg azert az ygasagoth: Ew(p)tdyk Cap: 21
 Vgh mond nak zent yrasbelij doctorok, yelesben zent
 thamas doctor atyank: In prima ph. summe. Et
 in prima secunde et in primo sentenciarum, et super
 epistolas pauli, hogh nyinczenek nagyob zentek
 sem meltosaggal: sem orqmmel: sem bolczeseggel: sem
 zeretettel: sem dörögseggel: az zent apostoloknal.
 Ezt meg bizonyítottom előző zent doctoroknak mon-
 dasaual: masodszor három okossaggal: Előző zent
 doctoroknak mondasaual: vgh mond zent dýenes
 doctor: hogh nyinczen nagyob meltosagh anyja zenteg-
 hazban mynt az apostolij meltosagh: Mykent men
 orzagban nyinczenek nagyob angyalok az Seraphyn
 angyaloknal: zol zent thamas doctor atyankes az
 apostoloknak nag meltosagokrol sug mond: Az apostolo-
 kath fellýeb kel magasztatnunk mynden zentek-
 nel: akar mynemq malasztal fenlyenek: akar
 zózeseggel: akar bolczeseggel: akar martýromsag-
 gal: mynt kýk zent lelke bõsegesben vótteek:
 men de tellýesedenek mynd zent cetekkel: kýbql
 jelentetýk azoknak vakmerõsegek ne mongýam
 teuel(s)gesek kýk valamel'h zenteketh meerneek [ha]²
 egyenletny az apostolokkal malasztban es dõczõsegeben:

Lassuk meg azert az ygasagoth: Ew(p)tdyk Cap:
 Vgh mond nak zent yrasbelij doctorok, yelesben zent
 thamas doctor atyank: In prima parte summe. et
 in prima secunde et in primo sentenciarum, et super
 5 epistolas pauli, hogh nyinczenek¹ nagyob zentek
 (sem) meltosaggal: sem orqmmel: sem bolczeseggel: sem
 zeretettel: sem dõczõseggel: az zenth apostoloknal.
 Ezt meg bizonyítottom előző zent doctoroknak mon-
 dasaual: masodszor három okossaggal: Előző zent
 10 doctoroknak mondasaual: Vgh mond zent dýenes
 doctor: hogh nyinczen nagyob meltosagh anyja zenteg-
 hazban mynt az apostolij meltosagh: Mykent men
 orzagban nyinczenek nagyob angyalok az Seraphyn
 angyaloknal: zol zent thamas doctor atyankes az
 15 apostoloknak nag meltosagokrol sug mond: Az apostolo-
 kath fellýeb kel magasztatnunk mynden zentek-
 nel: akar mynemq malasztal fenlyenek: akar
 zózeseggel: akar bolczeseggel: akar martýromsag-
 gal: mynt kýk zent lelke bõsegesben vótteek:
 20 Mert be tellýesedenek mynd zent lelekkel: kýbql
 jelentetýk azoknak vakmerõsegek ne mongýam
 teuel(s)gesek kýk valamel'h zenteketh meerneek [ha]²
 egyenletny az apostolokkal malasztban es dõczõsegeben:

¹ Az n fölött piszkolt van.

² A körülpontozás másutt is feltűnik az áthúzásos (aláhúzásos) törlésekben.

Ezeket zent thamas doctor mongya, Honnath
 megh erthettük hogh nem csak azok teue,
 kiennek kije azt mongyák hogh nagyob zentek
 vadnak az apostoloknal, de meegh azok is kije
 egyenletnek vala mely zenteketh o hozzájuk
 Mert senkybeh azzonyunk Mariatol el valua
 olyan nagh bpsseggel nem zallah mynt az zent
 apostolokba: Masodzor ezt megh byzonítottom
 harom okossaggal: Elqzor közelgetesnek okossa-
 gual: Ez okossagnak fundamentomot weeth
 bwlczh aristotiles secundo Methaph, 12 sice s ug mond
 Meneuel ynka közelit valamij allath yozagos
 allathoz: anneual ynka rezesol az allatnak
 mij voltaual: pelda parasztol: Az twz nemynemo
 yozagos allath: kijehez mygh közel megien ember
 anneual ynka megh melegol: ha az hýdeg vasat
 az twz beh tezik, annerah rezesol az melegseggel
 hogh vg tetzik hogh myndenestol twz volna:
 Ezenkeppen valameneuel az teremtet allat közel
 ben vagyon ystenhez: anneual ynka rezesol az o yó
 voltaual: Mykeppen az ^{seraphin} twzes an-
 gyaloknak mondatnak az nagh ysteni edes zeretettol
 Mert mynden angyaloknak feletteh vadnak es

- Ezeket zent thamas doctor mongya, Honnath
 megh erthettük hogh nem csak azok teue-
 lyeknek kík azt mongyak hogh nagyob zentek
 vadnak az apostoloknal, de meegh azokes. kík
 egyenletnek vala melh zenteketh o hozzájuk
 5 Mert senkybeh azzonyunk Mariatol el valua
 olyan nagh bpsseggel nem zallah mynt az zenth
 apostolokbah: Masodzor ezt megh byzonítottom
 harom okossaggal: Elqzor közelgetesnek okossa-
 10 gual: Ez okossagnak fundamentomot weeth
 bwlczh aristotiles secundo Methaph, 12 sice s ug mond
 Meneuel ynka közelit valamij allath yozagos
 allathoz: anneual ynka rezesol az allatnak
 mij voltaual: pelda parasztol: Az twz nemynemo
 15 yozagos allath: kijehez mygh közel megien ember
 anneual ynka megh melegol: ha az hýdeg vasat
 az twz beh tezik, annerah rezesol az melegseggel
 hogh vg tetzik hogh myndenestol twz volna:
 Ezenkeppen valameneuel az teremtet allat közel-
 20 ben vagyon ystenhez: anneual ynka rezesol az o yó
 voltaual: Mykeppen az [twzes] (Seraphin) angyalok, twzes an-
 gyaloknak mondatnak az nagh ysteni edes zeretettol
 Mert mynden angyaloknak feletteh vadnak es

ýstenhez kqzelben: kýuanode ahetatos lelek hogh 22
 kqzel legh ýstenhez: zeresed qteth myndeneknek
 felettet tellýes zúueddel: tellýes lelkeddel: tel-
 lýes elmeddel es mynden erqddel: Smýg nagýob
 dan zereted anneual kqzelben vagh q hoggajaty
 Mert ýsten zereteth o valaký zeretedben lakozýk
 ýstemben lakozýk sýsten q benne: o mondhatatlan
 nagh edessegh: o zeretoknek nagh meltosagok
 hogh ýstemmel eggýek legýenek: o dúczqseges zent
 pal te mýt mondaz errql: walaký ýstenhez ragaz-
 kodýk egh lelek lezen q velegh: Nem talalunk ke-
 gýgh nagýob zereteth az edes zów Marianak vtaña
 mýnt az apostolokban: Mert vrük xc az malaztnak
 es mynden ýo adomannak kuth feýeh: kýhez
 az apostolok ýgen kqzel valanak meegh eltebenýs
 Az q edes zayabol hallýak vala az qrok eletnek tyt-
 kýayth: honnat wezneke vala nagh bwlczesegeth:
 kýrql zol zent ýeroniý doctor sugmond: Ammýt egýe-
 beknek az [s] zorgalmatossagh es az naponked valo
 elmelkedes ýstemnek toruenýeben: zokoth adný:
 azt az zent apostoloknak zent lelek ýhly vala:
 ýanos. parazth. halazh es tudatlan vala: kerdlek
 teged hol tanulta vala az nag týtkos ýgeketh

ýstenhez kqzelben: kýuanode ahetatos lelek hogh
 kqzel legh ýstenhez: zeresed qteth myndeneknek
 felettet tellýes zúueddel: tellýes lelkeddel: tel-
 lýes elmeddel es mynden erqddel: S mýg nagýob-
 5 ban zereted anneual kqzelben vagh q hoggajaty
 Mert ýsten zereteth es valaký zeretedben lakozýk
 ýstemben lakozýk sýsten q benne: O mondhatatlan
 nagh edessegh: o zeretoknek nagh meltosagok
 hogh ýstennel eggýek legýenek: o dúczqseges zent
 10 pal te mýt mondaz errql: walaký ýstenhez ragaz-
 kodýk egh lelek lezen q velegh: Nem talalunk ke-
 gýgh nagýob zereteth az edes zów Marianak vtaña
 mýnt az apostolokban: Mert vrük xc az malaztnak
 es mynden ýo adomannak kuth feýeh: kýhez
 15 az apostolok ýgen kqzel valanak meegh eltebenýs
 Az q edes zayabol hallýak vala az qrok eletnek tyt-
 kýayth: honnat wezneke vala nagh bwlczesegeth:
 kýrql zol zent ýeroniý doctor sugmond: Ammýt egýe-
 beknek az [s] zorgalmatossagh es az naponked valo
 20 elmelkedes ýstemnek toruenýeben: zokoth adný:
 azt az zent apostoloknak zent lelek ýhly vala:
 ýanos. parazth. halazh es tudatlan vala: kerdlek
 teged hol tanulta vala az nag týtkos ýgeketh

kezdetben vala ýgeh es az ýgeh vala ýstennel es ýsten
 vala az ýgeh: ezt plato nem tutta: ezt demostenes
 nem montah: onekýek ýetenretek vala zenth
 haromsagnak týtkýat az edes ýesus onnomagah
 5 kýrql vgmonda: Iohannis. xv. títqeth baratymnak
 mondalak mert myndeneketh mellýeketh hallot-
 tam az en atýamtól megh ýelentettem tó nektek:
 o mennýeý nágh edessegh: akký tanýttýah meñ
 orzagban az angýalokath: tanýtta ez földön az
 10 apostolokath, oh mel nágh edesen ok halgattýak
 vala: nem kýuannak vala ézak egh zem pýllan-
 tasýges q [ell] elölleh el tauoztokath: Ammýkoron
 kerdene vrunk oketh el háguan qeth ne
 mynemq tanýtuany kýketh q nem valaztoth
 15 ha oketh el akarnanak mennýmonda zenth
 Peter: Vram houa menneenk váý býzoní sohova
 nem megýwnk Mert orok eletnek edes ýgeýeh
 vagyon te nalad: Nem ézak ok de meegh az
 kqz nepekes annera gýonýorkodnek vala
 20 az q edes bezedeben hoqh el feleýtyk vala ma-
 gokath: el haggýak vala hazokath es mynden
 kýnczeketh: ézak halhatnak vrunknak

kezdetben vala ýgeh es az ýgeh vala ýstennel es ýsten
 vala az ýgeh: ezt plato nem tutta: ezt demostenes
 nem montah: onekýek ýelentetteh vala zenth
 haromsagnak týtkýat az edes ýesus onnomagah
 5 kýrql vgmonda: Iohannis. xv. títqeth baratymnak
 mondalak mert myndeneketh mellýeketh hallot-
 tam az en atýamtól megh ýelentettem tó nektek:
 o mennýeý nágh edessegh: akký tanýttýah meñ
 orzagban az angýalokath: tanýtta ez földön az
 10 apostolokath, oh mel nágh edesen ok halgattýak
 vala: nem kýuannak vala ézak egh zem pýllan-
 tasýges q [ell] elölleh el tauoztokath: Ammýkoron
 kerdene vrunk oketh el háguan qeth ne
 mynemq tanýtuany kýketh q nem valaztoth
 15 ha oketh el akarnanak mennýmonda¹ zenth
 Peter: Vram houa menneenk váý býzoní sohova
 nem megýwnk Mert orok eletnek edes ýgeýeh
 vagyon te nalad: Nem ézak ok de meegh az
 kqz nepekes annera gýonýorkodnek vala
 20 az q edes bezedeben hoqh el feleýtyk vala ma-
 gokath: el haggýak vala hazokath es mynden
 kýnczeketh: ézak halhatnak vrunknak

¹ A pont talán a szétválasztást jelöli.

bezedeth: Ennek bizonysagara meegh az puzta, 23
 baes vtanna mennek vala: harmad napjges
 el eheznek vala: Errol zol aran' zayo zenth yang
 sugh mond: Valljónskij ment volna q elölle
 el mykoron nagh ézodakat tennel: k' nem k'j.
 uanta volna latni az q zep orca'yath k'bol ystenij
 gijonjorqseges ffenessegh zarmazyk vala: k' nē
 k'yuanna hallani az q edes bezedeth: k'jt meeg
 az q ellensegjes dyzsernek vala: k' nem k'yuanta
 volna ylletni az q zent ruhayath: k'bol yozagh
 zarmazyk vala es megh [gygy] gyog'yth vala myn-
 deneketh? zol vrunknak edes bezedeth
 Laurencius Iustinianuses sugmond: Valljónskij
 mondhatna k'j mynemq ahetatossagnak edes
 segeuel yllettetnek vala az halgatoknak z'v'v'v'v'
 mykoron zol vala ystennel ygeyeh vrunk yelq
 az nepeknek elotteh me'or'zagnak dw'z'qsegerol:
 az zenteknek bodogsagokrol: az zent zeretnek
 tokelletessegerol: az alazatossagnak haznalattya-
 rol es mynd az tqb yozagokrol: Mert az q b'leze-
 seges ygey oll'yatenok valanak mynt az tw'zes
 ny'lak: mell'yek l'otetnek az zent zeretnek
 yebol: k'ykkel az yoknak lelkek meg vylagosodnak

bezedeth: Ennek bizonysagara meegh az puzta-
 baes vtanna mennek vala: harmad napjges
 el eheznek vala: Errol zol aran' zayo zenth yang
 sugh mond: Valljónskij ment volna q elölle
 5 el mykoron nagh ézodakat tennel: k' nem k'j-
 uanta volna latni az q zep orca'yath k'bol ystenij
 gijonjorqseges ffenessegh zarmazyk vala: k' nē
 k'yuanna hallani az q edes bezedeth: k'jt meeg
 az q ellensegjes dyzsernek vala: k' nem k'yuanta
 10 volna ylletni az q zent ruhayath: k'bol yozagh
 zarmazyk vala es megh [gygy] gyog'yth vala myn-
 deneketh? zol vrunknak edes bezedeth
 Laurencius Iustinianuses sugmond: Valljónskij
 mondhatna k'j mynemq ahetatossagnak edes-
 segeuel yllettetnek vala az halgatoknak z'v'v'v'v'
 15 mykoron zol vala ystennel ygeyeh vrunk yelq
 az nepeknek elotteh me'or'zagnak dw'z'qsegerol:
 az zenteknek bodogsagokrol: az zent zeretnek
 tokelletessegerol: az alazatossagnak haznalattya-
 20 rol es mynd az tqb yozagokrol? Mert az q b'leze-
 seges ygey oll'yatenok valanak mynt az tw'zes
 ny'lak: mell'yek l'otetnek az zent zeretnek
 yebol: k'ykkel az yoknak lelkek meg vylagosodnak

¹ A szó felett látható folt áttűnés a túloldalról.

vala: elmejek az mennyejekre emeltetnek
 vala: zúvok zeretettel gerjeztetnek vala:
 Egetnek vala: de meg nem emestnek vala:
 Meg fednek vala: de meg nem zegyenitnek vala:
 Edesytnek vala es az zúveketh wýh zeretettel
 eppýttyk vala: Ezt meg kostoltak vala akkýk
 mongják vala: Nemdeh az mý zúwónk ger-
 jedezq valae mýkor zol vala nekónk az vton:
 Erról býzonsagot vót vala Maria magdalah
 ký wól vala az q edes vr mesteren laba elqth
 halgatwan az q bezedeth: Mert valaký ýstentól
 vagyon, ýstennek ýgeýeth halgattýah: halgatwan
 gýonýorkodýk benneh es be tellýesýttýh: de
 valaký ýstennek ýgeýeth nem halgattýa auuag
 ha hallýaes ketelen: ýstentól nýnczen: gýonýor-
 kodnek vala azert az zent apostolok vrunknak
 edes bezedeben mýndeneknek feletteh: kýbql vezýk
 vala az nag malaztoth: Nem ézak halgattýak vala
 de ýlletekýs vala az qrok ýgek ýgeth: kýrql vg
 monda zenth ýanos ewanglista. prima lohannis. primo:
 Ammý volt eleýtl fogua: ammyt lattunk az mý
 zemeýnkel: ammyt hallottunk: hýrdettýwk tw-
 nektek: Es ammy kezeýnk ýllettek az qrok ýgeth:

46
 23v
 vala: elmejek az mennyejekre emeltetnek
 vala: zúvok zeretettel gerjeztetnek vala:
 Egetnek vala: de meg nem emestnek vala:
 Meg fednek vala, de meg nem zegyenitnek vala:
 5 edesytnek vala es az zúveketh wýh zeretettel
 eppýttyk vala: Ezt meg kostoltak vala akkýk
 mongják vala: Nemdeh az mý zúwónk ger-
 jedezq valae mýkor zol vala nekónk az vton:
 Erról býzonsagot vót vala Maria magdalah
 10 ký wól vala az q edes [vr] mesteren¹ laba elqth
 halgatwan az q bezedeth: Mert valaký ýstentól
 vagyon, ýstennek ýgeýeth halgattýah: halgatwan
 gýonýorkodýk benneh es be tellýesýttýh: de
 valaký ýstennek ýgeýeth nem halgattýa auuag
 15 ha hallýaes ketelen: ýstentól nýnczen: gýonýor-
 kodnek vala azert az zent apostolok vrunknak
 edes bezedeben mýndeneknek feletteh: kýbql vezýk
 vala az nag malaztoth: Nem ézak halgattýak vala
 de ýlletekýs vala az qrok [ýgek] ýgeth: kýrql vg
 20 monda zenth ýanos ewanglista. prima lohannis. primo:
 Ammý volt eleýtl fogua: ammyt lattunk az mý
 zemeýnkel: ammyt hallottunk: hýrdettýwk tw-
 nektek: Es ammy kezeýnk ýllettek az qrok ýgeth:

¹ Valószínűleg ezt akarta írni: mesterenek.

O zent leleknek nemes ýro deakýah: Vg mond 24
 bwlczh aristotiles octauo eticorum: Nýnczen¹ nagyob
 tulaýdonsagah az býzon zeretetnek mynt eggyqth
 elny es egyembek nyayaskodny: Az zent apostolok
 az ristussal qtenek: ýttanak: bezellettenek es
 nyayaskottanak: Ezek kýk ódulator dolgokath
 latanak az ristusban: vakokath vylagosýttany: ha-
 lottakath tamaztaný: betegekegh gyogyýttany: es
 zýnról zýnról latak qten az emberý testben:
 O apostoloknak nagb meltosagah: latny az ristus
 testý zemekkel: O ha lathadnad qten: vg mond
 zent agoston doctor hogb harmat kýuant qlatny
 Elqzq Romanak nagb voltath: kýrql vg mond
 lukanus: Mel nag volt roma: az q romlasa
 ýelenty: Masodzor zent palth predýkalwan: har-
 madzor ristus testben: Adam kýlench² zaz es
 harmých eztendeýgh eleh: Matusel kýlench zaz
 hatuan kýlench eztendeýgh: Lamek heet zaz
 hetuen keth eztendeýgh: Noe kýlench zaz qtu-
 en eztendeýgh: Az tqb zent atýak³ [es] patriarkak es
 pphetak sokat elenek de ristus az testben nem
 lathatak: ýol leheh nag edes zýuel kýuannýak
 vala latny: Ez zent (a)Apostolok kegýgh nem czak
 latak hanem halgatak az q edes bezedeeh

- O zent leleknek nemes ýro deakýah: Vg mond
 bwlczh aristotiles octauo eticorum: Nýnczen¹ nagyob
 tulaýdonsagah az býzon zeretetnek mynt eggyqth
 elny es egyembek nyayaskodny: Az zent apostolok
 az cristussal qtenek: ýttanak: bezellettenek es
 nyayaskottanak: Ezek kýk ódulator dolgokath
 latanak az cristusban: vakokath vylagosýttany: ha-
 lottakath tamaztaný: betegekegh gyogyýttany: es
 zýnról zýnról latak qten az emberý testben:
 O apostoloknak nagb meltosagah: latny az cristus
 testý zemekkel: O ha lathadnad qten: vg mond
 zent agoston doctor hogb harmat kýuant q latny
 Elqzq Romanak nagb voltath: kýrql vg mond
 lukanus: Mel nag volt roma: az q romlasa
 ýelenty: Masodzor zent palth predýkalwan: har-
 madzor, cristus testben: Adam kýlench² zaz es
 harmých eztendeýgh eleh: Matusel kýlench zaz
 hatuan kýlench eztendeýgh: lamek heet zaz
 hetuen keth eztendeýgh: Noe kýlench zaz qtu-
 en eztendeýgh: Az tqb zent atýak³ [es] patriarkak es
 pphetak sokat elenek de cristus az testben nem
 lathatak: ýol leheh nag edes zýuel kýuannýak
 vala latny: Ez zent (a)Apostolok kegýgh nem czak
 latak hanem halgatak az q edes bezedeeh

¹ A szó felett piszkolt van.
² A szó után piszkolt van.
³ Az a fölött áttűnés a túloldalról.

ylleteret qeteth: q weteth qnek syunak: Ez okaert
 mongya vala vrunk az q zeretq thanytwanij.
 nak: nag edes zemekkel nezwen q reayok: Bo-
 dogh zemek kyk lattyak melljeketh tw lattok.
 Mer vq mondok twnektek hogh sok pphetak
 es kyralyok kyuantak latny melljeket tw lat-
 tok, de nem lattak: hallany melljeketh tw hal-
 lotok, de nem hallottak: Nagyobbak lnek aser
 myndeneknel: mert kozelben lnek vrunkhoz
 Errol mongya vala Dantes: Ez twzes zarnyu
 edes elmelkedo emberek: az twzzel gyuytattak va-
 la fel ahonnat: az nemes vyragok neuekednek
 es az zent gywmolczok:

Hatodyk Capitulu
 Masodzor megh byzonjttatyk hogh nyinczenek
 nagyobbak az apostoloknal walasztanak okossa-
 gual: Jol legeth az vr ysten oroktol fogwa [el]
 valasztot(dalegyen az teremtet allatokny: Mer oroktol
 fogwa meg lattak kyth mynemq meltosaggal
 zereth: De az apostolokal kyualtkeppen valazta hogh
 lennenek az wyh tqrueennek hyrdetoyh: funda-
 loy: eppetoy: otalmazoy es magasztatoy: kyrq vq
 yra zent pal apastal ad ephesios primo capitulo: Walazta

- ylleteret qeteth: q veleh qnek syunak: Ez okaert
 mongya vala vrunk az q zeretq thanytwanij-
 nak: nag edes zemekkel nezwen q reayok: Bo-
 dogh zemek kyk lattyak melljeketh tw lattok:
 5 Mert vq mondok twnektek hogh sok pphetak
 es kyralyok kyuantak latny melljeket tw lat-
 tok, de nem lattak: hallany melljeketh tw hal-
 lotok, de nem hallottak: Nagyobbak lnek azert
 myndeneknel: mert kozelben lnek vrunkhoz
 10 Errol mongya vala Dantes: Ez twzes zarnyu
 edes elmelkedo emberek: az twzzel gyuytattak va-
 la fel ahonnat az nemes vyragok neuekednek
 es az zent gywmolczok:

Hatodyk Capitulu

- 15 Masodzor megh byzonjttatyk hogh nyinczenek
 nagyobbak az apostoloknal walasztanak okossa-
 gual: Jol legeth az vr ysten oroktol fogwa [el]
 valasztot(dalegyen az teremtet allatokath: Mer oroktol
 fogwa meg lattak kyth mynemq meltosaggal
 20 zereth: De az apostoloka[l]kth kyualtkeppen valazta hogh
 lennenek az wyh tqrueennek hyrdetoyh: funda-
 loy: eppetoy: otalmazoy es magasztatoy: kyrq vq
 yra zent pal apastal ad ephesios primo capitulo: Walazta

mwnketh ysten ombenneteh ez vylagnak terem, ²⁵
 teseg eloth: hogh lennenk zentek es zeplotelenek
 q elquteh az zeretedben: az q malasztjanak kazdagsa-
 ga zerent, melh ygen bquqlkqdek my bennwnk
 mynden bwlchesegeben es okar tudomamban: hogh
 megh yelentene nekwnk az q akarattjanak zent:
 segeth az q akarattia zerent: ha ez zent ygeketh
 yol megh lattuk, megh ertywk hogh azzonyunk
 Marianak vtanna senkyt nagyob meltosagra nem
 valazta mynt az zent apostolokath: ez okaert monda
 magyvarazo yras, super illud, Constitues eos principes
 Nykent az yrozeknek vyragahoz ystemek amjahoz
 egh azzonyakat sem hasonlattathatyk: azonkeppen
 egsent sem hasonlattathatyk az apostolokhoz: Myert
 mert ok lqnek anyazenteghaznak fundamento,
 my: kyt megh yelente ysten zent yanosnak apoc
 xxi. cap. yerusalemnek varosanak kofalanak tyzen
 ket fundamētona vagyon: es az tyzen ket aposto-
 loknak neuuh megh vala yrua q raytok: q neký,
 ek monda vrunk zent peternek kepeben: teneked
 adom mehorzagnak kulchat, valakyt megh kotqzh
 ez foldon kotqzuen lezen mennyeknek orzagabenes

mwnketh ysten ombenneteh ez vylagnak terem-
 teseh eloth: hogh lennenk zentek es zeplotelenek
 q elquteh az zeretedben: az q malasztjanak kazdagsa-
 ga zerent, melh ygen bquqlkqdek my bennwnk
 5 mynden bwlchesegeben es okos tudomamban: hogh
 megh yelentene nekwnk az q akarattjanak zent-
 segeth az q akarattia zerent: ha ez zent ygeketh
 yol megh lattuk, megh ertywk hogh azzonyunk
 Marianak vtanna senkyt nagyob meltosagra nem
 10 valazta mynt az zent apostolokath: ez okaert monda
 magyvarazo yras, super illud, Constitues eos principes,
 Mykent az zwzeknek vyragahoz ystennek annyahoz
 egh azzonyallat sem hasonlattathatyk: azonkeppen
 egsent sem hasonlattathatyk az apostolokhoz: Myert
 15 mert ok lqnek anyazenteghaznak fundamento-
 my: kyt megh yelente ysten zent yanosnak apocalipsis,
 xxi. capitulo: yerusalemnek varosanak kofalanak tyzen
 ket fundamētona vagyon: es az tyzen ket aposto-
 loknak neuuh megh vala yrua q raytok: q neký-
 20 ek monda vrunk zent peternek kepeben: teneked
 adom mehorzagnak kulchat, valakyt megh kotqzh
 ez foldon kotqzuen lezen mennyeknek orzagabenes

valakýt megh odozh ez földön, odozua lezen meñor-
 zagbanes: Czodalatos dologh ez földön lenni
 embernek es meñorzagot býrnyah: q nekýek
 monda az edes wduqzýttq ýesus zoluan zent
 peternek: te uağh peter: es ez kqzýkkan rakom
 azen eghazamath: es pokolnak aýtaý nem
 hatalmaznak elleneb: holot vñmond zent
 albert doctor: hoğh vrunknak hat ýozagah
 vala: Elsø az q zent testeh: kýt adah az sýdok,
 nak kýnozný es naponked adgýah az oltary
 zentseghben embereknék fýaýnak: nekýknek
 qrok dwchqsegekreh: nekýknek qrok karho-
 zattýokrah: Masodyk az q zent lelkeh kýt¹ aýanlah
 az q zent attýanak: Harmadyk az q ýozagah kýt
 aýanla iudasnak es az fezyttoknek: ýelentuen
 hoğh valakýnek ez uilagiat bqseggel kedue zerent
 ad, karhozýk: Negyedýk az q ýstensegeh kýt aad
 az ýoknak meñorzagban kýt ol' draga hoğh valaký
 azt megh veendý, soha tqbbet nem kýuan: annal
 kwl kegýgh mýnden ýo semmý: Iayh mel ýgen

valakýt megh odozh ez földön, odozua lezen meñor-
 zagbanes: Czodalatos dologh ez földön lenni
 embernek es meñorzagot býrnyah: q nekýek
 monda az edes wduqzýttq ýesus zoluan zent
 5 peternek: te uağh peter: es ez kqzýkkan rakom
 az en eghazamath: es pokolnak aýtaý nem
 hatalmaznak elleneb: holot vñmond zent
 albert doctor: hoğh vrunknak hat ýozagah
 vala: Elsø az q zent testeh: kýt adah az sýdok-
 10 nak kýnozný es naponked adgýah az oltary
 zentseghben embereknék fýaýnak: nekýknek
 qrok dwchqsegekreh: nekýknek qrok karho-
 zattýokrah: Masodyk az q zent lelkeh kýt¹ aýanlah
 az q zent attýanak: Harmadyk az q ýozagah kýt
 15 aýanla iudasnak es az fezyttoknek: ýelentuen
 hoğh valakýnek ez uilagiat bqseggel kedue zerent
 ad, karhozýk: Negyedýk az q ýstensegeh kýt aad
 az ýoknak meñorzagban kýt ol' draga hoğh valaký
 azt megh veendý, soha tqbbet nem kýuan: annal
 20 kwl kegýgh mýnden ýo semmý: Iayh mel ýgen

¹ A t-t valószínűleg utólag toldotta be a másoló.

kŷuannŷuk azt ammyt megh nem foghatunk: 26
 ammyt kegŷgh megh foghatnank nem keressŷk:
 hanem chak zŷnnel: Qtdŷk az q edes annŷah
 kŷth aŷanlah zenth ŷanosnak: ŷelentuen hogh vala,
 kŷk tŷztak zŷuokben es testben: alnak az zŷvz Ma-
 riaual az keresztffa alath, elmelkeduen az megh fezelth
 ŷesrol: azoknak annŷah az Maria: oh malŷoen zeretŷ
 az ollŷanokat az edes zŷvz Maria: Mert lattŷah hogh ha-
 sonlatosk q hozzaŷa: Mert mykeppen q vŷsele ŷstennek
 fŷat meheben test zerent, ez ŷllŷenek vŷsel(e)ŷk elmeŷek-
 ben lelek zerent: o bodogh lelek sbŷzonŷaual bodogh kŷ
 mondŷttŷah: akkŷ teremteŷ engemet nŷugouek az
 en mehembeni hŷylakomban, hatodŷk ŷozaga kŷncheh
 vala vrunk ŷeslŷnak az q zeretŷŷeg annŷah ŷegŷeseŷ
 annŷa zentekhez: kŷt ol' ŷgen zeretŷ hogh cŷteŷ menor-
 zagbol leh zallah es kŷnt halalt zenuedeh: Ezt aŷanla
 az zent apostoloknak: kŷben lattatek ŷnkab zeretnŷ oket
 hoghem mynt ez vŷlagnak vrasagat es menorzagot aŷan-
 gŷalokkal nekŷek attah volna: Mert chak az q ŷegŷeseŷert
 zenuede az halath: errŷl mongŷa vala zent pal apastal:
 Alkolmas zolgakka tŷn mŷnketh az vŷh tŷruemben: Ezek
 kŷket el kŷldeŷ predŷkalnŷ: keresztelnŷ es tanŷttanŷ: Men-
 nyetek el vŷmond tanŷtŷchatok mŷnden nepeketh keresztel-

kŷuannŷuk azt ammyt megh nem foghatunk:
 ammyt kegŷgh megh foghatnank nem keressŷk:
 hanem chak zŷnnel: Qtdŷk az q edes annŷah
 kŷth aŷanlah zenth ŷanosnak: ŷelentuen hogh vala-
 5 kŷk tŷztak zŷuokben es test(ek)ben: alnak az zŷvz Ma-
 riaual az keresztffa alath, elmelkeduen az megh fezelth
 ŷes(r)usrol: azoknak annŷah az Maria: oh mel' ŷgen zeretŷ
 az ollŷanokat az edes zŷvz Maria: Mert lattŷah hogh ha-
 sonlatosok q hozzaŷa: Mert mykeppen q vŷsele ŷstennek
 10 fŷat meheben test zerent, ez ŷllŷenek vŷsel(e)ŷk elmeŷek-
 ben lelek zerent: o bodogh lelek sbŷzonŷaual bodogh kŷ
 mondhattŷah: akkŷ teremteŷ engemet nŷugouek, az¹
 en [mehemben:] hŷylakomban, hatodŷk ŷozaga kŷncheh
 vala vrunk ŷesusnak az q zeretŷŷeh annŷah ŷegŷeseŷ
 15 annŷa zenteghez: kŷt ol' ŷgen zeretŷ hogh erteh meŷ or-
 zagbol leh zallah es kŷnt halalt zenuedeh: Ezt aŷanla
 az zent apostoloknak: kŷben lattatek ŷnkab zeretnŷ oket
 hoghem mynt ez vŷlagnak vrasagat es menorzagot aŷan-
 gŷalokkal nekŷek attah volna: Mert chak az q ŷegŷeseŷert
 20 zenuede az halath: errŷl mongŷa vala zent pal apastal:
 Alkolmas zolgakka tŷn mŷnketh az vŷh tŷruemben: Ezek
 kŷket el kŷldeŷ predŷkalnŷ: keresztelnŷ es tanŷttanŷ: Men-
 nyetek el vŷmond tanŷtŷchatok mŷnden nepeketh keresztel-

¹ A vessző itt szétválasztást jelent.

uen qketh atyanak es fiunak es zent leleknek neuebeh:
Es ammykeppen mongya zent Albert doctor, vrunk yesus
azon hatalommal kwldet el az tanytuanyokat, ammynemq
hatalommal kwldotteg vala qtet az q zent attyah ez vy:
lagrah: kyrql vgmonda qmmaga vrunk: Ammykentq
kwldet engem az en atyam enys kwldlek twtqketh:
O Apostoloknak nagh meltosagok: semmy rendely zentekrql
enne sok jot nem oluasunk mynt q rollok: Vallyonsh
gondolode mykeppen volna ez vylagh ga az apostolok nem
voltanak volna: kyrk ez vylagot tudomanyokkal megq
vylagosyttak, bwlchesegekkel megq ekesyttet: malasztok
kal fel tamasztak: Errql monta vala az vrysten zent
yeremias ppheta zaia altal: xvj. ca. Jme en kwldok
twnektek halazokath: holot eg ygen zep keresz thamad.
Ny oka hogh vrunk yesus az zegenek, valazta ez nagh
meltosagok, es nem az bwlcheketh sem hatalmasokat
sem kazdagokat: Ez kereszreh feleluen doctorok vgmond
nak hogh azert, hogh meg lattatneek ez hwtnek
lenny bwlchesegeben: hatalomban, es kazdagsagban
hanem ystennek malasztjaban: Errql mongya zenth
pal apostal: prima ad Corintios primo, Lassatok atyam fya
az tw hyuataltokath, Mert nem sok nemessek testh
zerenth, nem sok hatalmasok: nem bwlchek: de ez vylag:

52
26v

uen qketh atyanak es fiunak es zent leleknek neuebeh:
Es ammykeppen mongya zent Albert doctor, vrunk yesus
azon hatalommal kwldet el az tanytuanyokat, ammynemq
hatalommal kwldotteg vala qtet az q zent attyah ez vy:
5 lagrah: kyrql vgmonda qmmaga vrunk: Ammykentq
kwldet engem az en atyam enys kwldlek twtqketh:
O Apostoloknak nagh meltosagok: semmy rendely zentekrql
enne sok jot nem oluasunk mynt q rollok: Vallyonsh
gondolode mykeppen volna ez vylagh ha az apostolok nem
10 voltanak volna: kyrk ez vylagot tudomanyokkal megq
vylagosyttak, bwlchesegekkel megq ekesyttet: malasztok
kal fel tamasztak: Errql monta vala az vrysten zent
yeremias ppheta zaia altal: xvj. capitulo. Jme en kwldok
twnektek halazokath: holot eg ygen zep keresz thamad:
15 My oka hogh vrunk yesus az zegenek, (et) valazta ez nagh
meltosagrah, es nem az bwlcheketh sem hatalmasokat
sem kazdagokat: Ez kereszreh feleluen doctorok vgmond
nak hogh azert, hogh neh lattatneek ez hwtnek
lenny bwlchesegeben: hatalomban, es kazdagsagban
20 hanem ystennek malasztjaban: errql mongya zenth
pal apostal: prima ad Corintios primo, Lassatok atyam fya
az tw hyuataltokath, Mert nem sok nemessek testh
zerenth, nem sok hatalmasok: nem bwlchek: de ez vylag:

nak balgatagyt ualazta ysten hogb el torne auuagh megh az
 zegenyittene az erosseke: Ennek vanna megh ymezth
 yra zent pal p^{ma} ad Corintios p^{do} Nem emberj bwl-
 chesegnek tudatlan bezyd bezedyben: hanem leleknek
 5 es yozagnak mutatasaban predikalunk: hogb ammy hwo
 tronk neb legyen emberetnek bwlchesegeben hanem
 ystemnek yozagaban: O ystemj bwlcheseget chodalatos volta:
 vgmond zent Agoston doctor: My lehet chodalatosb mynth
 hogb az testnek es vernek ellene valo tqmenyereh: az
 zegenek es tudatlanok nagh sok hatalmasokat es bwlche-
 ket es kazdagokat terytte^{nek}: Chodalatos mykor lat-
 tyuk hogb mynden foldnek kyraly vrak es feyedel-
 mek, bwlchek es hatalmasok kazdagok es nemessek
 15 az zegen, tudatlan nyomorolt vlatatos emberkeknek
 elotte halazzak magokath, O bodogh apostolok vgmond
 aranzaio zent yanos, [k] o dwchseges es bwlcheseget
 halazok kyk mynd es vylagot halojokbah rekeztek:
 Mert vgmond zent thamas doctor atyank, Az apostolok
 tudatlanok es egwgywuek az cristusnak ellensegyt mynd
 20 el rontak: Mert o rollok vagyon megh yruan: Mynden
 foldreh ky menes az q zongesek, es ez vylagnak hataryra
 az q bezedek: Az q hatalmasagokrol megh vgmonda: zer-
 zed oketh feyedelmol mynden foldon: Andras Akaýban:
 lyn feyedelem: Nagyobbýk zent yakab yspaniaban: thamas

nak balgatagyt ualazta ysten hogb el torne auuagh megh
 zegenyittene az erosseke: Ennek vtanna megh ymezth
 yra zent pal, p^{ma} ad Corintios secundo, Nem emberj bwl-
 chesegnek tudatlan [bezýd] bezedyben: hanem leleknek
 5 es yozagnak mutatasaban predikalunk: hogb ammy hw-
 twnk neh legyen embereknek bwlchesegeben, hanem
 ystemnek yozagaban: O ystemj bwlcheseget chodalatos volta:
 Vgmond zent Agoston doctor: My lehet chodalatosb mynth
 hogb az testnek es vernek ellene valo tqmenyereh: az
 10 zegenek es tudatlanok nagh sok hatalmasokat [es] bwlche-
 keth es kazdagokat terytte^{nek}: Chodalatos mykor lat-
 tyuk hogb mynden foldnek kyraly, vrak es feyedel-
 mek, bwlchek es hatalmasok, kazdagok es nemessek
 15 elotte halazzak magokath, O bodogh apostolok, vgmond
 aranzaio zent yanos, [k] o dwchseges es bwlcheseget
 halazok kyk mynd ez vylagot halojokbah rekeztek:
 Mert vgmond zent thamas doctor atyank, Az apostolok
 tudatlanok es egwgywuek az cristusnak ellensegyt mynd
 20 el rontak: Mert o rollok vagyon megh yruan: Mynden
 foldreh ky menes az q zongesek, es ez vylagnak hataryra
 az q bezedek: Az q hatalmasagokrol megh vgmonda: zer-
 zed oketh feyedelmol mynden foldon: Andras Akaýban:
 lyn feyedelem: Nagyobbýk zent yakab yspaniaban: thamas

india-ban: fwlqp ztyaban: Bertalan kwsseb yndyaban:
 Mathe zerechen orzagban: Symon mesopotamyaban:
 tadeus egyptumban: Matyas sorson sydosagoth veue:
 Janos ephesomban: zent peter Romaban, es lon
 tellyes kereztyensegnek fejedelmeg: Ez okaerth
 mongya uala aran zayjo zent yanos: harmon cho-
 dalkozyk mynd ez zeles vylagh: elozor hogh cristus
 halottaybol ffel thamadoth: Masodzor hogh cristus test
 zeren men orzagba ffel menth: harmadzor hogh az
 zegen halazok byrak mynd ez vylagot: vylagosyttak
 es tanyttak: o rollok vagyon megh yruan: Iohannis
 xiiij, valaky hyzen en bennem, ollyan chodalatos
 mwuelkedeteketh tezen mynt en: smeech annal na-
 gyobbakat tezen: Mert nagyob choda uala hogh
 zent peternek arnyekara megh gyogyolnak vala
 az betegek, hogh nemmynt hogh az cristusnak ruha-
 yat ylletuen: Nagyob choda vala hogh zent peter
 tyzen neegh eztendej halottat tamazta ffel, hogh
 nem mynt az cristus ffel tamazta lazart: ezen
 keppen az tob apostolok erdemekkel sok chodakat
 tunek: Ennek ertelmere es nekwnk ta-
 nusagunkrah vgmondnak az zent yrasbely

india-ban: fwlqp ztyaban: Bertalan kwsseb yndyaban:
 Mathe zerechen orzagban: Symon mesopotamyaban:
 tadeus egyptumban: Matyas sorson sydosagoth veue:
 Janos ephesomban: zent peter Romaban, es lon
 5 tellyes kereztyensegnek fejedelmeg: Ez okaerth
 mongya uala aran zayjo zent yanos: harmon cho-
 dalkozyk mynd ez zeles vylagh: elozor hogh cristus
 halottaybol ffel thamadoth: Masodzor hogh cristus test
 zeren men orzagba ffel menth: harmadzor hogh az
 10 zegen halazok byrak mynd ez vylagot: vylagosyttak
 es tanyttak: o rollok vagyon megh yruan: Iohannis
 xiiij, valaky hyzen en bennem, ollyan chodalatos
 mwuelkedeteketh tezen mynt en: smeech annal na-
 gyobbakat tezen: Mert nagyob choda uala hogh
 15 zent peternek arnyekara megh gyogyolnak vala
 az betegek, hogh nemmynt hogh az cristusnak ruha-
 yat ylletuen: Nagyob choda vala hogh zent peter
 tyzen neegh eztendej halottat tamazta ffel, hogh
 nem mynt az cristus ffel tamazta lazart: ezen
 20 keppen az tob apostolok erdemekkel sok chodakat
 tunek: Ennek ertelmere es nekwnk ta-
 nusagunkrah vgmondnak az zent yrasbely

doctorok yelesben zent thamas doctor atjank.
 hogh harom okaert tezy ysten az chodakat: elqzor
 hogh az zentnek megh mutassah erdemeet hogh
 zent uolt elteben: mykeppen zent damokos atjank
 altal: zent fferenczh altal: zent ystvan kiralh
 altal: zent lazlo kiralh altal: zent ymbreh
 altal es mynd az nagh sok zentek altal nagh
 sok chodat toth, hogh megh mutatna az o zent
 eleteketh: de nynchen myndennek ez eleteh
 qokke auuagh wduossegereth: Mert am vgh
 mond vrunk cristus: Soka mongyak enneken
 az yteletnek napyan: vram vram nemdeh az
 te neuedbeh predykalanke: nemdeh az te neued
 beh toke kpnke chodakat es wzenk qrdok
 gketh: Akkor azt mondom nek yek: Byzon
 mondom twnektek nem esmerlek twtoketh
 tauazzatok el en tollem mynt ky alnasagoth
 teztek: yol lehet azert az vr ysten valakynek
 altala azert tezy az chodat hogh megh mutassah
 annak zentsegeth de nem myndenek elnek yol
 veleh: azert nynch meegh oth az tokelletesegh.

- doctorok yelesben zent thamas doctor atjank:
 hogh harom okaert tezy ysten az chodakat: elqzor
 hogh az zentnek megh mutassah erdemeet hogh
 zent uolt elteben: mykeppen zent damokos atjank
 5 altal: zent fferenczh altal: zent ystvan kiralh
 altal: zent lazlo kiralh altal: zent ymbreh
 altal es mynd az nagh sok zentek altal nagh
 sok chodat toth, hogh megh mutatna az o zent
 eleteketh: de nynchen myndennek ez eleteh
 10 qokke auuagh wduossegereth: Mert am vgh
 mond vrunk cristus: Soka mongyak enneken
 az yteletnek napyan: vram vram, nemdeh az
 te neuedbeh predykalanke: nemdeh az te neued-
 beh [toke] kpnke¹ chodakath, es wzenk qrdok-
 15 gketh: Akkor azt mondom nek yek: Byzon
 mondom twnektek nem esmerlek twtoketh
 tauazzatok el en tollem mynt ky alnasagoth
 teztek: yol lehet azert az vr ysten valakynek
 20 altala azert tezy az chodat hogh megh mutassah
 annak zentsegeth, de nem myndenek elnek yol
 veleh: azert nynch meegh oth az tokelletesegh:

¹ Kétszer is tévesztett a másoló. Helyesen így lett volna: *tonke* (vagyis: tönk-e). Vö. 21/21:
ky keterck.

Masodzor chodakat tezen ysten az poganokerth. Merth
 vgh mond zent pal apostal, hogh az choda tetelek
 adatanak az hÿtetlenekerth, nem ha ahÿuokerth
 Mert ahÿok chodanalkwÿs hÿzÿk az ystenÿ tyt.
 Kopach, kÿ vagyon az hÿwtben: Mert ha jelenlege
 kÿuannah, nem volna az hÿwtnek erdemeh.
 Mert vghmond zent gerger doctor hogh az hÿwtnek
 nÿmÿh ot erdemeh, holoth az erzekensegh bÿzon-
 sagot vezen: Ez okaert nagÿob lön az toluaynak
 hÿwtch, hogh nem az apostoloke nagh pëteken.
 Merth az apostolok lattak vala vrunknak cho-
 dalatos mÿuelkedetÿth kÿk az q mondasa zerent
 bÿzonsagot teznek vala q rolla hogh ysten volna:
 hallottak vala az q bÿlcheseges mennÿey tudoma-
 nyath, megÿs ketelkedenek q benne latuan az
 nagh zomÿw kÿmban qeth: Az toluay kegÿgh
 chodateteleben az cristust nem lattah, vala: az q
 edes bezedÿth nem hallottah vala: hanem lattÿa
 vala qeth az kerezt ffan fÿwgenÿ: hallÿah vala

Masodzor chodakat tezen ysten az poganokerth. Merth
 vgh mond zent pal apostal, hogh az choda tetelek
 adatanak az hÿtetlenekerth, nem [ha] ahÿuokerth
 Mert ahÿok chodanalkwÿs hÿzÿk az ystenÿ tyt-
 5 kokath, kÿ vagyon az hÿwtben: Mert ha jelenlege
 kÿuannah, nem volna az hÿwtnek erdemeh:
 Mert vghmond zent gerger doctor, hogh az hÿwtnek
 nÿmÿh ot erdemeh, holoth az erzekensegh bÿzon-
 sagot vezen: Ez okaert nagÿob lön az toluaynak
 10 hÿwteh hogh nem az apostoloke nagh pëteken:
 Merth az apostolok lattak vala vrunknak cho-
 dalatos mÿuelkedetÿth kÿk az q mondasa zerent
 bÿzonsagot teznek vala q rolla hogh ysten volna:
 hallottak vala az q bÿlcheseges mennÿey tudoma-
 15 nyath, megÿs ketelkedenek q benne latuan az
 nagh zomÿw kÿmban qeth: Az toluay kegÿgh
 chodateteleben az cristust nem lattah vala: az q
 edes bezedÿth nem hallottah vala: hanem lattÿa
 vala qeth az kerezt ffan fÿwgenÿ: hallÿah vala

az zornjw karomlasokath melljekkel qtegh az sy 20
 do nepek mynd az papj fejedelmekkel es zerzetes-
 sydokkal karomlyak vala: kymbol mynd azt gondol-
 hatta volna hogh vrunk gonoz telu volu valna:
 Nertg az torduemben meg vagyon: atkozot k y
 ffwgh az ffan: yme en edes neneym: nem hwn
 sem az torduennnek: sem zemejnek: hanem moda
 kerlek en nemes vram emlekezzel megh en rolla
 nykoreh jutandaz az teh orzagodbah: peter ygen
 eskezjk hogh soha nem lattah: az toluayh mel-
 lettegh fwguen vallyah qtegh: en edes ystenem: en
 edes megh valtom neh haqh engem: deh emlekez-
 zel megh en rollam: eskezjke peter hogh nem
 esmeer tegedeg: en eskezem hogh esmerlek te-
 gedeg: el hattanake az te tanjtuanyd: en
 nem kyuanlak tegedeg el hadnom: el feletteke
 qk az mondasth: houa mennjwnk: vay solhoua
 nem megjwnk my edes mesterwnk, nem za-
 kadunk el te tollad mynd halal(e)yges: kezek
 vagjunk te ueled halalrah mennwnk: Nertg

- az zornjw karomlasokath melljekkel qtegh az sy-
 do nepek mynd az papj fejedelmekkel es zerzetes
 sydokkal karomlyak vala: kymbol mynd azt gondol-
 hatta volna hogh vrunk gonoz teu volth volna:
 5 Merth az torduemben¹ megh vagyon:² atkozot ky
 ffwgh az ffan: yme en edes neneym: nem hwn
 sem az torduennnek: sem zemejnek: hanem moda
 kerlek en nemes vram emlekezzel megh en rolla
 mykorth jutandaz az teh orzagodbah: peter ygen
 10 eskezjk hogh soha nem lattah: az toluayh mel-
 lettegh fwguen vallyah qtegh: en edes ystenem: en
 edes megh valtom neh haqh engem: deh emlekez-
 zel megh en rollam: eskezjke peter hogh nem
 esmeer tegedeth: en eskezem hogh esmerlek te-
 15 gedeth: el hattanake az te tanjtuanyd: en
 nem kyuanlak tegedeth el hadnom: el feletteke
 qk az mondasth: houa mennjwnk: vay solhoua
 nem megjwnk my edes mesterwnk, nem za-
 kadunk el te tollad mynd halal(e)yges: kezek
 20 vagjunk te ueled halalrah mennwnk: Merth

¹ Az n talán idegen kéztől került a szövegbe.

² Kimaradt az yrua?

az orok életnek ýgejé vágiön nálad: En kéfen
 esmeruen tegedeth orok ýgejé oromest mellet
 ted megh halok: Noha bwnqs vágiö: de teh
 mondad: nem ýöttem hýnýa az ýgazakath ha,
 nem az bwnqsoketh penitenciarah: Bwnqmerth
 qlneke megh az sýdok erdemlettem: oromesth
 zenuedem: Ne vtald megh azerth az bwnqsth: ký
 fwggez az bwnqsoketh: o hwtnek nagh hatal,
 mah, o mennyey nagh edessegh: Merth my
 lehet naghob hatalom mynt megh nytnýa
 megh orzagnak kapuýath: my lehet naghob
 edessegh mynt be menny az mennyey para,
 dychombah: My tezy ezth: az bwtnek nemes
 leegh: Mert vgmonda az toluaynak: Býzon
 mondom teneked: ma velem leegh paradýsom
 ban: Erdemesb lon az my hwtwnk thamase,
 nal ký azth mongýa vala: Mýnd addýglan sem
 hýzem hogh fel thamadoth halottaýbol: mýglen
 zemmemel latom: meegh sem hýzem haneha

az orok életnek ýgejé vágiön nálad: En ké(z)sén
 esmeruen tegedeth orok ýgejé oromest mellet
 ted megh halok: Noha bwnqs vágiö: de teh
 mondad: nem ýöttem hýnýa az ýgazakath ha-
 nem az bwnqsoketh penitenciarah: Bwnqmerth
 qlneke megh az sýdok, erdemlettem: oromesth
 zenuedem: Ne vtald megh azerth az bwnqsth: ký
 fwggez az bwnqsoketh: o hwtnek nagh hatal-
 mah, o mennyey nagh edessegh: Merth my
 lehet naghob hatalom mynt megh nytnýa
 megh¹ orzagnak kapuýath: my lehet naghob
 edessegh mynt be menny az mennyey para-
 dychombah: My tezy ezth: az hwtnek nemes-
 segh: Mert vgmonda az toluaynak: Býzon
 mondom teneked: ma velem leegh paradýsom-
 ban: Erdemesb lon az my hwtwnk thamase-
 nal ký azth mongýa vala: Mýnd addýglan sem
 hýzem hogh fel thamadoth halottaýbol: mýglen
 zemmemel latom: meegh sem hýzem haneha

¹ Tévesen men helyett.

vjáymath az zegeknek helyeybeh bochatom: 31
 es kezemet oldalabah: Bodogh vag teh vgmond tha,
 mas mert latuan hwl: de bodogbak azok kjk nem
 lattanak o hlyttenek: Latuan azert vrunk az hly-
 tetleneket, chodakath tezen, hog wduqzythesse
 qketes: o edes ysten mel naqh sok modon sok keppen
 vonzja az emberj allatoz hozzája: Myerth? Mert
 az en gyonyorosegym vag lennem vgmond embe-
 reknek fyaual: Harmadzor chodat tezen ysten
 az mondasnak byzonsagara, hogh ygaz ammyt mon-
 dnak az ygassagnak predikalaj: Erreh valazta az
 zent apostolokath vrunk yesus hogh q vtannah
 naqh chodakath tennenek hogh megh yelentetnek
 az q zentsegek, az hwtnek byzonsagah: es az q
 predykalasoknak ygassagah: El [ol] ozoluan vg-
 monda zent Lukaqh ewangelista az zent aposto-
 lok ez vylagon, predykalak az euangeljyomoth
 myndenqth ystennek segedelmebol es az q beze-
 deketh erqssytuen qketkezo chodakkal:

vjáymath az zegeknek helyeybeh bochatom:
 es kezemet oldalabah: Bodogh vag teh vgmond tha-
 mas mert latuan hwl:¹ de bodogbak azok kjk nem
 lattanak es hlyttenek: Latuan azert vrunk az hly-
 5 tetleneket, chodakath tezen, hog wduqzythesse
 qketes: o edes ysten mel naqh sok modon, sok keppen
 vonzja az emberj allatoz hozzája: Myerth? Mert
 az en gyonyorosegym [vag] lennem vgmond embe-
 reknek fyaual: Harmadzor chodat tezen ysten
 10 az mondasnak byzonsagara, hogh ygaz ammyt mon-
 dnak az ygassagnak predikalaj: Erreh valazta az
 zent apostolokath vrunk yesus hogh q vtannah
 naqh chodakath tennenek hogh megh yelentetnek
 az q zentsegek, az hwtnek byzonsagah: es az q
 15 predykalasoknak ygassagah: El [ol] ozoluan vg-
 monda zent Lukaqh ewangelista az zent aposto-
 lok² ez vylagon, predykalak az euangeljyomoth
 myndenqth ystennek segedelmebol es az q beze-
 deketh erqssytuen qketkezo chodakkal:

¹ 'Hittél, credidisti'.

² Az utolsó szótagbeli kicsire sikeredett o-t megnagyobbította a scriptor (vagyis nem e-ből írta át).

Valasztanak azért meltosagauat myndeneketh fel-
 lyöl mulanak: harmadzor fellöl mulanak myn-
 deneketh zent leleknek vetelenek bõseges voltaual:
 Be tellyesedenek vgmond mynd nyajan zent lelek-
 kel: Kynek ertelmereh vgmond zent albert dok-
 tor atyank hogh neegh keppen mondatyk ember tel-
 lyelnek lenni zent lelekkel: Elqzor hogh zent lelek-
 nek malasztah q tolleh folyon egyebek: mykenth
 az kut ffõbõl az folyamath: yllen tellyesseggel zent
 lelek csak az cristusban vagyon: Mert vgmonda
 zent jános ewanglista: Az q malasztanak tellyes-
 voltaual vnk mynd nyajan: Mynd az edes szõz
 Maria, mynd az apostolok, mynd ammartyrok:
 mynd az zent gfforok: mynd az zent szõzek
 mynd az zentek: az q malasztanak bõsegebol
 meryttenek: kÿkÿ mynd az q edenÿenek my-
 volta zerenth: Akkÿ nagyob edennÿel megÿen
 az kutrah, tõb vÿzeth merÿtheth: Mychoda az
 lelkÿ eden kÿuel merÿttwnk ez melseges kut.

- Valasztanak azért meltosagauat myndeneketh fel-
 lyöl mulanak: harmadzor fellöl mulanak myn-
 deneketh zent leleknek vetelenek bõseges voltaual:
 Be tellyesedenek vgmond mynd nyajan zent lelek-
 5 kel: Kynek ertelmereh vgmond zent albert dok-
 tor atyank hogh neegh keppen mondatyk ember tel-
 lyesnek lenni zent lelekkel: Elqzor hogh zent lelek-
 nek malasztah q tolleh folyon egyebek: mykenth
 az kut ffõbõl az folyamath: yllen tellyesseggel zenth
 10 lelek csak az cristusban vagyon. Mert vgmonda
 zenth jános ewanglista: Az q malasztanak tellyes
 voltaual vnk mynd nyajan: Mynd az edes zõz
 Maria, mynd az apostolok, mynd ammartyrok:
 mynd az zent gfforok: mynd az zent zõzek
 15 mynd az zentek: az q malasztanak bõsegebol
 meryttenek: kÿkÿ mynd az q edenÿenek my-
 volta zerenth: Akkÿ nagyob edennÿel megÿen
 az kutrah, tõb vÿzeth merÿtheth: Mychoda az
 lelkÿ eden kÿuel merÿttwnk ez melseges kut.

bol: az zent zereteth: Valamenereh qtet zerettywk³¹
 annerah rezesolwnk az q malaztyaua: O en edes
 neneym ha valakij mondana mynekwnk: vala
 mynema edennyel yotok en hozsam: megh toltom
 draga kquekkel: nemes gyongyel: sar arannyal.
 oh mel nagh zorgalmatossaggal syetnenk: kijek
 mynd nagyob edent vyuen: Ime en zerelmes ne-
 neym az cristus kyalt my hozzank: ha valakij
 zomyuhozyk yoyon en hozsam Ezt mongya vala
 zent lelekröl: Masodzor mondatyk az malaztnak
 tellyes volta: ol nagh bseggel hogh mynden emberek
 nek es angyaloknak malaztya feleth legyen: Ez
 yllyen malaztnak bseges volta lon az zwz Maria-
 ban: Myert hogh lon ystennek annyah erröl
 monda zent gabriel archangyal: wduozleghe Ma-
 ria malaztal tellyes: Harmadzor mykor adatyk
 embernek az malaztnak elegkeppen: Mynt zent
 zakariasnak Be tellyesedek vgmond zakarias az
 q attyah zenth lelekkel: zent ersebeth azzonroles
 vgyan azon zent luka ch: Be tellyesedek es sebeth

bol? az zent zereteth: Valamenereh qtet zerettywk
 annerah rezesolwnk az q malaztyaua: O en edes
 neneym, ha valakij mondana mynekwnk: vala-
 mynemq edennyel yotok en hozsam. megh toltom
 5 draga kquekkel: nemes gyongyel: sar arannyal,
 oh mel nagh zorgalmatossaggal syetnenk, kiky
 mynd nagyob edent vyuen: Ime en zerelmes ne-
 neym az cristus kyalt my hozzank: ha valakij
 zomyuhozyk yoyon en hozsam, Ezt mongya vala
 10 zent lelekröl: Masodzor mondatyk az malaztnak
 tellyes volta: ol nagh bseggel hogh mynden emberek-
 nek es angyaloknak malaztya feleth legyen: Ez
 yllyen malaztnak bseges volta lon az zwz Maria-
 ban: Myert hogh lon ystennek annyah erröl
 15 monda zent gabriel archangyal: wduozleghe Ma-
 ria, malaztal tellyes: Harmadzor, mykor adatyk
 embernek az malazt[nak]¹ elegkeppen: Mynt zent
 zakariasnak, Be tellyesedek vgmond zakarias az
 q attyah zenth lelekkel: zent ersebeth azzonroles
 20 vgyan azon zent luka ch, Be tellyesedek e()r()sebeth

¹ A -nak szótagot valaki ki akarta vakarni.

zent lelekkel: Negyedzer bőséggel az annerah hóg
q mýattok egyebekys be tellýesednek vala ma,
laxtal: Nýkent oluassuk az apostolok nap de,
tekrol valo kónben, hóg zent peter predýkal,
uan az nepeknek reayok zallah zent lelek:
vgyan ottan megh vgy oluassunk, hóg az aposto
lok feýekreh teýk vala az nepeknek keze
keth es zent lelket ueznek vala: o Malaztnak
nagh bőséges volta: o chodaknak chodaya: o pa
radýchombely nagh edessegh: o anýazenteghaz
nak fundamentomý: o kereztýeneknek attýok
es zertqý: o ez sqtet vylagnak vylagossagy:
o cristus kereztffayanak vyselqý: ký gondolhatta
volna hóg ennereh ffel magasztatna twtoketh
ammennýey ýsten: Nýntbenek azert nagýobbak
q tollokneel: Hat mýt mongýuk azoknak kýk
megh býzonýttýak hóg nagýob zentek legýenek
az apostoloknal, Mert tqbbet zenuettenek: ala
zatosbak voltanak, es tqb ýozagot hattanak el:

zent lelekkel: Negyedzer bőséggel az annerah hóg
q mýattok egyebekys be tellýesednek vala ma
laxtal: Mýkent oluassuk az apostoloknak ele
tekról valo kónben, hóg zent peter predýkal
uan az nepeknek reayok zallah zent lelek:
vgyan ottan megh vgy oluassunk, hóg, az aposto
lok feýekreh teýk vala az nepeknek keze
keth es zent lelket ueznek vala: o Malaztnak
nagh bőséges volta: o chodaknak chodaya: o pa
radýchombely nagh edessegh: o anýazenteghaz
nak fundamentomý: O kereztýeneknek attýok
es zertqý: o ez sqtet vylagnak vylagossagy:
o cristus kereztffayanak vyselqý: ký gondolhatta
volna hóg ennereh ffel magasztatna twtoketh
ammennýey ýsten: Nýntbenek azert nagýobbak
q tollokneel: Hat mýt mongýuk azoknak kýk
megh býzonýttýak hóg nagýob zentek legýenek
az apostoloknal, Mert tqbbet zenuettenek: ala
zatosbak voltanak, es tqb ýozagot hattanak el:

Erreh az zent doctorok vgh ffelelnék. 32
 valakýnek tókellesegegh es zentsegegh nýnchen
 ffo keppen sem zegensegben. Mert az ydogh ýgen zegen:
 sem sanjaro penitenciaban. sem kýnzenuedesben.
 sem egýeb nemq es vylagý vlatatossagban. Mert
 az ydoghý sanjaro penitenciat tart. sokash zen-
 ued: hanem az zent zeretethben zent pal apastal
 mondas zerenth. Mýndennek feletteh az zent ze-
 reteth legýen nalatok. ký az tókellesegegh kpte-
 leh: Mert az zegenseg kýnnak zenuedeseg: elet-
 nek kemensegegh (mýnd ez ýllýenek nem teznek
 embert tókellesegh: hanem chak vtat nýtnak
 az tókellesegegh: Ennek býzonsagara vehet-
 týwk kereztelq zent ýanosth es vrunk ýesusth.
 Tudný valo dologh hogh ýol lehet zent ýanos-
 sanjaro sagost eletet es nagyob zegenseget výseleh
 vrunk cristusnal, de azert nem nagyob vrunk
 ýesusnal: Ezenkeppen ha vala mel' zentek talal-
 tattanak nagyobbak valamýben akar zegense-
 gben. akar alazatossagban: akar tudomamban:
 akar kýn zenuedesben. sakar mýnemq ýoban.

Erreh az zent doctorok vgh ffelelnék, hogh,
 valakýnek tókellesegegh es zentsegegh, nýnchen
 ffo keppen sem zegensegben, Mert az ydogh ýgen zegen:
 sem sanjaro penitenciaban, sem kýnzenuedesben:
 5 sem egýeb nemq ez vylagý vlatatossagban: Mert
 az ydoghý sanjaro penitenciat tart, sokath zen-
 ued: hanem az zent zeretethben zent pal apastal
 mondas zerenth, Mýndennek feletteh az zent ze-
 reteth legýen nalatok, ký az tókellesegegh kpte-
 10 leh: Merth az zegenseg, kýnnak zenuedeseg: elet-
 nek kemensegegh s mýnd ez ýllýenek, nem teznek
 embert tókellesegh: hanem chak vtat nýtnak
 az tókellesegegh: Ennek býzonsagara vehet-
 týwk kereztelq zent ýanosth es vrunk ýesusth:
 15 Tudný valo dologh hogh ýol lehet zent ýanos
 sanjaro sagost eletet es nagyob zegenseget výseleh
 vrunk cristusnal, de azert nem nagyob vrunk
 ýesusnal: Ezenkeppen ha vala mel' zentek talal-
 tattanak nagyobbak vala mýben, akar zegense-
 20 gben, akar alazatossagban: akar tudomamban:
 akar kýn zenuedesben, sakar mýnemq ýoban

¹ A szó után pizokfolt van.

az apostoloknal, megys az apostolok nagjobbak. Mert
 valamit tottenek nagjeb zeretebol totteek. Na-
 gjobbat erdemleg zent peter el haguan az o halojat
 foguem lajos kiral, auuagh zent elek mynden
 kynchet. Mert nagjeb zeretettel teue: Ezenkeppen
 erched mynden yozagrol: Pelda zent gergelrol es az
 zenth atyarol: ky mykoron konyorgneh ystennek
 kyuel lenneh erdemeg: zozat yqueh hozza monduan:
 Gergel' papaua: haluan az zent atya megh busu-
 la rayta es panazol vala monduan: En mynden
 nemq youaymath el hattam semmit ne byrok
 semmi vymasagom ez vylagon nynchen: o keggyh
 nagb tyztesseben: nagh vymasagban es nagh kynch-
 ben vagyon: Mykor ygyen sapolodneek el yqueh
 ystennek angjala es mondag: Nyaualyas barath
 hogh mered teh zent gergel' papanak kazdagsa-
 gahoz hasonlatny az teh [se] zegensegedeth, mykor the
 ynkabh gyonyorkodol az egh machka ffyuban
 mykor elotted yatzyk, hogh nem o az nagh
 kynchben: haluan ezt be foga zayath es kyuan-
 nya vala hogh zent gergellyel lehetneh yutalma:
 Ezt tegyw es wduqzplwnk: Amen: 1.5.2.1. finis.

- az apostoloknal, megys az apostolok nagjobbak, Mert
 valamit tottenek nagjeb zeretebol totteek: Na-
 gjobbat erdemleg zent peter el haguan az o halojat
 hoguem lajos kiral, auuagh zent elek mynden
 5 kynchet, Mert nagjeb zeretettel teue: Ezenkeppen
 erched mynden yozagrol: Pelda zent gergelrol es az
 zenth atyarol: ky mykoron konyorgneh ystennek
 kyuel lenneh erdemeg: zozat yqueh hozza monduan:
 Gergel'h papaua: haluan az zent atya megh busu-
 10 la rayta es panazol vala monduan: En mynden
 nemq youaymath¹ el hattam, semmit ne byrok
 semmi vymasagom ez vylagon nynchen: o keggyh
 nagh tyztesseben: nagh vymasagban es nagh kynch-
 ben vagyon: Mykor ygyen sapolodneek, el yqueh
 15 ystennek angjala es mondag: Nyaualyas barath
 hogh mered teh zent gergel'h papanak kazdagsa-
 gahoz hasonlatny az teh [se] zegensegedeth, mykor the
 ynkabh gyonyorkodol az egh machka ffyuban
 mykor elotted yatzyk, hogh nem o az nagh
 20 kynchben: haluan ezt be foga zayath es kyuan-
 nya vala hogh zent gergellyel lehetneh yutalma:
 Ezt tegyw es wduqzplwnk: Amen: 1.5.2.1. finis:

¹ A második y áthúzással törölve?

Azok az ékezetek, diakritikus jelek és írásjelek, amelyeket a scriptor a tinta fogytával húzott meg, a tinta fakulása miatt a kéziratban nehezen, legfeljebb segédeszközökkel érzékelhetők. Ezeket az ofszet eljárás valamelyik fázisában csak retussal tudtuk volna láthatóvá tenni. Erről a paleográfiai hűség érdekében lemondtunk. Átiratunk természetesen a hasonmásban nem látható jeleket is tartalmazza.